ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ
1470

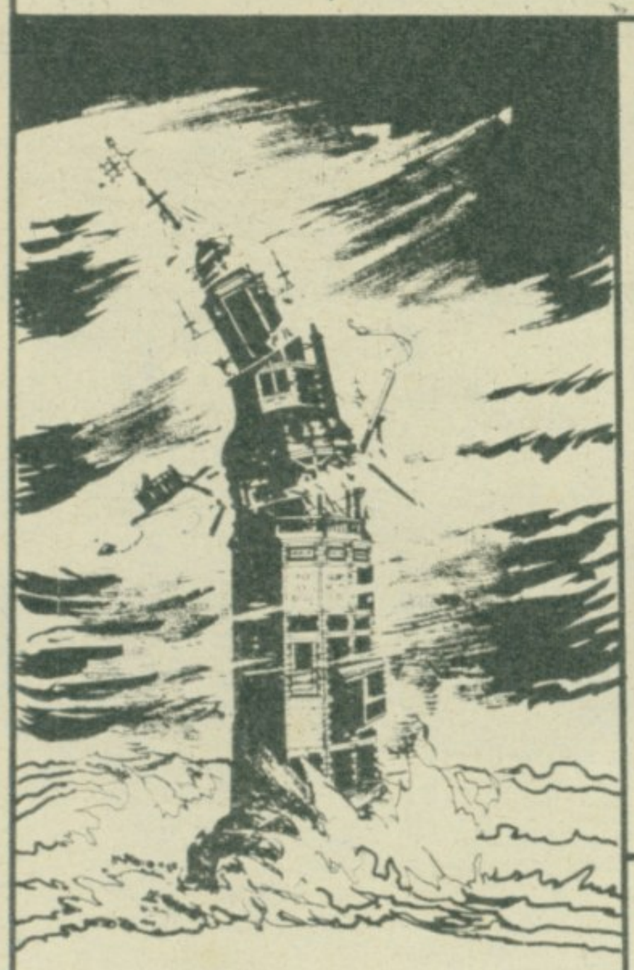
10 динара

29.2.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

КОМПЛЕТАН СТРИП

ТАЈНИ АГЕНТ

Ripley Веровали или не!



ЈАКА ОЛУЈА

СРУШИЛА ЈЕ ЕДИСТОНОВ СВЕТИОНИК У ПЛИМАУТУ (ЕНГЛЕСКА) И УБИЛА ЊЕНОГ ГРАДИТЕЉА ХЕНРИЈА ВИСТЕНЛИЈА. ИСТОГ ДАНА У ЊЕГОВОЈ КУЋИ, УДАЉЕНОЈ ПРЕКО 300 КМ, ПАЛА ЈЕ СА ПОЛИЦЕ МАКЕТА ОВОГ СВЕТИОНИКА И РАЗБИЛА СЕ У КОМАДЕ.



„МУЗИКАЛНЕ СТЕНЕ"

ИЗ СЕН МАЛОА У ФРАНЦУСКОЈ, ПРИ УДАРЦУ ЧЕКИЋЕМ, ПРОИЗВОДЕ ПРИЈАТНЕ ЗВУКЕ КАО КСИЛОФОН.



ЕЛЕКТРИЧНА ЈЕГУЉА

НЕ МОЖЕ ДА ЖИВИ ИЗВАН ВОДЕ. АЛИ, АКО БИСМО ЈЕ СТАЛНО ДРЖАЛИ ПОД ВОДОМ, ОНА БИ СЕ УДАВИЛА.

СУНЦОКРЕТ

ВИСОК 4,5 МЕТРА ИЗРАСТАО ЈЕ У БАШТИ ДЕЈВИДА КОЋРЕЈНА ИЗ БРОКПОРТА (ЊУЈОРК).

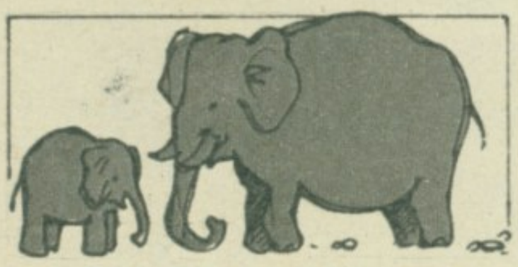


БАРТОЛОМЕ ДЕ ЛАС КАСАС

КОЈИ ЈЕ ЗАЈЕДНО СА КОЛУМБОМ ДОШАО У НОВИ СВЕТ, БИО ЈЕ ОСНИВАЧ ПОКРЕТА ЗА УКИДАЊЕ РОПСТВА, 1522. ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

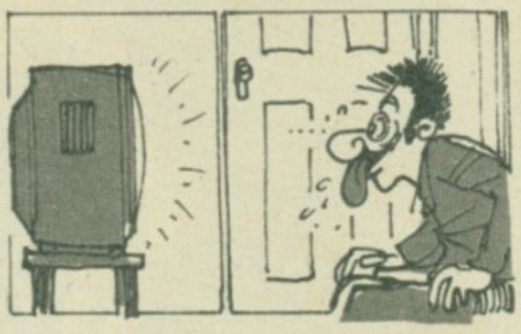
● женка слона носи младунче у својој утроби око 22 месеца. Када дође на свет, младунче сиса око годину дана, а од мајке се одбија после пете године.



● сматра се да је гепард најбржа животиња. Трчи брзином од 114 километара на час читавих пет стотина метара.



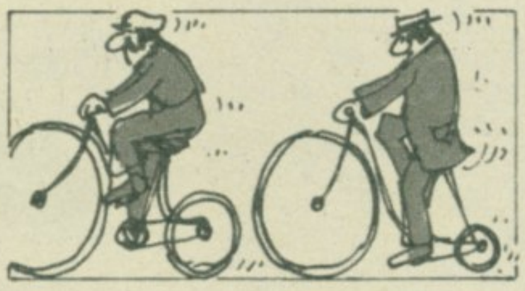
● по мишљењу америчког научника Роберта Пламбеа, четири или пет часова проведених испред телевизора делују на организам исто као неколико чашица жестоког пића. Пламбе је изводио опите с групом возача који су сели за волан после неколико часова гледања телевизије. Девет одсто свих возача прелазили су преко пуне линије на ауто-путу, а деведесет одсто није разликовало црвену светлост, то јест поступили су као људи који су узимали алкохол.



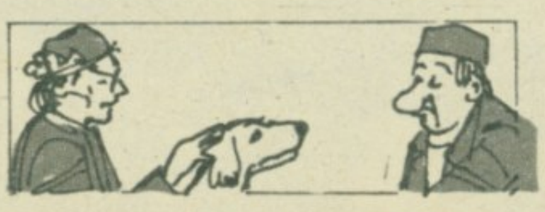


● секвоје од преко сто метара нису највише биљке на свету. У мору, у близини Огњене Земље, расте једна врста алге чија дужина износи око три стотине педесет метара.

● бициклизам као спорт стар је преко сто година. Сматра се да је прва бициклистичка трка одржана 31. маја 1868. године у парку Сент Клод у Паризу. Први бициклисти појављују се код нас око 1880. године, а први бициклистички клуб основан је у Београду 1884. године.



● једно француско осигуравајуће друштво установило је неку врсту здравственог осигурања за псе. Наиме, сви они који годишње уплате одређену суму новца, имају право на надокнаду трошкова лечења у случају да се њихов љубимац разболи.





● цигаре које се производе у Бурми дугачке су више од тридесет сантиметара, а пречник им је око четири сантиметра. Израђују се од мешавине разних трава и дувана и завијају у палмин лист.

● путничко дрво (Ravenala mada gascarensis), које расте у области Мадагаскара, добило је овај назив јер се у основи његовог огромног лишћа, у облику лепезе, скупљају капи воде. Само у једном листу може да се нађе од један до један и по литар воде која служи за пиће многим путницима намерницима.





ПАРТИЗАНСКА БЕБА

УПАМТИ МУ ИМЕ!

Душан Томић је брижно посматрао јаја испод којих се мешкољила драгоцена пошиљка. Стрепео је само да се не огласи.

У напуштеној чуварској кућици код железничке постаје Мустапић, недалеко од Кучева, подрхтавао је прохладног октобарског дана 1943. године, колико од зиме толико и од узбуђења фотограф Душан Томић. Кроз прљави прозорчић посматрао је перон на којем се врзмало неколико немачких војника и четника. Почела је и суснежица.

Требало је сваког часа да наиђе воз за Београд. А баш тим возом морао је да пренесе најдрагоценију пошиљку која му је, као илегалцу, икада поверена.

ВЕРА ЈЕ ОСТАЛА САМА

У јулу 1941. народ пожаревачког округа одазвао се позиву Партије и дигао устанак. Формиран је јак Пожаревачки партизански одред и до јесени ослобођена велика територија. Убрзо по избијању устанка стигли су у ове крајеве Војвођани Вера и Бошко Вребалов, познати активисти Партије и СКОЈ-а на Медицинском факултету у Београду. Дошли су да помогну у даљем организовању устанка. Као партијски радници, борци и лекари брзо су стекли велики углед.

Чак и у најзабаченијим селима готово да није било куће у коју нису стигли да помогну или бар пруже утеху. После сваког говора који би лекар Вребалов одржао у неком забаченом крају у околини Пожаревца партизанском одреду прилазили су нови борци.

Јуна 1943. године у селу Царевцу, код Великог Градишта, Бошко Вребалов упао је у четничку заседу. Није проговорио ни под најстрашнијим мукама. Његово херојско држање постало је легенда.

Вера је остала сама. Само неколико дана после мужевљеве смрти, у једном бункеру поред школе у Раброву родила је дечака. Дала му је име Стеван, а из миља га прозвала Миша. До непријатеља је брзо стигао глас о рођењу детета хероја. Сељани су помогли Вери да га крије, ишла је из бункера у бункер, из куће у кућу. Знали су шта би зликовцима значило да се докопају Бошковог и Вериног сина.

Почела је хајка на малог Стевана. Свако сумњиво село и заселак детаљно су претресени. Довитљиви сељани крили су дете у траповима, јаслама, забитим бечијама и појатама. Њему све то као да није сметало — напредовао је као у најбољим условима.

Круг се полако затварао и партијска организација одлучила је да партизанску бебу склони на сигурно место. Договорено је да то буде Београд. Тамо је све организовано да се дете безбедно смести.

У КОРПИ ЈАЈА

Тежак и одговоран задатак да малог Стевана однесе у Београд поверен је партизанском сараднику Душану Томићу, двадесетогодишњем фотографу из Раброва који је већ неколико пута, под најтежим условима, допремао партизанима лекове и други потребан материјал из главног града. Иако је знала колико је опасно да дете и даље буде с њом, Вери је тешко пао растанак са Стеваном.

— Ако ни Бошко ни ја не преживимо рат, нека остане дете иза нас. Не мари што нас неће упамтити, испричаће му други какви су му били родитељи — рекла је у сузама Душку. — **Немој да му заборавиш име и запамти да на леђима има младеж. По томе ће га препознати они који треба да га узму и даље брину о њему.**

Уз помоћ других илегалаца, Душан Томић је одмах ступио у акцију. Беба је склоњена у село Мишљеновац код баба Анкице. У њеној кући је и утврђен план акције.

У договорено време 12. октобра Душан је на постаји Мустапић ишчекивао баба Анкицу. Кад је најзад наишла, већ се чуо звиждук воза. Узнемирени фотограф одмах се прибрао и од Анкице узео корпу пуну јаја. Не осврћући се на четнике и немачке војнике који су се туда врзмали, пожурио је, са корпом у руци, према возу. Следила га је баба Анкица. Знао је да су у близини партизани спремни да помогну ако дође до гужве. Само што су ушли у један од вагона, точкови су заклопарали.

У ћошку дрвене клупе, поред самог прозора, седео је Томић са корпом у крилу. Чинило му се да чује како дете испод јаја дише. Још су му одзвањале Верине речи на растанку. Стрепео је само да дете не заплаче.

На клупи преко пута сместила се баба Анкица. Плашећи се да неко не примети колико је узбуђена, није окретала лице од прозора. Кад је беба почела да се мешкољи, полако су устали и прешли у други вагон. Душан је уз пут извадио малог Стевана из корпе и узео га у наручје.

Само што су нашли место и сели, приметили су преко пута немачког официра. Следили су се, али нису имали куд. Обоје су се трудили да ниједним гестом не одају узнемиреност.

МЛАДЕЖ НА ЛЕЂИМА

Испало је да им је немачки официр добро дошао. Смешкао се беби, а патроле које су често обилазиле вагоне нису се задржавале поред његове клупе. Наиђу, поздраве официра и продуже.

До Београда су путовали скоро цео дан. Са београдске железничке станице Душан и баба Анкица пожурили су са дететом у Градски дечији дом. До тада се све одвијало по плану. Рекли су да су дечака нашли поред неког плота, предали га и отишли.

Већ сутрадан у Дом је дошла усвојеница Верине мајке Симона и затражила да „усвоји" једно дете. Желела је дечака. Кад су јој показали Стевана и рекли да је донесен у Дом само дан раније, знала је да је то Верин син. Пажљиво је загледала дете док су га пресвлачили и приметила да на леђима има младеж. Узела је дете и одмах га однела кући. Стеван је најзад био на сигурном месту.

Мајка га више није видела. Када су је у јануару 1944. заробили четници, успела је да превари стражара и отме бомбу. Више је желела да се убије него да је зликовци муче. По завршетку рата њен отац је узео Стевана од Симоне.

★★★

Стеван Вребалов, син легендарних партизанских бораца Вере и Бошка, живи у Новом Саду. Директор је Радне заједнице у предузећу „Нафтагас" и угледан друштвено-политички радник. Са Душаном Томићем, сада пензионером из Раброва, велики је пријатељ. Разумљиво!

Милорад Добрић

ПРИЧЕ О НАШИМ ГРАДОВИМА

ЈАЈЦЕ





ТАЈНА МЕДВЈЕД-КУЛЕ — Велики босански војвода Хрвоје Вукчић, изданак моћне властелинске и владарске породице Хрватинића, најзаслужнији је за градњу јајачке тврђаве и одбрамбених бедема. Столујући наизменично у Јајцу и Сплиту, где је носио и титулу херцега сплитског, овај Вукчић је желео да од насеља изнад ушћа Пливе у Врбас створи неосвојиви град. У томе је готово и успео: сложен и чврст систем јајачких утврда обухвата данас површину од преко 11000 квадратних метара, док дужина износи готово километар и по. Од неколико великих утврђења својом неосвојивошћу задивљује Медвјед-кула, неколико метара дебелих, каменим зидова. Међутим, историчари се не слажу у мишљењима о старини ове необичне куле која је одолевала и топовима највећег калибра. Док једни тврде да је и она дело Хрвојевих градитеља, други покушавају да докажу да њене неосвојиве зидине потичу још из римског доба!

СТОНИ ГРАД КРАЉЕВСТВА МИ — Краља Стјепана Томаша који је умро у јулу 1461. године наслеђује његов син Стјепан Томашевић. Наиме, угрожен од Турака, Стјепан тражи помоћ од Угарске и Венеције, а од папе Пија II круну и нове бискупе. Врховни поглавар католичке цркве, гледајући, наравно, у свему и своје интересе, излази у сусрет Стјепану Томашевићу, лично долази у Јајце и доноси круну. Свечани чин крунисања обављен је у новембру 1461. године у цркви Св. Луке, у подножју овог торња, и од тада Стјепан Томашевић са поносом назива Јајце „стони град краљевства ми". Али, опасност са истока брзо је помутила ехо крунидбеног славља. Папа и угарски краљ обећали су пуну помоћ новом босанском владару и он, охрабрен тим обећањима, отказује данак на који се обавезао султану Мехмеду II Освајачу. Иначе, звоник цркве Св. Луке је висок 23,15 м и једини је сачувани средњовековни објекат ове врсте на Балкану. После 1527. године претворен је у минарет Сулејманије џамије.



ВЕКОВИ ПОД ВОДОПАДОМ

Древно Јајце на обалама Пливе и њеном познатом ушћу у Врбас називају и »градом векова« због његове богате прошлости и знаменитости које су сачуване до данас.

»Град се уздиже до небесног свода, а лежи на једној као јаје округлој стени« записао је Евлија Челеби у свом »Путопису« 1660. године када је походио Јајце. »То је камено утврђење троугластог облика. Са сувоземне стране има двоструке бедеме. Са југоисточне стране, међутим, нема ни трага градском бедему. На ту страну гледају доксати и прозори варошких кућа. Ту се налазе стене које се издижу до сазвежђа Влашића, а доле дубоко колико три минарета џамије Сулејманије тече река Врбас, велика као море«.

Ископавања су показала да се на месту данашњег Јајца налазило римско насеље. Доцније су том области владали Византинци, па источни Готи. Жупа Плива, односно Јајце, доживљава прави процват у средњем веку, када постаје престоница босанских краљева.

Први пут име му се спомиње у документу из 1396. године, када се Хрвоје Вукчић назива јајачким кнезом — »conte di Jajcze«. Године 1463. Јајце пада у турске руке. Тачно 480 година доцније овај град доживљава свој најблиставији тренутак: 29. новембра 1943. у њему је проглашена нова, социјалистичка Југославија.

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Љ. Патрногић**



КАМЕНИ СТРАЖАРИ — Улаз у стари град Јајце штитиле су, са две стране, две чврсте, камене капије: са југа такозвана Травничка, а са севера Бањалучка (на слици). Евлија Челеби наводи да у његово време у утврђено Јајце нису могли ући не само непријатељи, него ни — хришћани!



КОНАЧИШТЕ СТРАШНОГ ОМЕР-ПАШЕ — Ова мусафирхана, добротворна кућа за путнике-намернике где су они добијали бесплатну храну и преноћиште, памти и личност која је била најмање путник-намерник — Омер-пашу Латаса. Рођен у личкој граничарској официрској породици, Михаило је 1827. као двадесет једногодишњак прешао у ислам и узео име Омер. Тада почиње његова блистава војничка каријера у турској војсци. Када ни Мехмед Тахир-паша није успео да половином прошлог века скрши отпор босанско-херцеговачких феудалаца, Порта 1850. у Босну шаље Омер-пашу Латаса. Немилосрдан и прек, овај војсковођа је за око осам месеци позатварао, убио или отпремио у Цариград око 1500 босанско-херцеговачких ага и бегова. Наравно, нису били поштеђени ни јајачки прваци. За време гушења њиховог отпора, Омер-паша је боравио у овој кући.



ЗАДУЖБИНА ОД НАКИТА — Легенда казује да је млада султанија Есма боловала од тешке болести. Када се за савет обратила хоџама и хаџијама, они јој рекоше да ће оздравити ако подигне неку задужбину. Несрећна султанија одмах прода сав скупоцени накит и благо, из најми неимаре и пошаље у Јајце да у њему граде џамију. Међутим, опет према предању, умрла је пре него што је ово мајсторски подигнуто здање било готово. Њој у част, народ је задужбину назвао — Султанија.

ГРОБ ПОРЕД ВРБАСА — У пролеће 1463. године султан Мехмед II Освајач ставља се лично на чело велике и силне војске и креће на Босну. Стјепан Томашевић, који на престолу седи тек око годину и по дана, остаје без ичије помоћи са стране и склања се у тврђаву Бобовац, где га беглербег Махмуд-паша Анђеловић заробљава без много боја. Истина, краљ Стјепан се предао под извесним условима за које је од Махмуд-паше добио лажна обећања да ће бити испуњена. Драгоцени заробљеник одведен је султану Мехмеду II који је већ седео у Јајцу. Погазивши одмах Махмуд-пашина обећања, султан „није хтео ни да га погледа, већ је дао да му се одруби глава“, како овај догађај с почетка јуна 1463. године описује један документ из тог времена. Према народном предању, последњи босански краљ сахрањен је на падинама Подхума, на десној обали Врбаса, преко пута водопада. То место и сада се зове Краљев гроб, а обележено је каменом плочом на којој нема никаквог знака сем једноставног крста. На слици: грб Стјепана Томашевића, који се и данас налази на западној страни јајачке тврђаве.





ЗЕМЉА СЕ ЗАТРЕСЛА

Да ли су то Турци навалили или се земља провалила? Шта се уистину догодило? Читав сокобањски округ се узнемирио...

Почетком октобра г. 1877. прочуло се у Београду да се близу Алексиначке Бање нешто необично догодило, да се чула жестоко пуцњава. У приликама у којима је тада наша земља била — између првог и другог рата — помишљало се на много што не само у Београду, већ, као што касније сазнадосмо, и у Бањи. Неки нагађаху да ће то бити Турци, који су преко границе прешли у намери да на Бању ударе, други дрхтаху да је тамо негде вулканска сила земљу провалила, а многи се одмах сетише врелога камења, за које наш народ из предања зна, да по кадшто с неба на земљу пада. Званична извешћа, која мало затим у Београд стигоше, потврдише ово последње мишљење".

Појава о којој у претходном тексту говори Јосиф Панчић није, као што се види, била у народу непозната. Између више претпоставки о пореклу необичне грмљавине и пуцњева поред Сокобање, превладала је она која говори о паду врелог камења, дакле о паду метеорита, као највероватнијем узроку. Међутим, како се радило о необично ретској и врло занимљивој природној појави обрзована је комисија која је на лицу места требало да испита шта се у ствари збило. Комисију су сачињавали наш најугледнији природњак тога доба Јосиф Панчић, затим Љубомир Клерић, математичар и професор математике на Великој школи, и Сима Лозанић, професор хемије на Великој школи. За испитивање једне овакве појаве у Србији се тада није могла саставити комисија већег научног угледа.

КАМЕН ОД 20 ОКА

Панчић је по повратку поднео врло опширан извештај о свему што су крај Сокобање пронашли, чули и видели.

„У Бањи", каже он, „дознадосмо ово: 1. октобра реч. год. у 2 часа поподне чуше се на северо-истоку од Бање три јака пука — као од топа, а мало затим настаде слабија, али честа пуцњава — као од пушака. Мада је време прећашњих дана било кишовито, тога се дана било прилично изведрило. Становници Бање истрчаше на тај пуцањ из куће и угледаше над Превалцем — тако се зове пресло над Бањом, преко кога иде пут у Књажевачку — омален, али густ облак, из кога су се била извила три рукавца на прилику дима, што при метању из топа излази, по томе се с више страна чула јака фрка, и најзад тутањ, као кад тешке ствари на земљу падају, а неким се учинило као да се за те тутњаве на махове и земља затресла. Све те појаве нису дуже трајале од 0,5 минута — од прилике колико би човек 50 пута коракнуо. Пошто се све стишало, облак је онај из ког је праска долазила, још неко време на небу потрајао, после се почео да развлачи и од свакојаке руке криви, као оно летња магла што се јутром из шумских увала диже".

Овако необични знаци који су пратили пад метеорита над Сокобањом изазвали су разумљиво узбуђење и страх међу сељацима. Услед трења у вишим слојевима атмосфере метеорит се усијао и распао, тако да су његови распрснути делови погодили доста велику област. Узнемирили су се не само људи, већ и стока. Међутим, кад се све смирило, немир је заменила радозналост. Што се заиста до-



годило? Што је пало на земљу?

Трагајући за остацима овог чудног усијаног тела што се са неба спустило на земљу, сељаци су на више места наишли на делове метеорита заривене у земљу. Највећи нађени комад тежио је „око 20 ока" (38 кг), али се при вађењу распао на много мањих који су, ради размене и испитивања, доцније углавном упућени природњачким друштвима других земаља.

Сигурно је да већи број метеорита није ни дошао у руке Панчићу и његовим колегама. Сељаци су их, једноставно, задржали као амајлије против урока. На једном другом месту нађен је камен тежак 17,310 кг и то је највећи сачувани примерак сокобањског метеорита. Од трећег је сачуван комад тежине 9,777 кг, а и више других, лакших комада.

Поређења ради, највећи метеорит за који се зна пао је на тле југозападне Африке и био је тежак око 60 тона. А највећи метеорит који је до сада пао у нашој земљи нађен је још 1757. године код места Храшчине у Хрватској. Његов већи део, тежак око 40 кг, чува се у Природњачком музеју у Бечу. Природњачки музеј у Београду поноси се сокобањским метеоритом.

ДОБАР ПРЕДЗНАК

Занимљиво је да се пад метеорита у народу није увек узимао као лоше знамење предстојећих догађаја. На пример, старица с којом је Панчић разговарао рекла је да је „и за прећашњих ратова с Турцима падало с неба врело камење, пак је било добро по народ српски, дако нам и сад не буде лоше".

Наравно, први српски метеорит, како га је Панчић назвао, није уистину и први који је пао на Србију. Он је први који је нађен, испитан и сачуван. Иначе, и сам Панчић је био очевидац једног ранијег пада метеорита, о чему је забележио:

„Године 1849. 14 октобра, отидем као окружни лекар у Крагујевачку Рачу, да извидим болест срдобољу, која је тамо била људе жестоко напала. Касно у вече обиђем најопасније болеснике, а кад сам се са кметовима близу поноћи у стан враћао, сину нам одједаред на североисточном небу у великој висини светла кугла од величине месеца, и у часу кад је угледасмо, распаде се без праске у ћошкасто комаће, којега за мало тренутака без шума и трага нестаде. Кугла је кад се јавила толику светлост просипала да сам могао читати лекарске белешке, које сам у руци држао".

Научник као Панчић није могао у свом извештају да се заустави само на ономе што је комисија затекла на лицу места. Изнео је и све оно што се у светској науци дотад знало о метеоритима и начину њихова постанка. Једна од претпоставки била је да метеорити у ствари и нису небеска тела, већ да су остаци стопљених минерала са земље који су се, услед удара грома и јаке топлоте, усијали, стопили и затим поново очврсли. Ова је претпоставка одбачена јер не даје објашњење за појаву јаке и необичне светлости која претходи паду метеорита.

По другој претпоставци метеорити су земаљско камење које јаки оркани подижу са земље и затим их, пошто се бура стиша, опет на земљу спуштају. Али прорачуни показују да нема ветрова довољно јаких да подигну камен тежак стотине килограма, колико су тежили неки откривени и познати метеорити.

САМО НАЈВЕЋИ

Веровало се, такође, да због високих температура у Земљиној унутрашњости минералне материје испаравају и одлазе у атмосферу, откуд се згуснуте враћају назад. Међутим, било је немогуће објаснити како гвожђе, силицијум, никал и други елементи могу да испаре из Земљине унутрашњости и да се врате у облику хемијских комбинација које се налазе у метеоритима.

Једино онда прихватљиво решење, доста блиско и садашњем схватању о метеоритима, јесте да су то остаци већих, распукнутих небеских тела који лутају васионом док их Земља, снагом своје теже, не привуче и они не падну на њу.

Занимљиво питање које се постављало у науци онога времена било је и неће ли метеорити, својом масом, претегнути и пореметити природни однос Земље према Сунцу, што би довело до поремећаја климатиских прилика?

Међутим, рачуни су показали да метеорити, падајући садашњом брзином, неће ни за милијарде година моћи да изведу Земљу из њеног природног односа према Сунцу и другим небеским телима. У ствари, метеорити су тела обично малих маса и углавном се забележи само пад највећих, а њих годишње не падне на Земљу више од 5 до 6.

По повратку у Београд, Сима Лозанић је извршио хемијску анализу сокобањских метеорита и утврдио да садрже гвожђе, силицијум, никл, бакар и друге елементе карактеристичне за састав метеорита.

А. Матејић



СВАДБА НА ИТАЛИЈАНСКИ НАЧИН

Када су своје госте после венчања позвали на забаву, новопечени брачни другови Ди Салвадоре нису имали зле намере. Желели су само да се мало проведу.

Рођаци и пријатељи Ђузепа ди Салвадора и његове супруге Емилије досађивали су се у пространој сали луксузног ресторана „Каза Роса" где су младенци приредили забаву. У жељи да славље испадне што веселије, Ђузепе је изнајмио велики оркестар за стварање „штимунга". Али, већ после ручка расположење је замрло. Омамљени пићем, гости су се мало заборавили и почели су да праве гласне примедбе на рачун монотоне и досадне музике.

Неки Ђузепови пријатељи спремали су се да пођу кући, а неки су, привучени смехом који је допирао с друге стране стакленог зида, полако почели да прелазе у суседну просторију. И у њој се славила свадба, али су Пасквале Бријанте и његова жена Франческа на свој пријем довели два врсна комичара да увеселљавају званице. У року од пола сата у ову салу преселило се 40 од престалих 90 Ђузепових гостију.

— Доста нам је лоше музике! — довикивали су оркестру из суседне сале! — **Пакујте се и идите кући! Од ваше буке не чујемо вицеве!**

Ово је била последња кап у препуној чаши музичара. Један озлојеђени виолиниста бацио је столицу кроз стаклени зид који је делио две свечане сале и појурио у суседну просторију да се обрачуна са „конкуренцијом". За њим су навалили и остали чланови оркестра.

За свега неколико минута у ресторану се направио неописив кркљанац. Између две противничке групе избила је таква туча да је власник локала морао да позове полицију.

— **Оно што сам видео у „Каза Роси" личило је на праву филмску тучу из озлоглашених салуна на Дивљем западу** — изјавио је касније полицијски инспектор Марио Роситано.

Ни свечана одела нису сметала гневним гостима да се ухвате укоштац са својим „противницима". Било је рвања, бокса, а неки су се у жестини борбе нашли на поду. Ни жене нису остале по страни. Цепале су једна другој хаљине и ударале се букетима цвећа.

Изгледа да су у тучи највише уживала деца. Следећи пример својих родитеља грабили су са столова огромне комаде торте и њима гађали децу из противничког табора.

Када је уз помоћ полиције туча најзад прекинута, обе сале су изгледале као ратно поприште. На зидовима су се виделе велике, масне мрље од јаја, сосова, салата. Са кристалних лустера висили су шпагети, а цео под био је прекривен остацима свечаног ручка и поломљеним судовима.

Одред од 25 полицајаца био је потребан да смири разјарене госте. Шесторица гостију, који су проглашени за виновнике туче, ухапшени су и кажњени затвором од недељу дана.

М. Ш.



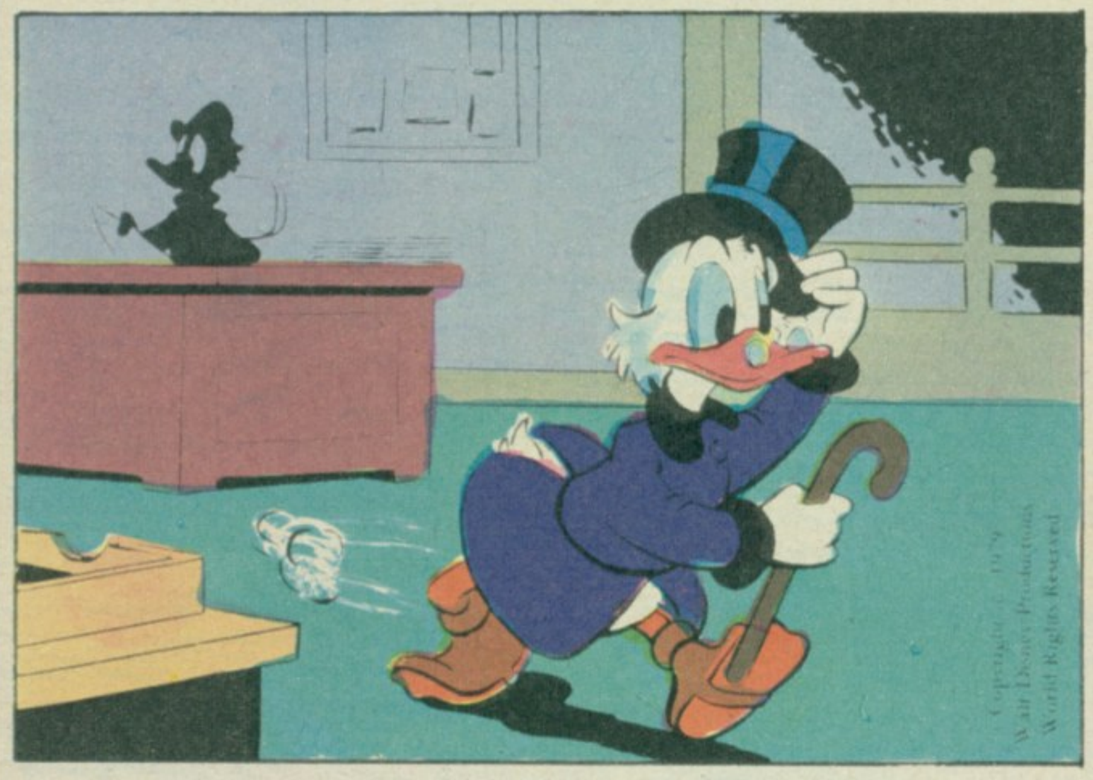
WALT DISNEY

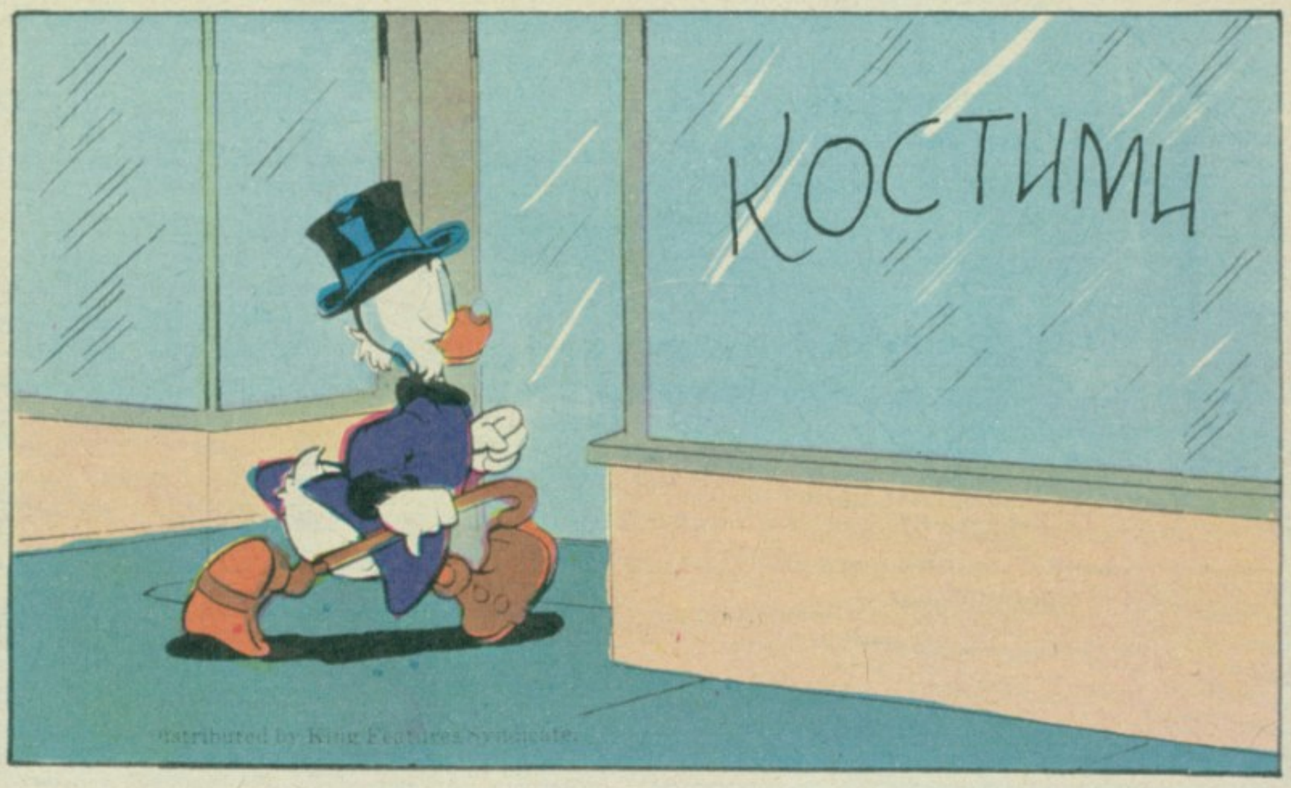
ПАЈА ПАТАК

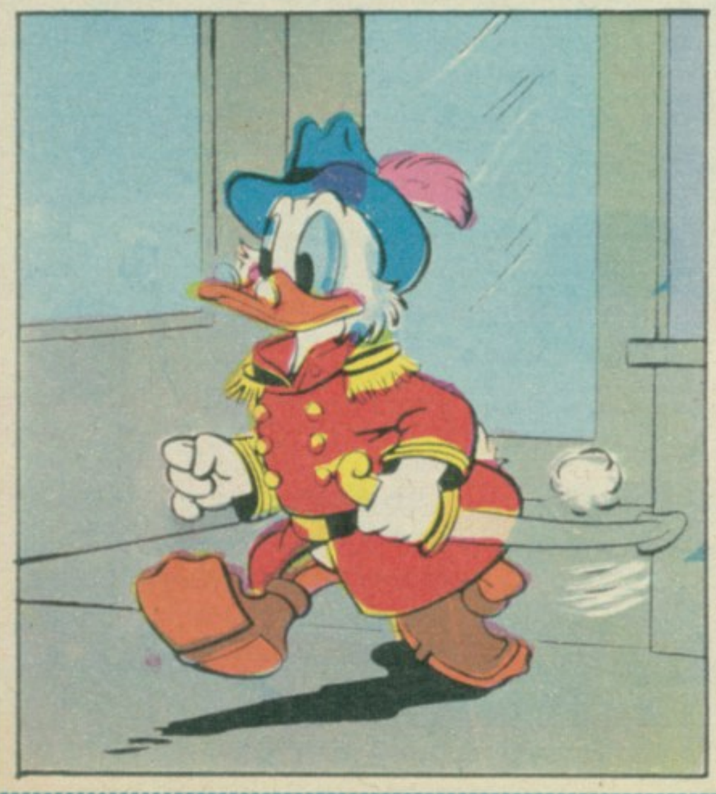
















ВЕЛИКИ СТРАХ

БРАЦО, НЕ ДАЈ СЕ!

НИСАМ МОГЛА ДА ГЛЕДАМ, АЛИ САМ ИПАК ВИДЕЛА: МОМ ТРОГОДИШЊЕМ БРАТУ ПЕПЕО ЈЕ УШАО У ОЧИ, ПРСТИЋИ СУ ВЕЋ БИЛИ У ПЛИКОВИМА...



Као и многа деца, једва сам чекала да се заврши школска година па да се запутим баби и деди на село. Више ми је било доста градске гужве и оног што сам свакодневно слушала: „Пази кад прелазиш улицу. Погледај на обе стране па онда пређи"! Код бабе и деде тога није било. Само поља, широка и безбедна, бар од тих тутњећих грдосија.

Попут праве мале велике девојчице са собом сам повела и трогодишњег брата. Немирко је већ у аутобусу био у свом елементу. Час је био на седишту, па испод њега, на крају сам га јурила по аутобусу. Некако смо ипак стигли. Обостраном радовању није било краја, али већ наредног дана чекао ме је одговоран посао. Баба и деда су отишли у поље да раде, а ја сам остала сама са брацом. Четрнаестогодишња девојчица и трогодишње дете. Поред осталог, морала сам да скувам ручак и однесем га у поље.

Електрични шпорет био је у квару, а ја сам, као право примерно градско дете, имала муке да ставим пасуљ да се кува на огњиште. И док се јело за бабу и деду крчкало, ја сам покушавала да успавам брата. Кад сам помислила да га је сан на крају ипак савладао, кренула сам за другим пословима. А требало је пре свега, донети са бунара воде и загрејати је да би после окупала брацу.

С тешком муком извлачила сам канту са водом кад ме пресече плач. Није ваљда браца? Па њега сам успавала! А друге деце нема у близини. Плач је наједном прерастао у вриску. То је браца! Појурила сам као без главе. Ударивши о довратак кућних врата, нисам ни осетила бол у рамену. Пресекла ме је слика коју сам угледала: браца се ваљао по поду близу огњишта и грчио од болова. Поред огњишта је лежало превртнуто грне (земљани лонац) са пасуљем.

За тренутак сам застала као опчињена, неспособна да се покренем. Шта сад? Како да једна четрнаестогодишња девојчица помогне свом трогодишњем брату? Како? Ипак, нисам се дуго колебала. Притрчала сам свом браци и, колико сам могла, нежно га привила на груди. Нисам могла да гледам, али сам ипак видела: браци је пепео ушао у очи, прстићи су били црвени и поднадули, већ у пликовима. Покушала сам да му скинем блузицу са дугачким рукавима, али се кожа лепила са тканином. А он је кроз плач све чешће безуспешно покушавао да дође до даха. Са његовим сузама стапале су се и моје. Браco, не дај се, ни ја те не дам, покушавала сам да крикнем, али је из мене излазило само кркљање.

Покушавајући да га некако заштитим од тих страшних опекотина, ја сам брацу све чвршће привијала уза се. Међутим, њега је то изгледа још више болело, и дечји пискави врисак допирао ми је до мозга. Да су бар бака и деда овде, они би знали шта да се ради! Овако...

Није се смело оклевати, брацин живот је у питању. Зато сам, не обазирући се на изгубљене папуче, потрчала до комшија који су били прилично далеко. Мада сам једва успевала да брацу одржим на рукама, нешто непознато дало ми је снагу да стигнем до прве куће. Браца се све ређе чуо.

Браца је убрзо стигао у болницу оближње варошице, а ја сам, сама и беспомоћна, остала код куће да чекам вести о њему. И баку и деду са поља. Када су чули шта се десило, само су се спустили на оближњу клупу. Није било превоза до града па се деда тек сутрадан запутио да види шта је са његовим малим унуком. На срећу, вратио се са добрим вестима, а када је, после неколико дана, стигао и браца, истина сав у завојима из којих се пробијао невини осмејак, нашој радости није било краја. Посебно мојој, мале велике сестре.

Вера Вучкова,
Скопље
Црвени брегови 7
(хонорар 300 динара)

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

Поново упућујемо позив читаоцима да нам пишу о својим занимљивим и узбудљивим догађајима, о својим страховима, бекствима од куће, батинама. Свани текст који буде објављен биће и хонорисан.

У ТАЛАСИМА ЗЕТЕ

БЕСПОМОЋНО СМО ПЛИВАЛИ И РОНИЛИ ПОКУШАВАЈУЋИ ДА УЂЕМО У ТРАГ НАЈСТАРИЈЕМ ОД НАС — ДРАЖЕНУ. УЗАЛУД.

Дражен, Срђа и ја нисмо били само браћа, били смо и велики другари, тако да смо највећи део времена проводили заједно. А за лепих дана знали смо само за једно место — чамац, па на рибарење Зетом. Уосталом, ту плаховиту реку која протиче недалеко од Титограда познавали смо као свој џеп.

И тог јутра смо сва тројица пошли на уобичајено рибарење. На руку нам је ишло и што је Зета била неуобичајено мутна, па смо се и понадали богатом улову. Међутим, већ смо сатима били на реци и руке нас заболеле од бацања удица, али је улов био врло скроман. Већ изнервиран, Дражен је одлучио да још једном забаци. Посегао је за мамцем, али како је чамац поигравао на немирној реци, изгубио је равнотежу и нашао се у таласима.

Скамењени од страха, знали смо да ћудљива Зета често не зна за милост, у првом тренутку нисмо се помакли с места. Дражен је брзо потонуо, а када му је глава изронила устима пуним воде једва је успео да позове помоћ. То као да нас је тргло из обамрлости. Срђа и ја смо се већ нашли у води, али Дражена више није било. Бесомучно смо пливали и ронили покушавајући да уђемо у траг најстаријем од нас — Дражену. Узалуд. Наши позиви у помоћ налазили су одјека само у каменитим обалама реке. Једва смо успели да укротимо чамац и привежемо га за прво везиште. Једина нада били су нам родитељи. Ако они не помогну, више нема ко!

Кад смо као без главе, онако мокри али и од напора знојави, улетели у кућу, имали смо шта да видимо. Дражен је мирно седео за столом и јео. Верујем да у том тренутку нико у исто време није био тако срећан, али и бесан.

— **Шта фркћете?** — мирно је рекао Дражен. — **Ја сам само хтео да се нашалим** — и испричао нам како је, док смо га тражили, мирно доронио до обале и отрчао кући.

Истог тренутка Срђа и ја одлучили смо да му се осветимо, кад-тад.

Прилика нам се указала већ наредног дана. Поново смо пецали из чамца. Када смо стигли на средину реке, Срђа и ја гурнусмо Дражена из чамца и, не чекајући да изрони, прионусмо на весла удаљивши се од места догађаја. Иза себе смо убрзо угледали Дражена како маше рукама и дозива помоћ. Међутим, нас двојица смо се само насмејали, привезали чамац за везиште и лагано, као да ништа није било, отишли кући.

Управо смо се сладили укусним залогајем када смо испред врата зачули шљапкање. Уозбиљили смо се и наставили да једемо. А Дражен је, сав мокар и блатњав, тихо ушао у кућу. Ни реч није прозборио. Међутим, када нам се убрзо придружио за столом, нисмо могли да издржимо — сва тројица смо праснули у необуздан смех.



Саша Шарановић,
Титоград,
13. јула 45/4
(хонорар 300 динара)

ИЗ ЧЕРГЕ

КОВАЧИ СВОЈЕ СРЕЋЕ



Рифет (Шеће) Бајрамовић (1953): Везир на коњу

У самоуправну интересну заједницу за културу, у босанском градићу Какањ, стигло је у августу прошле године писмо у чију се садржину тешко могло поверовати: Рифет Бајрамовић, двадесет седмогодишњи неписмени Ром из насеља Баре, проглашен је за члана чувене Академије уметности у италијанском граду Парми.

„Наша Академија оцењујући Ваше уметничко стваралаштво именује Вас академиком и додељује Вам Златну медаљу за Ваше велико достигнуће у 1979. години", пише, између осталог, у писму. Следи и потпис Никола Пенепинта, директора пармске Академије.

Када су Рифету и његовим рођацима саопштили ову вест, сви су остали мирни као да не схватају која им се почаст указала: један неписмен човек постигао је оно о чему сањају познати академски сликари и вајари.

Вековима су Рифетови преци од бакарног и железног лима ковали котлове, шерпе, ибрике и казане, као што то раде Роми широм света. Многи од њих, из сеоцета Баре где су се пре десетак година скрасили у неугледним страћарама, продавали су у туристичкој сезони своје рукотворине по приморским градовима. Међутим, године 1970. на дубровачком Страдуну срећа се изненада осмехнула овим Бајрамовићима и Бегановићима, Хусеиновићима и Ибрахимовићима, али и нашој такозваној наивној уметности, захваљујући највише дубровачком академском вајару Марјану Коцковићу. Када је у гомили разних предмета од сјајног, новог бакра угледао и један ибрик прекривен зеленкастим оксидом старости, овај уметник је био запањен. На питање одакле им тај чудесно леп предмет, Роми му одговорише да су га „случајно ископали". Радостан што ће тако употпунити своју збирку, Коцковић им без размишљања даде новчаницу од десет хиљада старих динара. Али, ускоро је опет доживео изненађење: Роми су донели два зеленкаста, стара ибрика за које је дао 40 хиљада старих динара.

Следећег пута чекала су га три ибрика, са образложењем задовољних Рома да их налазе у неком старом руднику. И све су вешти мајстори и добри трговци из какањских Бара урадили мудро и како ваља, сем једног детаља: на један од ибрика била је уграви рана година 1697. Они, наиме, нису знали да мајстори ковачи и кујунџије из тог времена нису на својим рукотворинама остављали податак када је предмет израђен. То их је открило. У Сарајеву су на отпаду исецали оксидисани бакар од казана староримских купатила, а све остало било је мајсторија њихових чекића, чађавих руку и маште.

Тако је, захваљујући ентузијазму и упорности Марјана Коцковића и умећу Рома, настала данас позната колонија вајара наиваца у Барама. Живећи и даље скромно, не обазирући се много на све гласније похвале најпознатијих естета и на бројне изложбе својих радова, дан ноћно су куцкали у лим. Тако су се рађали чудесни коњи и јунаци, виле и мегдани, птице и краљеви. Букнуле су одједном древне „пуране и парматче" — легенде и бајке. Својим чекићима, бакром и рукама задивили су посетиоце најпознатијих изложбених галерија у Београду, Чикагу, Стокхолму, Дубровнику, Минхену, Риму, Паризу, Сан Франциску, Мадриду, Сарајеву...

На традиционалну међународну изложбу наиваца у Требњу, у Словенији, где су били изложени и радови ових Рома, дошли су и представници пармске Академије са сињор Пенепинтом на челу. Угледни гости застали су задивљени пред рукотворинама неписмених људи: уметнички обликованом бакру наслућивала се атавистичка веза са Оријентом, уз благе примесе прадавне индуске културе. Дуго нису могли да одвоје очи од Рифетовог „Коњаника".

Једногласан закључак је био — творца „Коњаника" примити у Академију! А за то време, као данас, он је пред својом полеглом страћаром стрпљиво и мирно, нежним ударцима чекићем у бакрени лим искивао своје, и браће своје, „пуране и парматче".

Приликом прошлогодишње посете Сандра Пертинија, председника Републике Италије Сарајеву, Скупштина овог града поклонила је госту једну Рифетову скулптуру.



Пињо (Шеће) Бајрамовић (1943): Теферич

Пињо Бајрамовић: Двобој петлова



Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Д. Јовановић**

Е У АКАДЕМИЈУ



Фехим (Вехбије) Бајрамовић (1959):
Усамљени коњ

Сејфо (Шеће) Бајрамовић (1948):
Краљеви





Пињо (Смаје) Богдановић (1944): Сијело

Мехо (Беше) Бегановић (1957): Краљевић Марко



ВОЛИТЕ ЛИ ЖИВОТИЊЕ

ЦРНА СТРЕЛА

Пошто се заљубио у мене, мужјак чавке сатима је покушавао да ме наговори да се увучем у гнездо које је изабрао.

Двадесет и четири године су прошле откад је прва чавка надлетала кров наше куће у Алтенбергу, откад сам свим срцем заволео ове птице сребрнастих очију. И, како то обично бива са великим љубавима нашег живота, ни ја нисам ништа посебно очекивао кад сам упознао своју прву малу чавку. Била је затворена у прилично мрачном кавезу у продавници животиња Розалије Бонгар, чија сам стална муштерија већ више од четрдесет година. Купио сам је за четири шилинга. Нисам је купио за научна испитивања већ зато што сам изненада пожелео да добро нахраним то младунче које је стално држало широм отворену велику црвену, жуто обрубљену чељуст. Кад се буде потпуно осамосталило, пустићу га да иде куда жели. Тада нисам ни помислио да ће од тога дана чавке непрекидно узгајати младе у поткровљу наше куће. Никада ми сажаљење према једној животињи није донело толико добра. Мало птица, уопште мало развијенијих животиња, има тако развијен породични и друштвени живот као чавке — зато је само мали број младунчади тако дирљиво беспомоћан и са толико љупкости привржен одгајивачу као мале чавке.

ЧАРОЛИЈА ЦРНИХ КРИЛА

Кад су мојој чавци очврсле бадрљице и кад је постала потпуно способна за летење, показивала је према мени просто детињску привржености. Пратила ме је по кући летећи из собе у собу, а кад бих морао да је оставим саму, очајно би крикнула „чок". По овом узвику је и добила име. Од тада је почела традиција да младунци птица које сам засебно одгајао добију име по том узвику.

Младунче чавке, толико привржено своме одгајивачу, идеално је за научно истраживање. С том птицом се може изићи у природу, проучавати њен начин летења и набављања хране, целокупно њено понашање у слободној природи, изван решетака кавеза, а ипак из непосредне близине. Не верујем да сам и од једне друге животиње научио толико и стекао толико битних сазнања као лета 1926. од мале чавке Чок.

Захваљујући мојој вештини опонашања чавкиног крика, младунче Чок убрзо је почело да ми придаје већу важност него осталим људима. Пратило ме је летећи приликом мојих дугих пешачења, чак и приликом вожњи бициклом, верно као пас. Мада ме је младунче лично познавало и било без сваке сумње привржено само мени, ипак ме је пратило и нагонски, готово рефлексно, што се често испољавало на најчуднији начин: ако би се неко много брже кретао од мене и при том ме заобишао, чавка би ме одмах напуштала и прикључила се њему. Међутим, убрзо би приметила своју „грешку" и вратила се к мени. С временом, све је брже увиђала „грешку", мада је нагон да се следи онај ко иде брже и касније могао често да се уочи.

Младунче Чок је, међутим, западало у још већу недоумицу кад би приметило да испред нас узлети једна или више врана. Поглед на пар црних крила које се, снажно машући, брзо удаљују, спонтано изазива у младој чавци снажан нагон да полети за њима. Ни младунче Чок није могло томе да се одупре нити да извуче поуке из лоших искустава. Слепо је полетало за сваком враном и тако би га јато врана често одвукло за собом толико далеко да је мало недостајало да се изгуби.

Нарочито је било занимљиво његово понашање кад би се вране негде спустиле. Кад чаролија махања пара црних крила није више деловала, младунче Чок би се осетило усамљеним и почело би да ме дозива оним тужним крицима којим изгубљена млада чавка дозива своје родитеље. Чим би потом чуло мој узвик, подигло би се и полетело према мени, и то тако одлучно да је врло често покретало и остале вране да полете за њим, па је тада на челу читавог јата долетало до мене. У таквим случајевима ја бих још издалека морао да се покажем вранама, иначе би дошло до друге невоље. Вране би, наиме, долазиле иза Чока и спуштале се сасвим близу мене а да ме при том нису примећивале. Када би ме, најзад, угледале, жестоко би се уплашиле и у таквој паници поново узлетеле да би младунче, заражено општим страхом, поново одлетело с њима.

СМРТНО ЗАЉУБЉЕНА ГУСКА

У свим врстама друштвеног опхођења које се стиче личним искуством младунче Чок је, дакле, било упућено на човека. Као што се Киплингов Могли осећао као вук, тако би и младунче Чок, да је умело да говори, могло да се сматра човеком. Једино је махање пара црних крила инстинктом схватало као позив „полети с нама!" Дакле, док год је птић ишао по земљи, сматрао се човеком, али чим би узлетео сматрао би себе сивом враном јер је махање њених црних крила најпре упознало.

Кад се у Киплинговом Моглију пробудила љубав, свемоћни нагон натерао га је да напусти своју браћу вукове и врати се људима. Вероватно је Киплинг у праву: ми имамо добре разлоге за претпоставку да се код човека и код већине сисара објект полне љубави распознаје захваљујући поузданим наследним ознакама. Код птица је друкчије! Наиме, птице које су саме одрасле и које никада нису виделе истоврсна створења, у већини случајева уопште „не знају" којој врсти припадају, то јест, њихов нагон за друштвом и њихова полна љубав усмерени су према оним живим бићима с којима су биле заједно у одређеним фазама свог развитка када се све много дубље доживљава него иначе — дакле, најчешће према човеку.

Разумљиво је зато што у одређеним околностима може да дође до многих неспоразума. Једна женка домаће гуске, на пример, која је сад код мене, једина је од шест гушчића преживела живинску туберкулозу и одрасла искључиво у друштву домаћих кокошака. Мада смо за њу благовремено купили дивног гусана, она се смртно заљубила у нашег родајленског петла и стално га обасипала љубавним понудама не обраћајући при том ни најмању пажњу на гусанова удварања.

Нешто трагикомично десило се једном белом пауну у шенбрунском зоолошком врту. Као последњи преживели члан прерано излеглог и услед рђавог времена уништеног насада паунова, био је пренет у најтоплију просторију која је тада, после првог светског рата, била на располагању — међу циновске корњаче. Ова несрећна птица касније се, читавог живота, удварала само циновским корњачама и само пред њима ширила реп, а остајала слепа и глува пред дражима најлепших пауница! Типично за ово необично нагонско везивање за одређени објект јесте то што се, кад се једном деси, више не може исправити.

КАКО УЋИ У СВОЈ ЏЕП

Кад је младунче Чок одрасло, заљубило се у нашу кућну помоћницу која се баш тада удала и преселила у суседно место, три километра од нас. После само неколико дана младунче Чок ју је пронашло и населило се у њеном стану. Само ноћу би тражило своје старо место становања у поткровљу наше куће.

Међутим, средином јуна, пошто је за чавке прошло право време за вођење љубави и лежење јаја, оно нам се изненада вратило и усвојило једну од четрнаест младих чавки које сам ја тога пролећа гајио. Према овом усвојеном детету односило се тачно онако како се све чавке понашају према својим младима. Начин одгајања младих мора бити урођен, јер властити млади су први које чавка може да види. Кад чавка на њих не би реаговала урођеним начином понашања, она би их неминовно, као свако друго живо биће исте величине, растргла и појела.

Овде морамо накнадно рећи да је Чок била женка и без сумње је у оној младој жени видела мужјака чавке. Чокино понашање је недвосмислено указивало на ову чињеницу. О таквом „унакрсном правилу", према којем се женке животиња осећају привучене мушкарцима, а мужјаци женама, нема код птица ни говора; па ни код папагаја, за које се ово нарочито често тврди. Тако се, на пример, једна већ одрасла купљена чавка, један мужјак, заљубио у мене и према мени се односио, у сваком погледу, као према женки чавке. Сатима је ова птица покушавала да ме наговори да се увучем у шупљину гнезда које је изабрала — а оно није било веће од неколико сантиметара.

Слично је било и са једним мужјаком домаћег врапца одраслим међу људима. Он је покушао да ме намами у џеп мог властитог сакоа! Међутим, онај мужјак чавке је био нарочито досадан због тога што је стално хтео да ме храни — по свом укусу — најпробранијим посластицама. При том је на чудесан начин „схватао" да људска уста служе за уношење хране: био је пресрећан кад бих уз одговарајући молећив глас отворио и окренуо уста према њему. Ово је била прилична жртва с моје стране, јер чак ни ја не волим да имам у устима фино иситњеног црва брашнара помешаног са чавкином пљувачком.

Пошто овој птици, што је сасвим разумљиво, нисам у том погледу излазио у сусрет, морао сам добро да причувам своје уши, иначе би ми ушни канал за тили час био потпуно испуњен топлом кашом од црва брашнара и то све до бубне опне, пошто мужјак чавке језиком гура храну дубоко у ждрело младунца или женке. Овај мужјак, који је толико желео да ме храни, приступао је ипак мојим ушима само онда кад ја не бих отворио уста, иначе би увек прилазио прво к њима.

ЛИСИЦА ЈЕ ТУ!

Што сам 1927. године одгајио четрнаест младих чавки, искључива је заслуга женке Чок. Наиме, пошто се многи њени инстинктивни поступци према човеку нису могли лако објаснити, или су остали потпуно неразумљиви, а побудили моју радозналост, одлучио сам да оснујем колонију питомих, слободних чавки и да проучим њихово

понашање у заједници, у породичном и полном животу. Пошто ми је било немогуће да се свакој од четрнаест младих чавки појединачно потпуно посветим и да јој заменим родитеље, као што сам то претходне године учинио са младунчетом Чок, а како ми је по њој била добро позната недовољна способност оријентације младих чавки, морао сам да смислим неки други начин да бих нове чавке везао за једно место.

Чим бих њих троје, или четворо, истовремено пустио напоље, дошло би до нечег колико чудног толико и опасног. Наиме, свако од те глупе младунчади је очигледно очекивало да га води друго, то јест, свако је настојало да лети за оним другим. Тако би младунчад кружила по ваздуху без циља и правца, при чему би се, на жалост, подизала на све веће висине. Пошто



она у том узрасту још нису способна за смела сурвавања, за брзо спуштање на мању висину, овакво понашање младунчади чавки редовно се завршава тиме што залутају, и то утолико даље уколико се више попну. Од њих четрнаест неколико се, на жалост, на овај начин заувек изгубило, јер им је недостајала старија, искуснија чавка (Чок је имала тек годину дана) која би их вратила кући.

Недостатак родитељске контроле доводи и до других лоших последица. Наиме, младе чавке немају никакву урођену реакцију на непријатеља који их угрожава. Сврака, пловка, црвендаћ и многе друге птице одмах се повлаче, спремне на бекство, кад угледају мачку, лисицу или само веверицу. Ове птице то чине и онда кад их људи још као врло младе почну да одгајају и кад још нису имале никаква искуства с непријатељима. Никада припитомљена млада сврака неће допустити да је мачка ухвати.

И најприпитомљенија млада дивља пловка реагује на црвенкасто крзно лисице које човек на неком уже ту вуче дуж рибњака, као да тачно зна шта све карактерише овог њеног смртног непријатеља. Пловка постаје узбуђена и обазрива, опоминњући друге одлази у воду, при чему имитацију лисице не испушта из вида, стално је прати погледом, иако зна, да лисица нити уме да лети нити може довољно брзо да плива да би је ухватила у води. Смисао читавог овог понашања састоји се у томе да једном откривену лисицу „држи у евиденцији", да свима огласи њено присуство и на тај начин осујети у лову.

ЉУБОМОРНА ЧОК

Чавци је урођено да реагује на непријатеља само на један начин: она ће унапред бесно напасти свако живо биће које нешто носи, трешће полуотвореним крилима и испустиће шкрипав глас опомене који ће разумети и људи као израз највећег беса.

Кад се за то укаже потреба, сасвим мирно можемо да узмемо у руке припитомљену чавку да бисмо је, рецимо, ставили у кавез или да бисмо јој подсекли нокте. Такав поступак је опасан тек онда кад човек има две или више чавки. Тако ми Чок никада није замерала кад бих је узео у руке. Међутим, кад је дошло оних четрнаесторо младих, у њеном присуству ни за живу главу не бих смео да узмем у руке ниједно.

Кад сам то, ништа не слутећи, први пут учинио, зачуо се иза мене онај ужасни сатански шкрипав глас опомене, једна црна стрела долетела је отпозади, преко мог рамена, и забола ми се у руку којом сам држао једну младу чавку — угледао сам округао, дубок отвор на полеђини моје шаке. Слеп нагонски карактер овог напада одмах ми је био јасан. Чоку је у то време за мене везивало веома присно пријатељство и она је из дубине душе мрзела оно четрнаесторо младих (Левожутог је усвојила знатно касније), тако сам стално морао да их штитим од ње, иначе би их све раскомадала. Па ипак, она није „могла да гледа" како држим у руци неко младунче.

Захваљујући једном случајном запажању, тог лета ми је постао још јаснији рефлексни карактер описаног понашања. У сам сумрак вратио сам се кући са купања на Дунаву и пожурио на кров да, као и сваке вечери, позовем чавке у кавез на спавање. Док сам стајао на широком платоу окружен птицама, изненада сам осетио нешто хладно и влажно: биле су то моје црне купаће гаћице које сам у брзини једноставно гурнуо у џеп. Извадио сам их и истог тренутка нашао се окружен облаком љутитих чавки које су испуштале оне шкрипаве гласове — при том сам осетио прави град болних убода кљуном по руци у којој сам држао купаће гаћице.

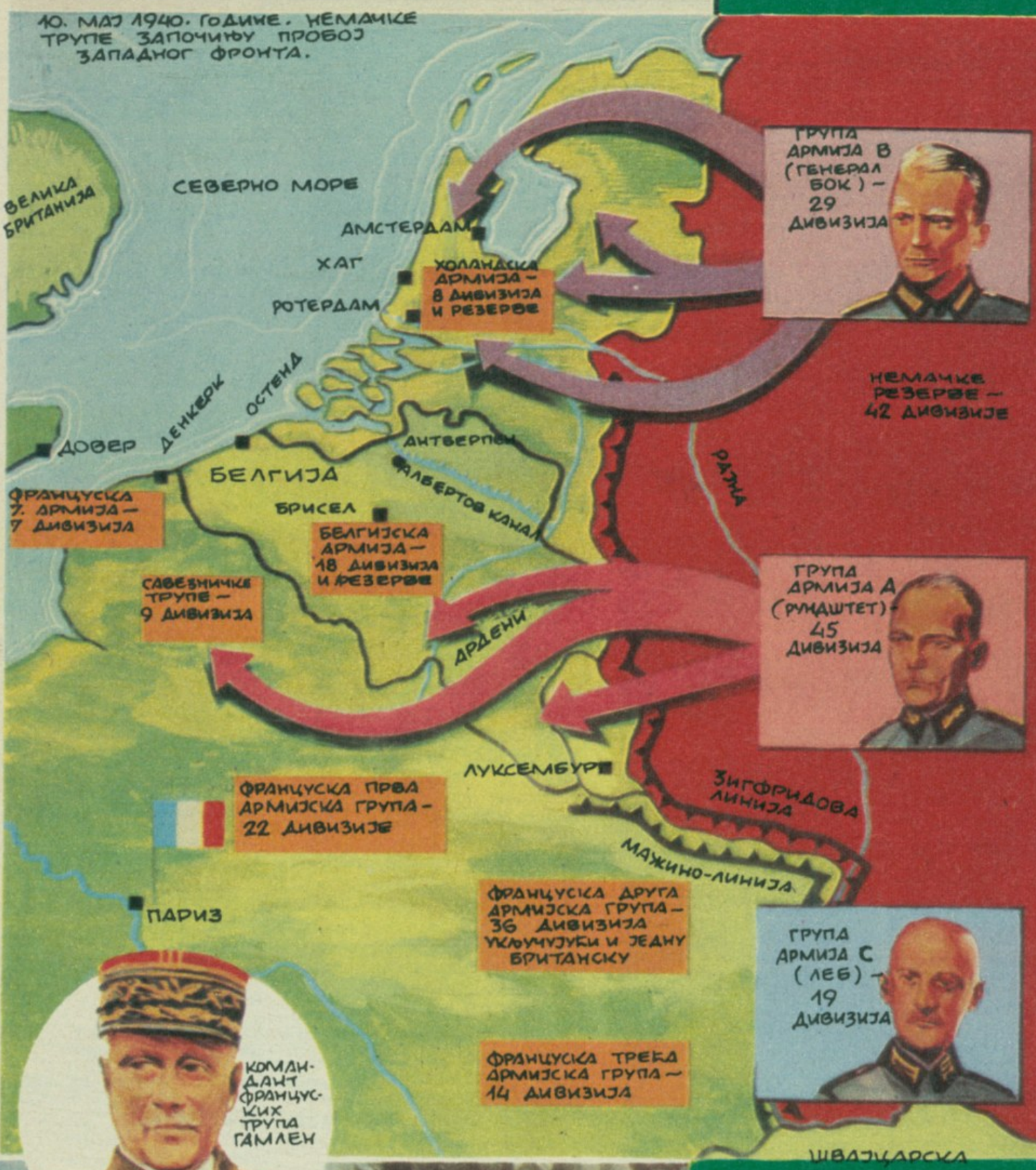
Велика ментор-камера са уграђеним огледалом никада није изазивала њихово негодовање, мада је и она била црна и држао сам је у руци, али чавке би одмах закрештале и напале ме чим бих извукао црне папирне омотаче филма, вероватно због тога што су лепршали на ветру. При том није играло никакву улогу што су чавке добро знале да сам безопасан, што сам им чак био и пријатељ. Кад год бих држао у руци нешто црно и покретно, оне би ме жигосале као убицу чавки.

Конрад Лоренц



Тако је почео II светски рат

ХИТЛЕР СЕ НИЈЕ ШАЛИО



У последњем тренутку немачна врховна команда извршила је измену плана за пробој западног фронта. Одлучено је да главни удар преко тешно проходних брдовитих Ардена изврше трупе генерала Рундштета.

Дрско испланиран напад на Пољску уследио је после тајне мобилизације и прикривеног груписања немачких снага на пољској граници. Уверен да Француска, Белгија, Холандија и Енглеска још нису спремне за рат, Хитлер је предузео помало рискантан корак: главнину својих трупа пребацио је на источни фронт, према Пољској, док је на западној граници оставио само незнатне снаге!

Напад на Пољску почео је у рано јутро 1. септембра 1939. Као повод за рат послужио је инсценирани напад „Пољска“, у ствари немачких војника преобучених у пољске униформе, на немачку граничну радио-станицу Глајвиц. После овог ноћног препада, Немачка је, без објаве рата, почела масовно бомбардовање пољских аеродрома, а њене копнене снаге прешле су пољску границу. Храбар и одлучан отпор Немци су, захваљујући бројној и техничкој надмоћности, за кратко време успели да скрше и стигну чак до Варшаве.

Одмах по упаду Немаца у Пољску, Француска и Велика Британија су склопиле војни савез и објавиле рат Немачкој. Па ипак, иако је однос снага на западном фронту био пет према један у корист савезника, они се нису усудили да директно нападну противника. Усвајајући дефанзивну тактику, Француска је још раније на граници према Немачкој у дужини од 400 километара од реке Мезе до Швајцарске изградила „Мажино линију“ и иза ње остала „мирна и задовољна“. Првих дана рата целокупна активност на западном фронту сводила се искључиво на дејства патрола и артиљеријске двобоје.

НЕМА НЕУТРАЛНОСТИ

Иако су по свом положају биле прве на удару, Холандија и Белгија упорно су одбијале да закључе савез са Великом Британијом и Француском и истовремено покушавале да Немачку увере у своју потпуну неутралност. Међутим, то није било довољно да осујети Хитлерове освајачке намере. План о заузимању Холандије и Белгије био је одавно припремљен и било је само питање тренутка када ће се спровести у дело. Чим су метеоролшке прогнозе

ЗА СВЕГА 25 ДАНА НЕМАЧКА ЧИЗМА ПРЕГАЗИЛА ЈЕ ЗАПАДНУ ЕВРОПУ И СТИГЛА НА ОБАЛЕ ЛАМАНША.

15. мај 1940. године. Последњи дан у холандском петодневном рату против окупатора. После бомбардовања Ротердама уследила је неизбежна капитулација.

наговестиле у мају дужи период лепог времена, фирер је одредио да планирани пробој западног фронта почне 10. маја 1940. године. У рано јутро немачка авијација напала је преко сто аеродрома у Холандији, Белгији, северној и источној Француској, обезбедила превласт у ваздуху и тиме паралисала ефикасније супротстављање савезничког ваздухопловства. Истовремено, копнене снаге продрле су на територију Холандије, Белгије и Луксембурга.

Немачка копнена војска састојала се од три групе армија: према Белгији и Луксембургу кретала се група А, према Холандији група Б и према Француској група Ц. По сугестији генерала Манштајна, једног од најбољих фирерових стратега, у последњем тренутку промењен је план напада — одлучено је да главни удар изведе група А преко Ардена. Ова тешко проходна брдовита област није била погодна за продор већих јединица, али су Немци рачунали на фактор изненађења. Нису се преварили. Савезници су очекивали продор немачких трупа кроз централну Белгију и нису ни помишљали да удар може доћи са те стране.

У ОБРУЧУ

У прва три дана борбе Немци су постигли одлучујућу предност. Обилато се користећи ваздушно-десантним снагама, обезбедили су најважније прелазе преко река и канала, пробили утврђене линије и, правцем напада и брзином продирања, изненадили противника.

Прошавши несметано Ардене, трупе под командом генерала Рундштета продрле су на француску територију и избиле на реку Мезу. Ноћу између 13. и 14. маја подигнути су мостови преко којих је у веома кратком року пребачен већи број немачких оклопних јединица чији је задатак био брз продор ка француској обали.

На северу, отпор холандске војске ближио се крају. Пробивши холандску одбрамбену линију, немачке јединице продрле су дубоко у непријатељску територију, тешко бомбардовале Ротердам и његову одбрану принудили на капитулацију. Сутрадан, 15. маја, предали су се и остаци холандске војске.

У поређењу са брзим маневрима непријатеља, савезничка тактика показала се застарелом и сувише спором. Већ после првих окршаја командант француске војске Гамлен смењен је због неуспеха, а мере које је предузео новонаименовани командант Веган стигле су исувише касно. Немачке оклопне јединице већ су избиле на Ламанш и опасно се приближиле Денкерку, још јединој слободној луци на француској обали где су се налазиле одсечене веће јединице савезничке војске.

Ситуација је за савезнике постајала све опаснија — очигледан пораз претио је да се сваког тренутка претвори у катастрофу. У безизлазном положају, опкољена са свих страна, савезничка команда је 26. маја донела одлуку о евакуацији својих снага из области око Денкерка. Припреме за извлачење из обруча донекле је омела капитулација белгијске војске, али је после вишедневних жестоких борби са мостобранима Денкерка успешно извршено повлачење британских и француских снага преко Ламанша. Последњи отпор преосталих Француза (око 40 хиљада) престао је 4. јуна у 9 часова.

За свега 25 дана Немци су уништили или заробили 71 непријатељску дивизију — око милион и 200 хиљада војника — и запленили или уништили њихову целокупну ратну технику и опрему.

Читава западна Европа била је под немачком чизмом. Хитлер је грозничаво припремао план „Барбароса“, напад на Совјетски Савез. Тако је почео најкрвавији рат у историји човечанства.

М. Ш.

Белгија је покушала да пружи отпор освајачу, али са мало успеха. За свега 18 дана немачке дивизије прегазиле су белгијску територију и принудиле њене трупе на предају.

МОРСКА ЧУДОВИШТА

ШАКОПЕРКА

Несрећни рибар леіао је очекујући крај. Неман је йливала око њеіовоі чамца, заронила йа се йоновo вратила, а онда је дунуо йоветарац.

Имала је велике црне очи и дугачку белу гриву која се спуштала до саме површине мора. Сем главе и врата видели смо седам или осам делова тела повијених у облику лука који су се, док се кретала, издизали изнад воде. Колико смо могли да проценимо, размак између сваког од ових лукова био је готово два метра — причао је, по повратку са једног од путовања, капетан Лоренс де Фери. Било је то 1746 године.

Капетан Фери је био високи официр норвешке ратне морнарице и веома угледан грађанин, па ипак је било мало оних који су поверовали у његову причу. Тврдње помораца о сусретима са морским животињама необичног и застрашујућег изгледа људи су одувек примали с мањом или већом неверицом и приписивали их бујној машти па и страху морнара исцрпљених дугим путовањима.

ХРАБРИ ПОРУЧНИК

Двеста година касније, 25. марта 1941, Немци су потопили британски трговачки брод „Британија". Преживели чланови посаде успели су да се дочепају једног јединог дела бродске олупине. Више дана плутали су тако јужним Атлантиком.

Једне ноћи на олупину се успузала велика морска животиња, одабрала жртву, морнара који је највише вриштао и отимао се, и склизнула у дубину. Убрзо се поново појавила с истом намером. Овог пута избор је пао на поручника Кокса, члана оружане пратње која је, те немирне ратне године, додата уобичајеној посади теретног брода.

Храбри поручник ухватио се укоштац са чудовиштем и натерао га да се, после жестоке борбе, повуче. Касније, пошто је посада „Британије" спасена и исцрпљени морнари смештени у болницу, лекари су прегледали и ране поручника Кокса и закључили да је необична морска неман која га је напала била, заправо, сипа дугачка око осам метара. За своју врсту — прави џин. Ником, није пало на памет да посумња у сведочење бродолома ца — трагови које су краци животиње оставили на телу поручника били су очигледан доказ. А што се сипе тиче, чудовиште које је напало бродоломнике и није баш велик примерак, јер представници ове врсте могу да достигну и преко двадесет и пет метара.

Иако их нико од нас није видео, постојање џиновских рептила у далекој прошлости сви, мање-више, прихватамо као чињеницу. Да су тираносауруси, плезиосауруси, диносауруси, интиосауруси и друга праисторијска чудовишта заиста живела на нашој планети доказују бројни трагови — остаци у стенама и делови костура пронађени у различитим слојевима земље.

На морска чудовишта, међутим, сви гледају с неверицом. Фосили и стручност палеонтолога не могу да се доведу у сумњу, док с постојању живих чудовишта, сродника или потомака некадашњих џиновских риба, сведоче једино људи који су их, наводно, видели, а такав доказ сматра се веома сумњивим.

ЗМИЈОЛИКО БИЋЕ

Нешто ипак упућује на то да су се наши далеки преци ипак сусретали са праисторијским чудовиштима.

На средњовековно веровање у морска чудовишта нарочито су утицала казивања и записи свештених лица. Писмо неког хришћанског свештеника Јована упућено византијском цару Манојлу Комнену дуго је важило као проверен доказ да се на обалама Африке и Азије заиста могу срести страшне морске змије и змајеви. У очима касних тумача овог писма морска чудовишта су све више расла и достигла заиста чудовишне димензије. Како је накнадно доказано да је писмо свештеника Јована фалсификат, сигурно је да су и те морске змије дугачке преко сто метара измишљене.

Наука је, ипак, већ више пута морала да призна да се преварила у процењивању путева еволуције. Камен о који се ломе или се њиме учвршћују научне претпоставке су живи фосили — биљне и животињске врсте које и данас живе неизмењене и нетакнуте, онакве какве су биле пре ко зна колико милиона година.

Тајно оружје оних који тврде да су морска чудовишта постојала и да и данас постоје је један такав живи фосил — необична, невелика риба ухваћена 22. децембра 1938. године у близини града Ист Лондон у Јужној Африци. Била је то шакоперка, Celakant, врста стара преко триста милиона година.

Научници су сматрали да су шакоперке давно изумрле јер је најмлађи до тада пронађени фосил био стар преко педесет пет милиона година. И остали би у том убеђењу да се једна необична риба није случајно уплела у мреже јужноафричких рибара. Ако је ова



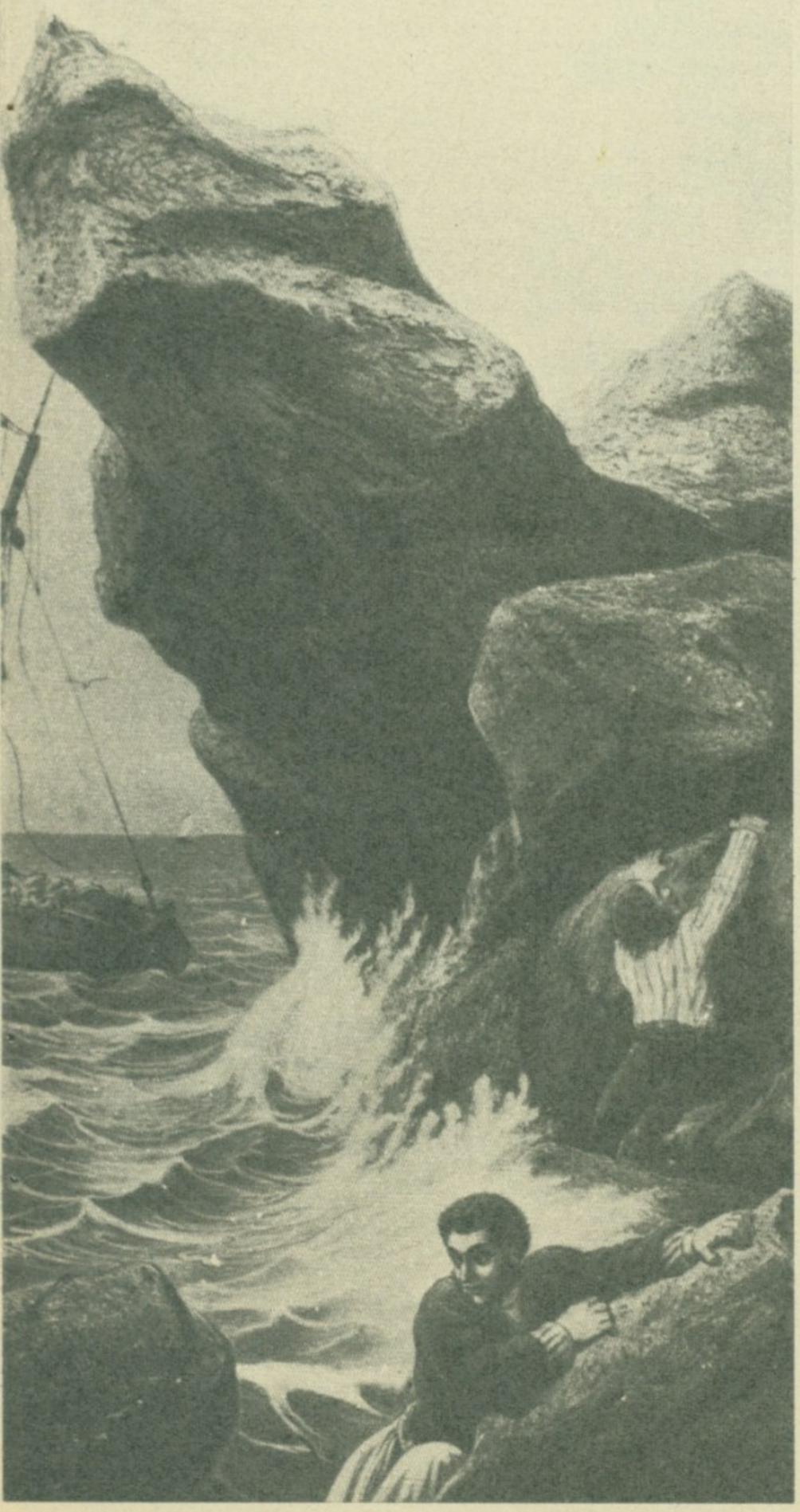
РАЧУН КВАРИ

прастара врста мимо свих законитости и логике еволуције успела да опстане милионе година, шта се догодило са толиким другим становницима мора? Можда је у дубинама од неколико хиљада метара још нека врста, на пример титанихтијус, боље опремљен за опстанак у природи од нејаке шакоперке, успела да се одржи? Научници наводе бројне разлоге и тврде да су титанихтијуси, као и ихтиосауруси и плезиосауруси, изумрли пре неких сто милиона година. Слично су тврдили и за шакоперке.

Године 1847. један норвешки часопис за поморце објавио је чланак о морској змији виђеној у близини норвешких градова Кристијансенд и Молде. Чланак је наишао на велико интересовање и убрзо су се преводи појавили у више европских часописа, као и у једном веома тиражном лондонском дневном листу. Сведочења тројице људи који су тврдили да су видели ову змију слагала су се до детаља. Неман се, очигледно, појављивала из године у годину на готово истом месту — искључиво у дане кад је море сасвим мирно, када је ведро и топло.

Рибар Ларс Јохноен, један од сведока, испричао је да је чудовиште виђао веома често. Први пут једног послеподнева док је седео у свом малом чамцу, а после два сата поново је изронило, овог пута још ближе. Делила су их једва два-три метра. Несрећни рибар помирио се са судбином и легао у чамац очекујући крај. Страх га ипак није спречио да повремено подигне главу и посматра. Чудовиште је неко време пливало око чамца, затим је заронило, поново се вратило, и када се рибару учинило да му више нема спаса, задувао је поветарац и неман је нестала у дубинама.

Исту, или сличну, морску змију описали су и Нилс Рое, радник, и Јохан Јохансон, трговац. Била је дугачка око петнаест метара, облог тела широког више од пола метра, велике главе са крупним црвеним очима. Низ врат се са обе стране спуштало нешто попут гриве. Змијолико биће било је тамносиве боје и кретало се или сасвим лагано или веома брзо. У причу су поверовали многи угледни грађани Кристијансенда што је допринело да се она, у разним верзијама, касније појави и у многим књигама.



РИБЕ НИСУ ГЛУПЕ

Намеће се питање како то да ова морска чудовишта, ако заиста постоје, нико до сада није ухватио или бар снимио? И најсавременији рибарски бродови опремљени су мрежама које не могу да се спусте тако дубоко. Користећи најсавршенију технику, човек се данас спушта и на само дно океана. До највећих дубина спуштене су специјалне сонде које су, поред података о дубини мора и геолошком саставу дна, донеле и доказе о свету који га настањује. Мора се, међутим, признати да су ова истраживања, иако све бројнија, ипак само кап воде у односу на огромно, неистражено пространство океана. Морска чудовишта, ако уопште постоје, не чекају на морском дну да се спусти неки батискаф или ронилац са камером, или да им нека случајно спуштена сонда откине парче репа. Риболовци тврде да рибе нису ни глупе ни несналажљиве и да неће тек тако допустити да их ухвате. Сетимо се само занимљивих прича подводних риболоваца о дугом надмудривању и борби с обичним становником Јадранског мора као што је керња.

Посебни услови живота и недостатак светлости чине да многе рибе и друга жива бића која настањују дно океана имају заиста застрашујући изглед. Није зато чудно што се неке, често мале животиње, називају морски ђаво, змијозуб, риба лав или риба тигар.

КАО ГРОМОМ ПОГОЂЕН

Један од таквих становника морских дубина, чији застрашујући изглед и прождрљивост по много чему подсећају на описе змијоликих морских чудовишта, је и мурина, врста морске јегуље која обично достиже дужину од два па и три метра. Њена ларва је тридесет пута мања од одрасле јединке. Са дубине од око 350 метара извађена је 1930. године ларва јегуље дугачка готово два метра. Ако и за такве ларве важе законитости као и за остале врсте јегуља, није немогуће да у океанским дубинама живе и чудовишне мурине дугачке преко педесет метара.

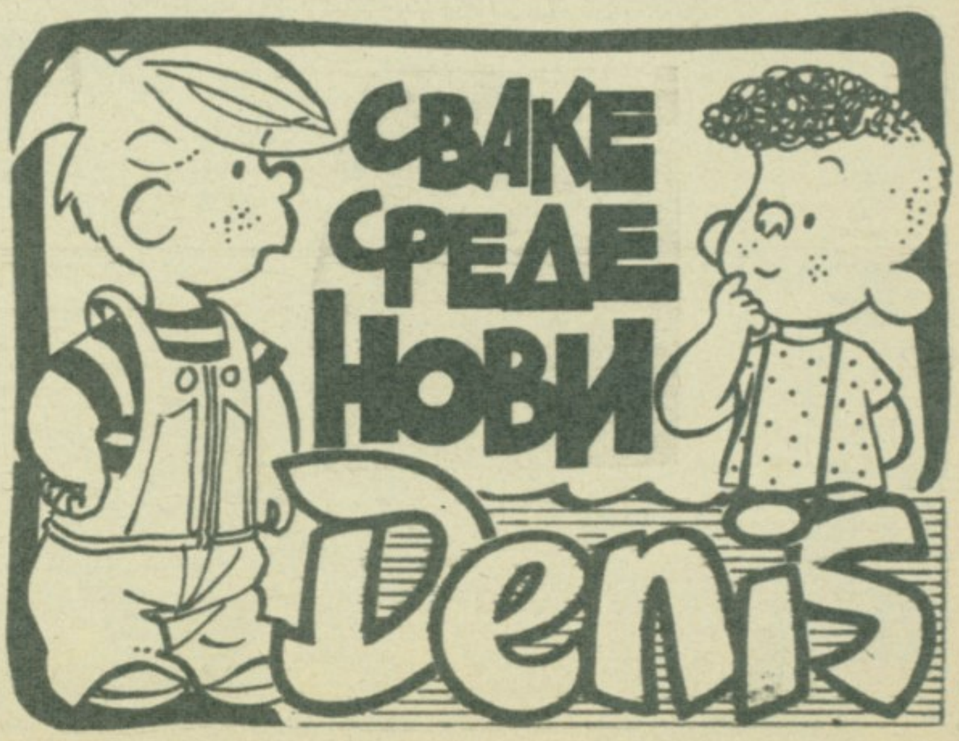
Ако су велике сипе и хоботнице омиљена храна мурина, ко онда, питају они који верују у постојање морских чудовишта, ако не џиновске мурине, негде у мрачним морским дубинама, прождире џиновске сипе?

Судећи по бројним записима, крајем шеснаестог и почетком седамнаестог века морска чудовишта често су посећивала обале Северног мора. Једно од њих виђено је 1615. године како плива реком Лабом, а 1638. забележено је да је рибар који је покушао да гвозденим харпуном ухвати једно чудовиште, остао на месту мртав, као громом покошен. Данас, међутим, знамо да неке врсте јегуља стварају електрични напон и до 600 волти — више него довољно да убије човека.

На основу досадашњих научних открића и знања којима располажу, океанографи данас нису у могућности да са сигурношћу одговоре на питање под каквим се условима развијају становници океана. Дуго се, на пример, веровало да рибе не могу да живе у веома великим дубинама због превисоке хладноће воде. Група биолога проучавала је недавно дубинске рибе у фјордовима Лабрадора где је температура воде далеко испод нуле. За научнике је остала тајна како то да се крв ових риба не заледи. Ни по саставу крви, ни по грађи органа, оне се не разликују од риба које живе у топлијим, површинским слојевима. У лабораторијским условима, при најмањем додиру са кристалима леда, њихова крв се заледи и оне, наравно, одмах угину. Без обзира на ниску температуру воде, на великим дубинама никада нема леда јер огромни притисак водене масе не допушта стварање кристала.

Живот на морском дну препун је тајни. Уколико уопште постоје, морска чудовишта имају где да се сакрију испред радозналог људског ока.

С. Ђ.



DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ



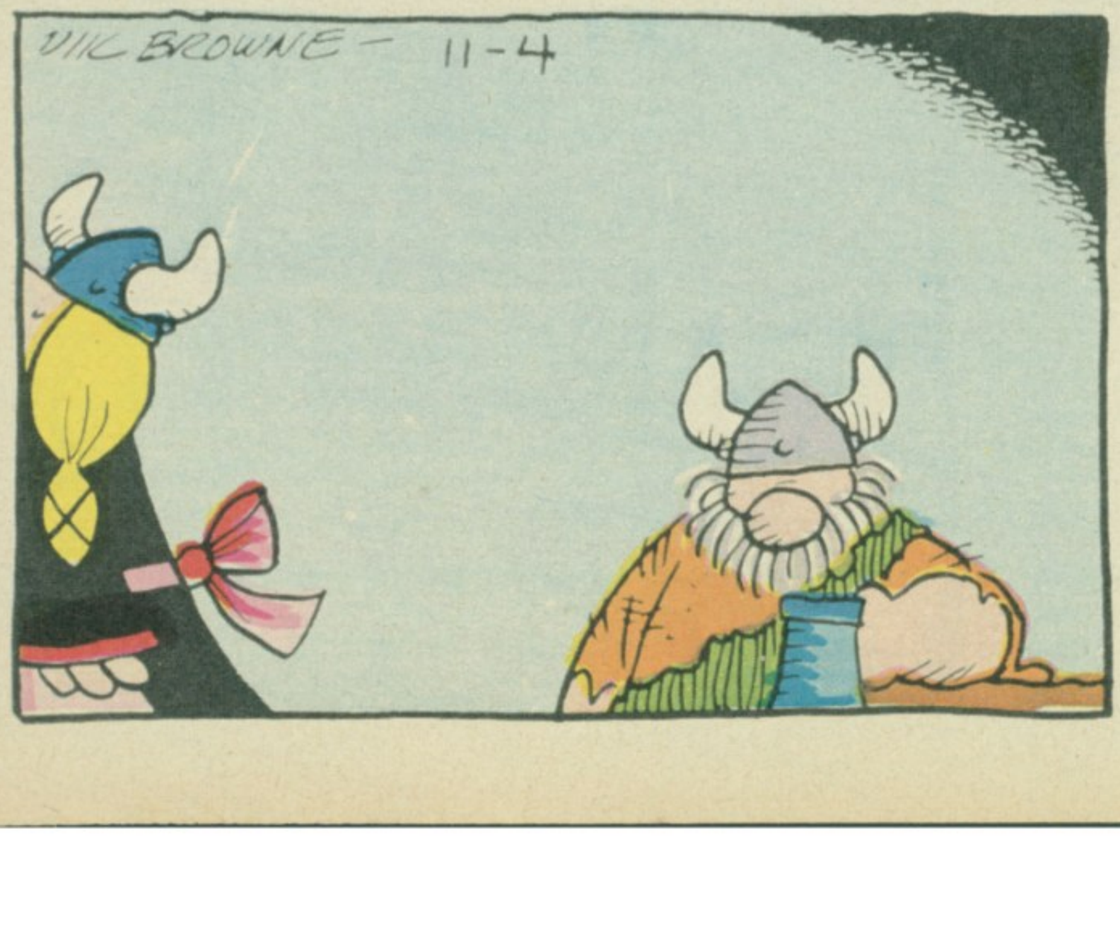














© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЗА ВАШУ БИБЛИОТЕКУ

ДОМ И ШКОЛА

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Иво Андрић: **О ВУКУ** ..... 30.—
2. Антон Ашкерц: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** ..... 20.—
3. Милан Богдановић: **КРИТИКЕ И ОГЛЕДИ** ..... 70.—
4. Душан Васиљев: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** ..... 15.—
5. Чедо Вуковић: **МРТВО ДУБОКО** ..... 28.—
6. Карел Кајух Дестовник: **ПЕСМЕ** ..... 25.—
7. x x x **БУГАРШТИЦЕ** ..... 33.—
8. Иван Дончевић: **БЕЗИМЕНИ** ..... 28.—
9. Јован Дучић: **ПЕСМЕ** ..... 45.—
10. Антоније Исаковић: **ЦРВЕНИ ШАЛ** ..... 60.—
11. x x x **ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ** ..... 40.—
12. x x x **ДВОРИ САМОТВОРИ — ТУЖБАЛИЦЕ** ..... 40.—
13. Журе Каштелан: **ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ** ..... 35.—
14. Иван Горан Ковачић: **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** ..... 35.—
15. Анте Ковачић: **У РЕГИСТРАТУРИ** ..... 60.—
16. Сречко Косовел: **ПЕСМЕ** ..... 20.—
17. Силвије Крањчевић: **ПЕСМЕ** ..... 25.—
18. Лаза Лазаревић: **ПРИПОВЕТКЕ** ..... 70.—
19. Стефан Митров Љубиша: **ОДАБРАНА ДЕЛА** ..... 38.—
20. Иван Мажуранић: **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** ..... 26.—
21. Ранко Маринковић: **РУКЕ** ..... 28.—
22. x x x **НАРОДНЕ ЗАГОНЕТКЕ** ..... 49.—
23. Светозар Марковић: **ИДЕЈЕ О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ** ..... 50.—
24. Марко Миљанов: **ПРИМЈЕРИ ЧОЈСТВА И ЈУНАШТВА** ..... 28.—
25. Браћа Миладинов: **ИЗАБРАНА ДЕЛА** ..... 25.—
26. Густав Матош: **ОДАБРАНА ДЕЛА** ..... 38.—
27. П. П, Његош: **ЛУЧА МИКРОКОЗМА** ..... 49.—
28. Сима Пандуровић: **ПЕСМЕ** ..... 24.—
29. Петар Петровић Његош: **ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ** ..... 55.—
30. Васко Попа: **ПЕСМЕ** ..... 30.—
31. Јован Стерија Поповић: **ПЕСМЕ** ..... 20.—
32. Богдан Поповић: **ИЗАБРАНИ ОГЛЕДИ** ..... 28.—
33. Милан Ракић: **ПЕСМЕ** ..... 35.—
34. x x x **ПЕСНИЧЕ, ЗНАШ СВОЈ ДУГ** **(Патриотска и револуционарна поезија народно ослободилачке борбе)** ..... 30.—
35. Бранко Радичевић: **ПЕСМЕ** ..... 40.—
36. Исидора Секулић: **ОДАБРАНА ДЕЛА** ..... 35.—
37. Јован Скерлић: **ОГЛЕДИ И КРИТИКЕ** ..... 30.—
38. Владислав Петковић Дис: **ПЕСМЕ** ..... 35.—
39. Стеван Сремац: **ПРИПОВЕТКЕ** ..... 48.—
40. Стеван Сремац: **ВУКАДИН** ..... 30.—
41. Борисав Станковић: **КОШТАНА, ГАЗДА МЛАДЕН, УВЕЛА РУЖА** ..... 55.—
42. Иван Студен: **ВОЖД** ..... 18.—
43. Бранимир Ћосић: **ПОКОШЕНО ПОЉЕ I/II** ..... 60.—
44. Добрица Ћесарић: **СВИЈЕТЛА ЗА ДАЉИНЕ** ..... 20.—
45. Иван Цанкар: **НА КЛАНЦУ** ..... 60.—
46. Бориславе Радовић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** ..... 48.—
47. x x x **ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ** ..... 40.—
48. Алекса Шантић: **ПЕСМЕ** ..... 20.—
49. Мирко Бањевић: **СТРАШНО ПЛЕМЕ** ..... 50.—
50. Сретен Асановић: **ОПОЈНО ПИЋЕ** ..... 40.—
51. x x x **МУСЛИМАНСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ** ..... 55.—
52. x x x **ЈУНАЧКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ** ..... 69.—
53. Милисав Мијушковић: **ЉУБАВ, БРАК И ПОРОДИЦА У ПОСЛОВИЦАМА ДРУГИХ НАРОДА** ..... 125.—
54. Кочо Рацин: **БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА** ..... 65.—

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

55. Оноре де Балзак: **ЧИЧА ГОРИО** ..... 59.—
56. Шарл Бодлер: **ЦВЕЋЕ ЗЛА** ..... 35.—
57. Иван Бујин: **ЖИВОТ АРСЕЊЕВА** ..... 65.—
58. Данте Алигијери: **ПАКАО** ..... 38.—
59. Бертолд Брехт: **МАЈКА ХРАБРОСТ** ..... 50.—
60. Максим Горки: **МАТИ** ..... 78.—
61. Ф. М. Достојевски: **КОЦКАР** ..... 51.—
62. Емил Зола: **ЖЕРМИНАЛ I/II** ..... 60.—
63. Хенрих Ибзен: **НАРОДНИ НЕПРИЈАТЕЉ** ..... 20.—
64. Гарсија Лорка: **ПЕСМЕ** ..... 40.—
65. Владимир Мајаковски: **ПЕСМЕ** ..... 55.—
66. Карл Маркс и Фридрих Енгелс: **О КЊИЖЕВНОСТИ И УМЕТНОСТИ** ..... 35.—
67. Николај Островски: **КАКО СЕ КАЛИО ЧЕЛИК** ..... 70.—
68. Платон: **ПИСМА** ..... 35.—
69. Џонатан Свифт: **ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА** ..... 25.—
70. Софокле: **ЦАР ЕДИП — АНТИГОНА** ..... 60.—
71. Иван Тургењев: **ОЧЕВИ И ДЕЦА** ..... 30.—
72. Антон Чехов: **ГАЛЕБ — ТРИ СЕСТРЕ** ..... 20.—
73. Антон Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** ..... 30.—
74. Вилјем Шекспир: **РОМЕО И ЈУЛИЈА** ..... 65.—
75. Виктор Иго: **ЈАДНИЦИ (1—5)** ..... 390.—

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

РЕЧ И МИСАО

Библиотека „Реч и мисао" обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности.

ЈУБИЛАРНО КОЛО

76. Александар Пушкин: КАПЕТАНОВА КЋИ
77. Волтер: КАНДИД
78. Едгар Алан По: АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА
79. Сервантес: УЗОРНЕ ПРИЧЕ
80. Проспер Мериме: КОЛОМБА
81. Молијер: ТАРТИФ — ДОН ЖУАН
82. Есхил: ПЕРСИЈАНЦИ — ОКОВАНИ ПРОМЕТЕЈ
83. Ј. П, Екерман: РАЗГОВОРИ СА ГЕТЕОМ
84. Рабле: ГАРГАНТУА
85. x x x ПЕСМА О КРАЉУ НАЛУ
86. К, Ф, Мајер: МОНАХОВА СВАДБА
87. Николо Макијавели: ВЛАДАЛАЦ
88. Омер Хајам: РУБАИЈЕ
89. Вилијам Саројан: ЗОВЕМ СЕ АРАМ
90. Томас Харди: ЖЕНА С МАШТОМ
91. x x x НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ
92. Вилијем Фокнер: ДОК ЛЕЖАХ НА САМРТИ
93. x x x РИМСКА ЛИРИКА
94. Михаил Шолохов: ЧОВЕКОВА СУДБИНА
95. Ђакомо Леопарди: ПЕСМЕ И ПРОЗА
96. Еме Сезер: КРСТАШКИ РАТОВИ ТИШИНЕ
97. Томас Вулф: ТКАЊЕ ЖИВОТА

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластификоване корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 18.— ДИНАРА

XIII КОЛО

98. Симо Матавуљ: БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ
99. Иво Андрић: ЈЕЛЕНА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА
100. Милан Кашанин: ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ
101. Стеван Раичковић: ПЕСМЕ
102. Димитар Солев: КРУЖНО ПУТОВАЊЕ СЕНКЕ
103. Ацо Шопов: ДУГО ДОЛАЖЕЊЕ ОГЊА
104. Ильф и Петров: НОВА ШЕХЕРЕЗАДА
105. Марина Цветајева: НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ
106. Платон: О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ
107. Монтењ: ОГЛЕДИ
108. Едмон Ростан: СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК
109. Анри де Монтерлан: МРТВА КРАЉИЦА
110. Рејмон Кено: СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ
111. Сомерсет Мом: ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ
112. Д. Х. Лоренс: ТАЈНЕ ФЕНИКСА
113. Т. С. Елиот: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ
114. Патрик Вајт: НОЋ ЛУПЕЖА
115. П. Калдерон де ла Барка: ЖИВОТ ЈЕ САН
116. Х. Р. Хименес: ЈА НИСАМ ЈА
117. Чезаре Павезе: ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ
118. Дино Буцати: ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ
119. Рабиндранат Тагоре: ХИМНА ЧОВЕКУ
120. Амрита Притам: ТАЈ ЧОВЕК
121. x x x АРАПСКА ПОЕЗИЈА
122. Исмаил Кадаре: ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластификоване корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 20.— ДИНАРА

XIV КОЛО

123. Владан Десница: ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА
124. Ерих Кош: САТИРЕ
125. Миодраг Павловић: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ
126. Руди Шелиго: ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ
127. В. И. Ленин: МАРКСИСТИЧКО-ДИЈАЛЕКТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА
128. Ф. М. Достојевски: КРОТКА
129. Константин Паустовски: НОВЕЛА О ШУМАМА
130. Александар Грин: ПАЦОЛОВАЦ
131. Осип Мандељштам: РАЗГОВОР О ДАНТЕУ
132. Славомир Мрожек: ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ
133. Николај Хајтов: ДИВЉЕ ПРИЧЕ
134. Вићапати: ПЕСМЕ О ЉУБАВИ
135. Константин Кавафи: ПЕСМЕ
136. Фридрих Ниче: ОСВИТ
137. Селинџер: ЛОВАЦ У РАЖИ
138. Џон Апдајк: РАЗУЗДАНИ ЕРОС
139. В. С. Мервин: ВАШКЕ
140. Х. Л. Борхес: КРАТКЕ ПРИЧЕ
141. Маркес: ОЧИ ПЛАВОГ ПСА
142. Еуђенио Монтале: ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА
143. Октавио Пас: ЛУКОВИ
144. Жан Пол Сартр: НОВИ ЕСЕЈИ
145. Марсел Пруст: ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластификоване корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 40.— ДИНАРА, А ЗА КЊИГЕ ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА И ЛОВАЦ У РАЖИ 80.— ДИНАРА.



РАД

ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА „РАД" — 11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12 Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА — ПЗ/20

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које желите): .....

.....

ЗА ГОТОВО — Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања књига од поште), с попустом од 10%, или

НА ОТПЛАТУ — Вредност наручених књига отплатићу у ..... редовних месечних рата по пријему књига, рачуна ик уплатница на ваш жиро-рачун 60801-603-15117, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема књига. Најмања рата је 200.— динара. Књиге се могу отплаћивати у највише 12 месечних рата.

За купце на отплату обавезна овера наруџбенице. Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

.....
(Име и презиме)

.....
(Број поште, место и адреса стана)

.....
(Радна организација и место где је купац запослен)

..... М.П. .....

(Датум) (Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица) (Потпис купца и број личне карте)

БИМ И БУМ



BABALU стрип



ТАЈНИ АГЕНТ Х-9

Тајни агент Х-9 добио је специјалан задатак...

Морађеш у Бадару, Филе!

Чуо сам већ да једна кријумчарска банда има тамо своју базу!

Зато сам те и звао! Та банда постаје претња целом свету!

Њихова база је овде негде?

Чиме се све баве?

Кријумчарењем дроге, али и оружја! И то није све!

Не?

Киднаповали су једног нашег службеника амбасаде, робија рођа!

Па, он је мој добар пријатељ!

То је и разлог што смо теби поверили овај задатак!

Да бих спасао рођа, све тора да буде у највећој тајности!

Тако је! Бићеш представљен као заменик амбасадора у Бадари!

Киднапери траже оружје у замену за робовживот!

Морам добро да размислим пре него што било шта предузмем!

Мало касније на аеродрому у Бадари...

Амбасадор Брајан?

Да! Чекају вас поглавар Бадарије!

Председник кету жели лично да вас упозна! Водим вас право код њега!

Одлично!

Он ти може бити од велике помоћи!

1470/1

КИДНАПЕРИ СУ ПОЗНАТИ И КАО ТЕРОРИСТИ?

ДА ЛИ СЕ ЗНА КО ИМ ЈЕ ВОЂА?

ФАНТОМ, ЗВАНИ ТИГАР?

ЗАШТО ГА НАЗИВАТЕ ФАНТОМОМ?

НИКО ГА ЈОШ НИЈЕ ВИДЕО, ЧАК НИ ЊЕГОВИ ЉУДИ?

УБРЗО, У ПРЕДСЕДНИЧКОЈ ПАЛАТИ...

ДА ЛИ ЈЕ ТИГАР ЛИЧНО УЧЕСТВОВАО У КИДНАПОВАЊУ?

ЧАК НИ ТО НЕ ЗНАМО!

АКО ГА ЈЕ НЕКО ОД ТОЈИХ ЉУДИ И ВИДЕО, НЕ УСУЂУЈЕ СЕ ТО ДА КАЖЕ!

МОЈ ПРИЈАТЕЉ РОБ СЕ НЕ БИ БОЈАО ДА ГОВОРИ? САМО ДА ОСТАНЕ У ЖИВОТУ!

ПРЕДСЕДНИК КЕТУ ЋЕ ВАМ ПРУЖИТИ СВУ НЕОПХОДНУ ПОМОЋ, КАРИГАНЕ!

ДАБЕТО ВАМ ЉУДЕ, ПРЕВОЗ...

ЗА ПОЧЕТАК МИ ЈЕ ПОТРЕБАН ХЕЛИКОПТЕР И ПИЛОТ!

ХОЋУ ДА ПОГЛЕДАМ МЕСТО ГДЕ ЈЕ РОБ КИДНАПОВАН!

ДОГОДИЛО СЕ ТО У ЈЕДНОМ СЕЛУ У БЛИЗИНИ ЏУНГЛЕ!

БОЈИМ СЕ ЧАК [illegible] И У МОЈОЈ ПАЛАТИ ИМА ТИГРОВИХ ЉУДИ!

НЕ! АЛИ, У ТО НЕ ТРЕБА ДА СТЕ СИГУРНИ!

ДА ЛИ СТЕ ПРИМЕТИЛИ ДА НАС ЈЕ НЕКО ПРАТИО?

МАЈОР ТОНИ ЋЕ БИТИ ВАШ ПИЛОТ!

ХЕЛИКОПТЕР ЈЕ СПРЕМАН? ДРЖИТЕ И ОВО!

АУТОМАТСКА ПУШКА?

ДА! МОЖЕ ДА ВАМ ЗАТРЕБА!

САЗНАО САМ ДА СЕ БАНДА КРИЈЕ У ОНОМ СЕЛУ! ВИДИТЕ ЛИ?

ДА! АЛИ, ЗАР СЕ НЕ БИ ОСЕЋАЛИ СИГУРНИЈИ У ГРАДУ?

ОВА СЕЛА СУ ДАЛЕКО ОД ГЛАВНИХ ПУТЕВА И ДО ЊИХ СЕ ТЕШКО ДОЛАЗИ!

А, ТАКО!

ВАШ ПРИЈАТЕЉ РОЈД ЈЕ ОБИШАО ОВАЈ КРАЈ КАД СУ ГА КИДНАПОВАЛИ!

ЊЕГОВ ЧИП ЈЕ ЈОШ ОВДЕ! СЕЛО ЈЕ МАЛО ДАЉЕ!

ИДЕМО ТАМО!

КОЛИБА!

РАЗЛИКУЈЕ СЕ ОД ОСТАЛИХ КУЋА У СЕЛУ!

КАО ДА ЈЕ НЕДАВНО ПОДИГНУТА! ЗАВИРИМО У ЊУ!

ИЗГЛЕДА ДА НЕМА НИКОГ!

СТАНИТЕ!

НЕ ЖЕЛИМ ДА СТАНЕМ НА НЕШТО...

ЗНАО САМ!

БОМБА!

ОЧЕКИВАЛИ СУ ПОСЕТУ!

НАМЕШТЕНА ЈЕ КАО СВЕ КУЋЕ У СЕЛУ!

А ШТА ЈЕ ОВО?

СТЕПЕНИЦЕ!

ПАЗИТЕ! МОЖДА ЈЕ ЗАМКА!

НЕ ВИДИМ НИШТА СУМЊИВО!

ИЗГЛЕДА ДА СУ У ЖУРБИ НАПУСТИЛИ КОЛИБУ!

НЕШТО СУ ЗАБОРАВИЛИ!

ТУНИЧИЈА!

ЧУО САМ ВЕЋ ДА СЕ ТИГРОВА БАНДА БАВИ И КРИЈУМЧАРЕЊЕМ ОРУЖЈА!

ЗАТО ЈЕ БОМБА И БИЛА ПОСТАВЉЕНА НА УЛАЗУ!

АЛИ, ЗАШТО СУ КИДНАПОВАЛИ РОБА?

СИГУРНО ИХ ЈЕ ОТКРИО!

СУМЊАМ ДА ЋЕМО ОВДЕ ПРОНАЋИ ВАШЕГ ПРИЈАТЕЉА!

И ЈА!

НЕ ДРЖЕ ГА ОНИ У ЦУНГЛИ!

НЕГО ГДЕ?

У ГРАДУ!

ВРАЋАТО СЕ ТАМО?

ДА!

ТИГАР ЈЕ СИГУРНО НЕКА ПОЗНАТА ЛИЧНОСТ НА КОЈУ НИКО НЕ СУМЊА!

АКО САМ У ПРАВУ, ОНДА СЕ И ЊЕГОВ ШТАБ НАЛАЗИ У ГЛАВНОМ ГРАДУ!

ДА ЛИ СТЕ ОТКРИЛИ НЕШТО, ФИЛЕ?

НЕ МНОГО!

МАЛО КАСНИЈЕ У БАДАРИ ...

АЛИ, КЛАДИМ СЕ ДА ЈЕ ТИГАР ОВДЕ НЕГДЕ!

МОЖДА ГА ЧАК И ПОЗНАЈЕТЕ!

МИСЛИТЕ ДА ВОДИ ДВОСТРУКИ ЖИВОТ?

УБЕЂЕН САМ У ТО!

И ПРЕДСЕДНИК КЕТУ СУМЊА У ТАКО НЕШТО!

ОНДА КЕТО НАС ДВОЈИЦА НА ПРИЈЕМ!

КОД ПРЕДСЕДНИКА?

ДА! ОН ПОВРЕМЕНО ПОЗИВА У СВОЈУ ПАЛАТУ СВЕ ОНЕ КОЈИ НЕШТО ЗНАЧЕ УОВОМ ГРАДУ!

АМБАСАДОР БРАЈАН И ПРЕДСЕДНИК КЕТУ ДОГОВОРИЛИ СУ СЕ ДА КРИЈУ ПРАВИ РАЗЛОГ ФИЛОВЕ ПОСЕТЕ БАДАРИ ...

ПРЕДСЕДНИЧЕ, ОВО ЈЕ МОЈ НОВИ ЗАМЕНИК!

ДРАГО МИ ЈЕ!

ДОБРО ДОШЛИ, КАРИГАНЕ! УПОЗНАЋУ ВАС СА ВАЖНИМ ЛИЧНОСТИМА МОЈЕ ЗЕМЉЕ!

... ДОКТОР ПУНДАТ... ПРОФЕСОР СЕТА...

А КО ЈЕ ОНА ПРЕДИВНА ДАМА?

МОРАЛ ПРИЗНАТИ ДА ИМАТЕ УКУСА! НАШ ПРЕВОДИЛАЦ, БАРА СУРИ!

ДА ЛИ СУ ВАМ ДОСАДНИ ОВАКВИ ПРИЈЕМИ?

ОВАЈ ДАНАШЊИ НИЈЕ!

ДА ПРОНАЂЕМО НЕКО МИРНИЈЕ МЕСТО?

БИЛО БИ ДИВНО!

ОВДЕ ЈЕ МНОГО ЛЕПШЕ?

ПРИЧАЈТЕ МИ О СЕБИ!

ВИШЕ БИХ ВОЛЕО ОБРНУТО!

КОЈЕ СУ ВАШЕ ДУЖНОСТИ У АМБАСАДИ?

БИЛО БИ ВАМ ДОСАДНО КАД БИХ ВАМ ПРИЧАО КАКО ПРОТЕКНЕ МОЈ РАДНИ ДАН?

СВИЂАТЕ МИ СЕ И ЖЕЛИМ МАЛО БОЉЕ ДА ВАС УПОЗНАМ?

КАКВА СЛУЧАЈНОСТ?

ТО УПРАВО И ЈА ЖЕЛИМ?

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ НАМ СЕ ЖЕЉА ИСПУНИТИ?

А ШТО НЕ БИ?

КАО ПРВО, ОБРАЂАЈ МИ СЕ СА ТИ?

ДРУГО, ВОЛИМ ДА ME СВИ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ ЗОВУ СУРИ?

НЕ МОЖЕШ ИЗ ЊЕГА ИЗВУЋИ НИ РЕЧ? АЛИ, ЈА УМЕМ ДА ПОСТУПАМ И С ТАКВИМА?

УБУТАЛА СИ СЕ, СУРИ? ЈЕСАМ ТИ ТИ ДОСАДАН?

ОТКУД ТИ ТАКВА ИДЕЈА? НЕШТО САМ СЕ ЗАМИСЛИЛА? ИЗВИНИ, МОРАМ ДА ПОБЕГ?

МОЖДА ЋЕМО СЕ ОПЕТ СРЕСТИ?

ЈА ЋУ СЕ ЗА ТО ПОБРИНУТИ?

Сури ЈЕ ПРВА НАПУСТИЛА ПРИЈЕМ...

СУМЊИВА МИ ЈЕ ТА ДЕВОЈКА?

БИЋЕ МИ ПОТРЕБНИ ВАШИ ПОВЕРЉИВИ ЉУДИ, ПРЕДСЕДНИЧЕ?

СВЕ ЋЕТЕ ДОБИТИ, САМО ДА УХВАТИМО ТОГ ТИГРА?

КАДА МИСЛИТЕ ДА КРЕНЕТЕ У АКЦИЈУ ?

ПРЕКОСУТРА У ЗОРУ! ЖЕЛИМ ДА ПРОЧЕШЉАМО ЦИНГЛУ !

ДА ВАС ОДВЕЗЕМ ДО ХОТЕЛА?

ХВАЛА! РАДИЈЕ БИХ ДА ПРОШЕТАМ И РАЗГЛЕДАМ ГРАД!

ШЕТЊА СЕ ИСПЛАТИЛА!

НЕКО МЕ ПРАТИ!

НИЈЕ БАШ МНОГО ВЕШТ У ТОМЕ!

ОВДЕ ЋУ ГА САЧЕКАТИ!

БАШ ДА ВИДИМ ШТА ХОЋЕ!

ИМАТЕ ЛИ ШИБИЦУ?

БАЦИ ТО ИЗ РУКЕ!

ТАКО...

ЗАШТО СИ МЕ ПРАТИО? ОДГОВАРАЈ!

ВИ... ВИ СТЕ ЛУДИ!

НА СРЕЋУ, НИСАМ, ИНАЧЕ БИХ ВЕЋ БИО ПОКОЈАН! КО ТЕ ШАЉЕ?

НЕ ЗНАМ О ЧЕМУ ГОВОРИТЕ?

ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ЈА САМ ИЗ АМЕРИЧКЕ АМБАСАДЕ! ХТЕО ЈЕ ДА ME УБИЈЕ!

ВОДИТО ГА У ЗАТВОР!

НИСМО МОГЛИ НИШТА ДА САЗНАМО ОД ОНОГ ТИПА ШТО ВАС ЈЕ СИНОЋ ПРАТИО, ФИЛЕ?

ТО САМ И ОЧЕКИВАО!

АЛИ, ВАЖНО ЈЕ ДА ТИГАР НЕ МИРУЈЕ! ТАКО ЋЕМО ЛАКШЕ ДОЋИ ДО ЊЕГА!

У ЗОРУ ТРЕБА ДА ПОЂЕТЕ У АКЦИЈУ...

...А НАПОТЪУ ЈЕ СТРАШНО НЕВРЕМЕ!

МОРАЋЕТЕ СВЕ ДА ОДЛОЖИТЕ ЗА ЈЕДАН ДАН!

ИМАМ ЈА ПОСЛА И ОВДЕ, У ГРАДУ!

ЖЕЛИМ ДА ПРОВЕРИМ СВЕ О СУРИ!

ЗВРРР!

УПРАВО ЈЕ НА ТЕЛЕФОНУ!

НАПОТЪУ ПЉУШТИ КИША! ЗАР НЕ БИ ВОЛЕО ДА ПРОВЕДЕШ ВЕЧЕ С ЈЕДНОМ ДЕВОЈКОМ?

ЈОШ ПИТАШ, СУРИ!

НАША ПУТНИЦА ЈЕ ВЕОМА ЗАИНТЕРЕСОВАНА ЗА ВАС!

И ЈА САМ ЗА ЊУ!

ВИДЕЋЕМО КО ЋЕ КОГА НАДМУДРИТИ!

ТИГАР БИ МОГАО БИТИ И ЖЕНА!

МАЛО КАСНИЈЕ...

КАКО СЕ ТОГА НИСАМ ОДМАХ СЕТИО!

СУРИ БИ ОДЛИЧНО ПРИСТАЈАЛА ТА УЛОГА!

ЗАНИМА ТЕ ОДАКЛЕ МИ ТОЛИКО ПАРА ДА ОВАКО ОПРЕМИМ КУЋУ ?

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ТО МОЖЕШ СА ПЛАТОМ ПРЕВОДИОЦА!

СВЕ САМ ОВО НАСЛЕДИЛА ОД СВОГ ПОКОЈНОГ МУЖА!

ВЕРУЈЕМ ТИ КАО ШТО И ТИ МЕНИ ВЕРУЈЕШ ДА САМ ЗАМЕНИК АМБАСАДОРА!

ХОЋУ ЛИ НАЈЗАД И ЈА САЗНАТИ НЕШТО О ТЕБИ?

ОВАКО ЋЕ ТИ БИТИ МНОГО УДОБНИЈЕ!

БАШ СИ ЉУБАЗНА!

САД КАД СИ СЕ ЛЕПО СМЕСТИО, МОЖЕШ ДА МИ ОТВОРИШ СВОЈЕ СРЦЕ!

МИСЛИШ, ЛУТКИЊЕ!

ИЗВИНИТЕ, ХИТАН ПОЗИВ!

НАДАМ СЕ ДА СЕ ГОСТ НЕЋЕ УВРЕДИТИ !

ПРОБЛЕМИ СА ПОСЛУГОМ, ФИЛЕ? ВРАЋАМ СЕ ОДМАХ!

САМО ТИ ИДИ, СУРИ!

ПРОБЛЕМИ СА ПОСЛУГОМ? ХМ!

МИСЛИ ДА МОЖЕ ДА МЕ ПРЕВАРИ?

МНОГО МИ ЈЕ ЖАО, ФИЛЕ !

ЗАШТО, СУРИ?

ТЕК ШТО СМО ЗАВРШИЛИ С ВЕЧЕРОМ, А ТИ МОРАШ ДА ПОБЕШ!

МОЈ БЛИЗАК ПРИЈАТЕЉ ЈЕ БОЛЕСТАН И МОРАМ КОД ЊЕГА !

ПОТПУНО ТЕ РАЗУМЕМ! НЕ ТРЕБА ДА МИ СЕ ИЗВИЊАВАШ!

ДО ВИЂЕЊА, СУРИ И ПОЖУРИ КОД БОЛЕСНОГ ПРИЈАТЕЉА!

ДИВАН СИ, ФИЛЕ, ШТО МЕ РАЗУМЕШ!

МОЖДА БУ ЈЕ ЈОШ БОЉЕ РАЗУМЕТИ АКО СТАНЕМ ИЗА УГЛА И ПРАТИМ ЈЕ!

ЕНО ЊЕНОГ АУТОМОБИЛА!

АЛИ, ОНО НИЈЕ ОНА!

АУТО ВОЗИ ЊЕН КУВАР! СИГУРНО ПРЕТПОСТАВЉА ДА ЈЕ МОТРИМ!

СУРИ ЈОШ НИЈЕ НАПУСТИЛА КУЋУ!

ОДАВДЕ ИМАМ БОЉИ ВИДИК!

АХА! НЕКА ДЕВОЈКА! ИЗГЛЕДА ЊЕНА СЛУЖАВКА!

АЛИ, СЛУЖАВКЕ НЕ ВОЗЕ СПОРТСКА КОЛА!

ТО ЈЕ СУРИ ПРЕОБУЧЕНА У СЕЉАНКУ!

КРЕНУЛА ЈЕ ИЗВАН ГРАДА...

... У ЦИНГЛИЋ!

Фил је морао да сачека да се сури удаљи ...

Зашто толико жури?

Сигурно се догодило нешто непредвиђено!

Пратићу је угашеним светлима!

Убрзо се указала и џунгла...

Киша је расквасила пут!

Сури је одличан возач!

Ја овај пут не познајем и тешко га савлађујем!

Боље да оставим ауто овде...

... и пешке убет у село?

Није далеко? Види се светлост?

Неколико колиба је око централне зграде?

Ено сурињог аутомобила? Са свих страна долазе људи?

То их је сури позвала на састанак?

ИЗГЛЕДА ДА СУ СВИ СТИГЛИ?

ТО ЖДА ТУ ДРЖЕ РОБА?

МОРАМ ДА СЕ УВУЧЕМ УНУТРА?

КАДА СЕ ПРИМАКАО КУЋИ...

СВИ СУ НАОРУЖАНИ?

ЈЕДАН ЈЕ ОСТАО ДА СТРАЖАРИ?

ПОРАКУ КРОЗ ПРОЗОР?

НА СРЕЋУ, ОТВОРЕН ЈЕ?

ГЛАСОВИ ДОПИРУ С ДРУГОГ КРАЈА ОВОГ ХОДНИКА?

ХЕЈ?

ФИЛЕ, ОВАМО?

РОБЕ? ЗНАО САМ ДА ЋУ ТЕ ОВДЕ НАЋИ?

КАКО САМ СРЕЋАН ШТО ТЕ ВИДИМ?

СУРИ ЈЕ ОТКРИЛА ДА СИ АГЕНТ И ХОЋЕ ДА ТЕ СЕ ОТРЕСЕ?

РАЗВАЛИЋУ БРАВУ!

СВАКИ СЕКУНД ЈЕ СКУП!

ЕВО!

ЈЕСИ ЛИ ЧУО ШТА СМЕРАЈУ?

ЈЕСАМ! СТВАР ЈЕ ОЗБИЉНА!

О ЧЕМУ СЕ РАДИ?

ХОЋЕ ДА ДИГНУ У ВАЗДУХ НАШУ АМБАСАДУ...

...И ТО ЗБОГ ТЕБЕ! СУРИ ЗНА ДА ТИ СВАКО ЈУТРО ОДПАЗИШ ТАМО! СТАВИЋЕ ТЕМПИРАНУ БОМБУ У АУТО...

...И ОДВЕСТИ ГА У ГРАД! ПАРКИРАЋЕ ГА ИСПРЕД АМБАСАДЕ!

ТОРАТО ДА ИХ СПРЕЧИМО У ТОМЕ!

БРЗО ДА ИЗИЂЕМО ОДАВДЕ!

МОЈ АУТО ЈЕ СКРИВЕН ТАМО! СУРИ МОРА ДА ИДЕ ОВИМ ПУТЕМ! ДРУГОГ НЕМА!

ОДЛИЧНО! НЕ МОГУ НАМ УТАЋИ!

ОТВОРИТЕ ВРАТА!

ДОК ТИ СТИГНЕМО ДО ТВОЈИХ КОЛА, ОНА ЋЕ НАМ УТАЋИ!

НЕЋЕ! ПУТ ЈЕ ЛОШ И МОРА ПОЛАКО ДА ВОЗИ!

САМО ДА СЕ ИЗВУЧЕМО ОДАВДЕ!

НЕКЕ НИ ЗНАТИ ДА ЈЕ ПРАТИМО?

ПУСТИЋЕМО ЈЕ ДА НАС ВОДИ КРОЗ ОВО БЛАТО?

ОВДЕ ЈЕ ПУТ СУВ? БРЗО ЋЕМО ЈЕ СТИЋИ?

ЕНО ЈЕ! НИЈЕ МНОГО ОДМАКЛА?

МАЛО КАСНИЈЕ, У ГРАДУ ...

ДА НАМ НЕ УМАКНЕ САДА, У ГРАДСКОМ ТЕЖУ?

НЕКЕ?

ЗНАМО ДА ЈОЈ ЈЕ ЦИЉ АМБАСАДА ?

ХЕЈ! СКРЕНУЛА ЈЕ С ГЛАВНОГ ПУТА?

ПА, АМБАСАДА ЈЕ ПРАВО, РОБЕ?

КУД ЛИ ЈЕ КРЕНУЛА ?

МОЖДА НАС ЈЕ ПРИМЕТИЛА...

... И ПОКУШАВА ДА ЗАВАРА ТРАГ?

ШТА ДА РАДИМО?

ИДЕМО И ДАЉЕ ЗА ЊОМ!

ХЕЈ! ПРЕПОЗНАО САМ ОВУ УЛИЦУ! ОНА СТАНУЈЕ ДВА БЛОКА ОДАВДЕ!

ПОЖУРИ!

И ПАЗИ! ЗАДАТАК ТОРАШ ДА ОБАВИШ!

НЕ БРИНИ!

ЈОШ САМО НЕКОЛИКО УЛИЦА ДО АМБАСАДЕ!

ПАРКИРАЋУ АУТО КРАЈ УЛАЗА!

ЕНО СУРИНЕ КУЋЕ!

НИ ТРАГА ОД АУТОМОБИЛА, ФИЛЕ!

НАКО СМО МОГЛИ И ДА ПОМИСЛИМО ДА ЋЕ ОНА УЧЕСТВОВАТИ У ОВОЈ АКЦИЈИ!

ШОФЕР ЈУ ЈЕ ДОВЕЗАО ДО КУЋЕ И ПРТЉАВИ ПОСАО ОБАВИЋЕ САМ!

ПРАВАЦ АМБАСАДА!

ДРУГА УЛИЦА ЛЕВО И ОНДА ПРАВО!

ДРЖИ СЕ, РОБЕ! ПРИТИСНУО САМ ПАПУЧИЦУ ЗА ГАС ДО КРАЈА!

А ИСПРЕД ЊИХ...

ОДЛИЧНО! ОКО АМБАСАДЕ ЈЕ ВЕОМА ПРОМЕТНО! НИКО НЕЋЕ НИ ОБРАТИТИ ПАЖЊУ НА МЕНЕ!

САД ЈОШ ДА НАТЕМПИРАМ БОМБУ...

СВАКО ЋЕ ПОВЕРОВАТИ ДА ПОПРАВЉАМ МОТОР!

НАВИЋУ САТ НА ДВА МИНУТА!

НИШТА ВИШЕ НЕ МОЖЕ СПРЕЧИТИ ЕКСПЛОЗИЈУ!

А САД ДА СЕ ШТО ПРЕ ИЗГУБИМ ОДАВДЕ!

ЕНО АУТОМОБИЛА, ФИЛЕ!

СУРИН ЧОВЕК, БЕЖИ! СИГУРНО ЈЕ ВЕЋ ПОСТАВИО БОМБУ!

ДРЖИ ВОЛАН, РОБЕ!

ГДЕ СИ ПОСТАВИО БОМБУ?

ТО САД НИЈЕ ВАЖНО! МЕХАНИЗАМ НЕ МОЖЕШ ИСКЉУЧИТИ!

КРОЗ МИНУТ И ПО СВИ БЕМО ИЗРИНУТИ!

ЈЕ ЛИ ТИ КАЗАО ГДЕ ЈЕ БОМБА!

НЕМАМО ВРЕМЕНА ДА ИСКЉУЧИМО МЕХАНИЗАМ!

ИМАМ ДЕВЕДЕСЕТ СЕКУНДИ ДА ОДВЕЗЕМ АУТО ОДАВДЕ!

ОСАМДЕСЕТ...

ЗАР ДА СТРАДА ОВОЛИКИ НАРОД!

ШЕЗДЕСЕТ СЕКУНДИ...

ПЕДЕСЕТ...

ФИЛ СЕ ВЕЋ САВ ПРЕЗНОЈИО...

ЈОШ ТРИДЕСЕТ СЕКУНДИ?

И СУРИ ЈЕ ОДБРОЈАВАЛА...

ДВАДЕСЕТ...

ЖАО МИ ЈЕ, ФИЛЕ? СУВИШЕ СИ ЗНАО?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

НАЈЗАД РЕКА?

ДЕСЕТ СЕКУНДИ...

ДЕВЕТ...

И САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА ОД ОБАЛЕ...

ТРИ СЕКУНДЕ?

ДВЕ?

ТАДА...

ШТА? БОМБА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАЛА У РЕКИ?

А ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ АУТО ДОДИРНУО ВОДУ...

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.

ФИЛЕ, ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?

НЕМАТ НИ ОГРЕБОТИНУ, РОБЕ?

А САД ЈОШ ЈЕДАН ПОСАО ДА ОБАВИМО!

ИДЕМО КОД СУРИ?

© King Features Syndicate, Inc., 1966. W

НЕСПОСОБЊАКОВИЋ? РЕЧЕНО МУ ЈЕ ДА ПАРКИРА АУТО КРАЈ АМБАСАДЕ?

ЦИМО, ОТВОРИ ВРАТА!

ЗВРРРР!

ТО ЈЕ СИГУРНО ОНАЈ ГЛУПАН!

ФИЛЕ, ДРАГИ!

ФИЛ КАРИГАН!

САМО МИ ЈЕ ОН ФАЛИО!

БАШ МИ ЈЕ НЕДОСТАЈАЛО ДРУШТВО!

© King Features Syndicate, Inc., 1966 Worl

ПОЂИ БЕШ СА МНОМ, ТИГРИЦЕ!

КОЛИКО ДУГО ИГРАШ УЛОГУ ТИГРА?

КАКВА ТИ ЈЕ ТО ГЛУПА ШАПА, ФИЛЕ!

А ШТА ЈЕ ОВО? КОСТИМ ЗА МАСКЕНБАЛ?

ТИ... ПОКАЗАЋУ ТИ...

ПРЕДСТАВА ЈЕ ЗАВРШЕНА!

ОДЛИЧНО СТЕ ОБАВИЛИ ПОСАО, ФИЛЕ!

ОПАСНА БАНДА ЈЕ РАЗОТКРИВЕНА!

ЈОШ ДА ПОХВАТАМО ОСТАЛЕ ЧЛАНОВЕ!

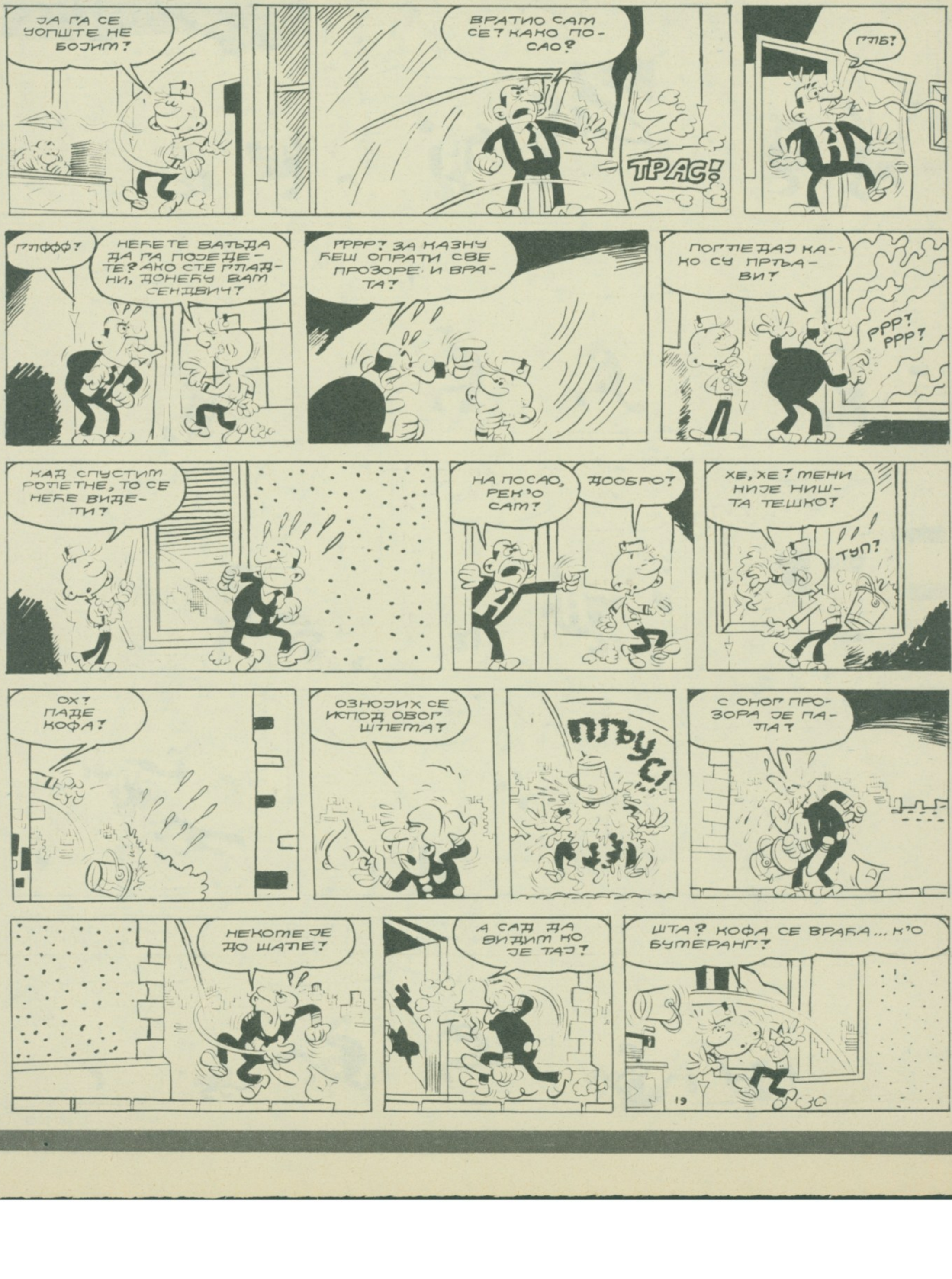
ТО БЕМО ЛАКО!

САМО КАД СМО СЕ ДОКОПАЛИ ТИГРА!

КРАЈ

ПОТРЧКО


ШТА ВАМ ЈЕ? ЈЕСТЕ ЛИ БОЛЕСНИ КАД СТЕ ОД РАНОГ ЈУТРА ПРИЛЕТЕЛИ НА ПОСАО?
БУТИ! ДАНАС СЕ ВРАЋА ШЕФ С ОДМОРА!
И ТАДА ЈЕ ОБИЧ. НО ЛОШЕ ВОЉЕ!
НИКО НЕ СМЕ НИ ДА ПИСНЕ!


ЈА ГА СЕ УОПШТЕ НЕ БОЈИМ!
ВРАТИО САМ СЕ? КАКО ПОСАО?
ТРАС!
ГЛБ!
ГЛФФФ!
НЕЋЕТЕ ВАЉДА ДА ГА ПОЈЕДЕТЕ? АКО СТЕ ГЛАДНИ, ДОНЕЋУ ВАМ СЕНДВИЧ!
РРРР! ЗА КАЗНУ ЋЕШ ОПРАТИ СВЕ ПРОЗОРЕ И ВРАТА!
ПОГЛЕДАЈ КАКО СУ ПРТЉАВИ!
РРР? РРР?
КАД СПУСТИМ РОЛЕТНЕ, ТО СЕ НЕЋЕ ВИДЕТИ!
НА ПОСАО, РЕК'О САМ!
ДОБРО?
ХЕ, ХЕ! МЕНИ НИЈЕ НИШТА ТЕШКО!
ТУП!
ОХ! ПАДЕ КОФА!
ОЗНОЈИХ СЕ ИСПОД ОВОГ ШЛЕМА!
ПЉУС!
С ОНОГ ПРОЗОРА ЈЕ ПАЛА!
НЕКОМЕ ЈЕ ДО ШАЛЕ!
А САД ДА ВИДИМ КО ЈЕ ТАЈ!
ШТА? КОФА СЕ ВРАЋА... К'О БУМЕРАНГ!

ПОРОДИЛА ЈЕ ШЕФА? ДА ОДМАРГНЕМ?

КО ЈЕ ОВО УЧИНИО?

ВРАТИЋУ МУ ИСТОМ МЕРОМ?

А, ТИ СИ ТАЈ ШТО ГАЗА ЉУДЕ КОФАМА?

ЕВО ТИ?

ОВО ЋЕ ТЕ НАУЧИТИ ПАМЕТИ?

УПОМОЋ? СКИНИТЕ МИ ОВО С ГЛАВЕ?

ОД-ТА; ШЕ-ФЕ?

УУУХ?

САМО ДА НЕ ПОГОДИ НЕКОГ ПРОЛАЗНИКА?

НЕКЕ СЕ ВИШЕ УСУДИТИ...

СТО ТУ ТУКА?

ЗАР ОПЕТ?

ДУМ!

АЈ? МОЈА ГЛАВА?

МИ ЋЕМО ВАМ ПОМОЋИ, ШЕФЕ?

АЈ? ААЈ?

ДРЖИ ГА ЧВРСТО ЗА НОГУ, ПОТРЧКО?

ОДЛЕТЕ?

ОХ?

АААА?

А, НЕКЕ ОН ТАКО ЈЕФТИНО ПРОЋИ?

ДУП?

МАЛО ТУ ЈЕ КОФА, НЕГО ЈЕ И ОН СКОЧИО НА МЕНЕ?

ПЛОП?

СТАНИ? У ЗАТВОР ЋЕШ ТИ МЕНИ?

ПОТРЧКО ЈЕ ЗА СВЕ КРИВ? ЕНО ГА, КРИЈЕ СЕ?

БЕЖИМ ЈА ДОК СЛУЧАЈ НЕ ПАДНЕ У ЗАБОРАВ?

КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **усамљени јахач**

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

БАШ БИ' ВОЛ'О ДА НЕМА ТОГ ЗАКОНА ГРАВИТАЦИЈЕ! ГРРР!

ЈАО!

ТО ЈЕ СТРАШНО!

?

?

Ц! Ц!

МЕТЕОРИТ ИЗ СВЕМИРА ЈЕ ПАО НА БАЦУ!

?

ЈЕС' ДА СМО СЕ СТАЛНО ТУКЛИ, АЛ' ЋЕ МИ ИПАК НЕДОСТАЈАТИ!

ШМРК! ШМРК!

АЛИ...

?

ЕВО ЈЕ, КИКО!

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

НАШ'О САМ ТВОЈУ ЛОПТУ!

?

?

ПОПАЈЕ, ЧИНИ МИ СЕ ДА САМ ЧУО ДА БИ' ТИ НЕДОСТАЈАО?

ШТО СИ ТАКО ПОЦРВЕНЕО?

Bud Sagendorf

Ластавица Лектира

ВЕЛИКИ ИЗБОР КЊИГА ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ

НЕОПХОДНА ЛЕКТИРА ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. **Адван Хозић:** ЧУДО ОД ДЕТЕТА
2. **Булајић Стеван:** ДУКЉАН И ВУК
3. МУДРОСТ ДУГИНИХ БОЈА — **бајке и легенде несврстаних народа**
4. **Гион Нандор:** НИЈЕ ТО МОЈЕ ИМЕ
5. **Кукај Рифат:** ПЕТОНОГИ ЗЕЦ
6. **Шајнер Донат:** ПРИЧЕ СА КЛУПЕ
7. **Смаћоски Бошко:** ВЕЛИКИ И МАЛИ
8. **Панџо Шукрија:** ЗЕЛЕНИ СТРАХ
9. **Алечковић Мира:** СУНЧАНИ СОЛИТЕРИ
10. **Карол Луис:** АЛИСИНИ ДОЖИВЉАЈИ У ЗАЧАРАНОЈ ЗЕМЉИ
11. **Арћили Марћело** АТОМИНО
12. **Пероци Ела:** БАКА ПЛЕТЕ РУКАВИЦЕ
13. **Пушкин Александар:** БАЈКА О ЦАРУ САЛТАНУ
    БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ
14. **Радичевић В. Бранко:** БАЈКА О ШАЉИВЧИНИ
15. **Андерсен Х. Кристијан:** БАЈКЕ
16. **Прерадовић Мирко:** БАЈКЕ ЗА ДЕЦУ И ПРИЧЕ О ДЕЦИ
17. **Царић Воја:** БЕЛИ ВУК
18. **Мало Хектор:** БЕЗ ПОРОДИЦЕ
19. **Лондон Џек:** БЕЛИ ОЧЊАК
20. **Ћопић Бранко:** БОСОНОГО ДЈЕТИЊСТВО
21. **Колар Славко:** БРЕЗА
22. **Бевк Франце:** ЦРНА БРАЋА
23. **Николески Ванчо:** ЧАРОБНО САМАРЧЕ
24. **Јовановић Јован Змај:** ДА ЧУДНЕ РАДОСТИ
25. **Божић Драган:** ДЕЧАК ЈЕ БАЦИО КАМЕН
26. **Бевк Франце:** ДЕЧИЈЕ ГОДИНЕ
27. **Селишкар Тоне:** ДЈЕД СОМ
28. **Твен Марк:** ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА
29. **Ћопић Бранко:** ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ
30. **Шимуновић Динко:** ДУГА
31. **Радичевић В. Бранко:** ДУХ ЛИВАДА
32. **Верн Жил:** 20.000 МИЉА ПОД МОРЕМ
33. **Стефановић Мирјана:** ЕНЦА СА КРЕДЕНЦА
34. **Данојлић Милован:** ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА
35. **Сандо Жил:** ГАЛЕБОВА СТЕНА
36. **Бевк Франце:** ГОДИНЕ САМОЋЕ
37. **Раичковић Стеван:** ГУРИЈЕ
38. **Витез Григор:** ХВАТАЈТЕ ЛОПОВА
39. **Поповић Јован:** ИСТИНИТЕ ЛЕГЕНДЕ
40. **Лукић Драган:** ИЗ ЈЕДНОГ ЦЕПА
41. **Булајић Стеван:** ИЗВИЋАЧИ ВИДРИНОГ ЈЕЗЕРА
42. **Пелин Елин:** ЈАН БИБИЈАН НА МЕСЕЦУ
43. **Билбија Јелена:** ЈЕСЕЊИ ПУТНИЦИ
44. **Мартић Анђелка:** ЈЕЗЕРО У ПЛАНИНИ
45. **Божов Павел:** КАМЕНИ ЦВЕТ, СРЕБРНИ ПАРК И ДРУГЕ ПРИЧЕ
46. **Данојлић Милован:** КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ
47. **Јаневски Славко:** КАРАМБА — БАРАМБА
48. КОЈИ ОНО ДОБАР ЈУНАК БЕШЕ — народне песме
49. **Чехов П. Антон:** КРАТКЕ ПРИЧЕ
50. **Сушић Дервиш:** КУРИР
51. **Бевк Франце:** МАЛИ БУНТОВНИК
52. **Капидић Хадић Насиха:** МАСКЕНБАЛ У ШУМИ
53. **Тоне Селишкар:** МАЗЕ
54. **Чаплина Вера:** МОЈИ ВАСПИТАНИЦИ
55. **Колар Славко:** НА ЛЕЂИМА ДЕЛФИНА
56. **Максимовић Десанка:** НА ШЕСНАЕСТИ РОЂЕНДАН
57. **Облак Данко:** НА ТРАГУ
58. **Диклић Арсен:** НЕ ОКРЕЋИ СЕ, СИНЕ
59. **Новак Вјенцеслав:** НЕЗАСИТОСТ И БЕДА
60. **Самоковлија Исак:** НОСАЧ САМУЕЛ
61. **Булајић Стеван:** ЊИХ ШЕЗДЕСЕТ
62. **Хромадић Ахмет:** ОКАМЕЊЕНИ ВУКОВИ
63. **Лукић Драган:** ОВДЕ СТАНУЈУ ПЕСМЕ
64. **Мартић Анђелко:** ПИРГО
65. **Назор Владимир:** ПЕСМЕ
66. **Подгорец Видое:** ПЕСМЕ
67. **Пушкин-Јесењин:** ПЕСМЕ
68. **Антић Мирослав:** ПЛАВИ ЧУПЕРАК
69. **Купер Фенимор:** ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ
70. ПРИЧЕ О ЉУДИМА И ЖИВОТИЊАМА — избор Петровић Мирко
71. **Микић Алекса:** ПРИЧЕ О МАЛИМ БОРЦИМА
72. **Степановић Коста:** ПРИЧЕ О МАЛИМ ПАРТИЗАНИМА
73. **Ћопић Бранко:** ПРИЧЕ ПАРТИЗАНКЕ
74. **Павичић Јосип:** ПРИЧЕ С МОРА И КОПНА
75. **Микић Алекса:** ПРИЈАТЕЉИ ИЗ СМОГВЕ
76. **Цанкар Иван:** ПРИПОВЕТКЕ
77. **Кочић Петар:** ПРИПОВЕТКЕ
78. **Крањец Мишко:** ПРИПОВЕТКЕ
79. **Дефо Данијел:** РОБИНСОН КРУСО
80. **Панџо Шукрија:** САМО ЈОШ КОСОВИ ЗВИЖДУЋУ
81. **Вучо Александар:** САН И ЈАВА ХРАБРОГ КОЧЕ
82. **Ћопић Бранко:** СЛАВНО ВОЈЕВАЊЕ
83. **Вајлд Оскар:** СРЕЋНИ КРАЉЕВИЋ И ДРУГЕ БАЈКЕ
84. **Витез Григор:** СТО ВУКОВА
85. **Черкез Владимир:** СУНЦЕ У ДИМУ
86. **Костић Душан:** СУТЈЕСКА
87. **Петровић Мирко:** СВИРАЧ У ДВОРИШТУ
88. **Лам, Чарлс и Мери:** ШЕКСПИРОВЕ ПРИЧЕ
89. **Павичић Јосип:** ШТО ПРИЧАЈУ ДАН И НОЋ
90. **Вуковић Чедо:** ТИМ ЛАВЉЕ СРЦЕ
91. **Ћопић Бранко:** У СВЕТУ МЕДВЕДА И ЛЕПТИРОВА
92. У СВЕТУ СНОВА — избор бајки
93. **Селишкар Тоне:** ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА
94. **Окуџава Булат:** ЗДРАВ БИО, ЂАЧЕ
95. **Максимовић Десанка:** ЗЛАТНИ ЛЕПТИР
96. **Њемцова Божена:** ЗЛАТОКОСА ДЕВОЈКА
97. **Алечковић Мира:** ЗВЕЗДАНЕ БАЛАДЕ
98. **Ленгтон Роберт:** ЧАРЛС ДИКЕНС, ДЕТИЊСТВО И МЛАДОСТ (романсирана биографија)
99. ДЕЧИЈИ ПИСЦИ О СЕБИ — књига I
100. ДЕЧИЈИ ПИСЦИ О СЕБИ — књига II

Појединачна цена сваке књиге износи 55,00 динара.
Књиге су у тврдом повезу.

IRO Veselin Masleša

ИРО „Веселин Маслеша“

Непотребно прецртати

_____
(место и датум)

ИРО „ВЕСЕЛИН МАСЛЕША“ — ООУР „БЕОГРАД“
Београд, Томазеова 25
тел. 430-427

НАРУЏБЕНИЦА

којом неопозиво поручујем следеће књиге из библиотеке „Ластавица“

_____

_____
(читко уписати бројеве из огласа)

Одговарајући износ од _____ динара уплатићу на следећи начин:

а) ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару приликом пријема књиге) са 10% попуста.
(најмања поруџбина 110,00 дин)

б) НА ОТПЛАТУ у _____ редовних месечних рата по пријему књига и уплатница.
(најмања рата 100,00 динара, а најдужи рок отплате 12 месеци без зарачунавања камате)

За купце на отплату обавезна је овера наруџбенице. Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

_____
(презиме, очево име и име)

_____
(занимање, назив и адреса ООУР — Радне организације)

_____
(број поште, место становања, тачна адреса стана, телефон у стану)

_____

_____ _____
(Овера радне организације) (Својеручни потпис)

НАРОДНА КЊИГА

Књижевност за децу и омладину



1. Мирослав Антић (I—III)
ДРУГА СТРАНА ВЕТРА
ПТИЦЕ ИЗ ШУМЕ
НЕБО У ОКУ
Ћирилица, тврди, вишебојни повез, формат 13,5 × 20
Цена комплета: 300 дин.



2. ПОЕМЕ ДОБРИЦЕ ЕРИЋА (I—III)
ВАШАР У ТОПОЛИ
ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА
ДОЛИНА СУНЦОКРЕТА
Ћирилица, брошурани повез формат 15,5 × 20
Цена комплета: 240 дин.



3. РОМАНИ АРСЕНА ДИКЛИЋА (I–IV)
НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ
САЛАШ У МАЛОМ РИТУ
ЈЕСЕН У МРТВАЈИ
МОРИШКИ СНЕГОВИ
Ћирилица, формат 14 × 20, тврди повез са вишебојном кутијом и брошурани.
Цена тврдог повеза: 600 дин.
Цена брошураног повеза: 350 дин.





4. ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА (I–III)
Сарадња са ИРО „Вук Караџић"
НЕОБИЧНЕ ЗГОДЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА И ЊЕГОВИХ ПРИЈАТЕЉА
МЕДВЕД ЈОГИ И ЊЕГОВА ДРУЖИНА
ПУСТОЛОВИНЕ ВИКИЈА ВИКИНГА
Тврди повез са четворобојним илустрацијама у заштитној кутији од картона у боји. Ћирилица и латиница.
Цена комплета: 750 дин.

IX КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ"
11. БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ
12. БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ
13. БАЈКЕ ИНКА
14. БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА
15. ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
16. ВЕНЕЦУЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 50 дин.

Књиге можете поручити:
— Код издавача, „Народна књига", 11000 Београд, Шафарикова 11
— У Салону „Народне књиге", Цетињска 6
— У Сервису „Народне књиге", Николе Спасића 2
Члановима Клуба читалаца „Народне књиге" уобичајени попуст од 20%
У нашим Пословницама у:
— Новом Саду, Фрушкогорска 4
— Смедереву, Липе, Маршала Тита 50
— Лесковцу, Балканска 15-А
— Ченти, Жарка Зрењанина 64
— Скопљу, Бит Пазар бб
— Сарајеву, Синђелићева 1



X КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ"
17. ГРЧКЕ БАЈКЕ
18. ШПАНСКЕ БАЈКЕ
19. ИРАНСКЕ БАЈКЕ
20. ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
21. КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
22. ТУРСКЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 60 дин.
Цена комплета: 360 дин
Формат 12,5 × 19, тврди повез са четворобојним корицама, ћирилица.

I КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ"
5. ВИЈЕТНАМСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
6. ЈАПАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
7. КИНЕСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
8. КОРЕЈСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
9. МОНГОЛСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
10. ТИБЕТАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 100 дин.
Цена комплета: 600 дин.

ИРО „НАРОДНА КЊИГА", 11000 Београд, Шафарикова 11

НАРУЏБЕНИЦА — П. З.

Овим НЕОПОЗИВО наручујем књиге под бројевима (упишите бројеве књига које наручујете)
А. ЗА ГОТОВО — укупно динара . . . . . уз попуст од 10%, тако да ћу износ од динара . . . . . платити поштару кад ми уручи књиге.
Б. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара . . . . . коју ћу вам суму отплатити у . . . . . месечних рата, уз камату од 8% (најмања рата је 100 динара). Рате ћу уплаћивати до 10. у месецу до исплате целе суме.
У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

. . . . . .
(Презиме, очево име и име)

. . . . . .
(Поштански број, место, улица и број)

. . . . . .
(Радна организација у којој је купац запослен)

. . . . . .

. . . . . .
((Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Купци, који књигу купују на отплату, оверавају наруџбеницу у радној организацији где раде, а пензионери приликом куповине књига на отплату прилажу претпоследњи чек пензије.

ЧУДЕСНИ СВЕТ ПРИРОДЕ

ПЕЦКАВИ ОБЛАК

По грчкој митологији, Арахне је била млада Лиђанка која се толико поносила својом ткачком вештином да је позвала богињу Атину на такмичење. Разљућена њеном дрскошћу, богиња је девојку претворила у паука и осудила је да вечито преде свилу из сопственог тела.

Класа арахнида (Arachnida), паукова, носи име веште ткаље из античке легенде. Не случајно: кажу да су свилене нити ових „ткача" толико танке да их је потребно хиљаду, а код неких врста чак и 14 хиљада, да би се добила нит дебела као човечја влас.

ТАПЕТИРАНО И ДОБРО ЗАБРАВЉЕНО

Можда најсавршеније станиште од паучине гради трапски паук. Иако највећи део живота проводи под земљом, паучић ове врсте отискује се у свет — кроз ваздух.

Неколико недеља пошто се излегу и довољно ојачају да започну самостални живот, млади трапски пауци сврставају се у колону и крећу ка оближњем жбуну или дрвету. Пошто се попну, испуштају нити које их, ношене ветром, односе са места на којем су се излегли. Докле ће паучићи стићи зависи од јачине ветра. Некада их нити носе километрима али најчешће падају на земљу стотинак метара даље.

Чарлс Дарвин пронашао је паукове чак и усред Атлантика, на усамљеној гомили стења између Африке и Јужне Америке, а Енглез Томас Х. Савори открио их је на надморској висини од 6656 метара, дакле 1200 метара изнад највише границе вегетације, где сем њих нема других животињских врста.

Код трапских паукова ово „ваздушно" путовање има сасвим одређену сврху — штити младунце од њихових родитеља. Одрасли трапски пауци често утољују глад и сопственим породом.

Где год да га ветар спусти, млади паук одмах почиње да гради своју необичну кућу. Ножицама копа вертикални тунел који затим затвара поклопцем од грудвица земље слепљених паучином.

Градитељском умећу трапског паука ту није крај. По једној ивици поклопца, као да се није довољно осигурао, испреда нити чије супротне крајеве причвршћује за земљу стварајући на тај начин паучинасту шарку. С унутрашње стране затварача паук буши два сићушна отвора у које увлачи ножице кад год жели да га спусти. Ови отвори су истовремено и нека врста



Најчешће жртве дланавог птичијег паука су сићушни колибри, али у његовој лепљивој мрежи каткад завршавају и крупније птице као што је зеба.

НЕКИ ОД 29 ХИЉАДА ВРСТА ПАУКОВА ЗАИСТА ЗАДИВЉУЈУ СВОЈИМ ОСОБИНАМА — ГРАДЕ СКЛОНИШТА КОЈА СЕ ПО ПОТРЕБИ ЗАКЉУЧАВАЈУ. ХОДАЈУ ПО ВОДИ, ПЛОВЕ НА СПЛАВОВИМА КОЈЕ САМИ ПРАВЕ, ХРАНЕ СЕ ПТИЦАМА . . .

браве: у случајевима да непожељни и непријатељски расположени гост покуша да продре у јаму, паук-домаћин увлачи ножице у отворе и тако „закључава“ врата.

Чим доврши поклопац, трапски паук наставља да копа јаму облажући зидове свог подземног тунела грудвицама земље помешаним с пљувачком. „Тапетирано“ склониште на овај начим постаје отпорно на воду.

Веома често, од главног воде још један или два помоћна тунела са поклопцима. Уљез коме пође за руком да савлада први, мора да се научи и са другим поклопцем пре него што допре до свог плена.

Пошто заврши са градњом куће, паук може да се да свом главном занимању — вребању плена. Чини то чекајући недалеко од своје јаме. Чим спази жртву, шчепа је и одвлачи под земљу да је на миру поједе.

Постоји више од стотину врста трапског паука. Неки су прави патуљци високи свега десет милиметара, али има и „џинова“ од два до два и по сантиметра. Сви они живе у топлим крајевима Африке, Индонезије, Малезије и Јужне Америке.

КУЋА ОД ВАЗДУХА

Необичних паукова има и у Европи. Југ Енглеске, на пример, завичај је ретке врсте водених паукова који граде сићушне сплавове од лишћа и гранчица повезаних свиленим нитима. Не силазећи са њих, лове водене инсекте.

Воденом пауку Dolomedes, такозваном вуку-паука, сплав уопште није потребан. Он трчи по води. У случају да му трчкање по површини не задовољи апетит, спушта се у воду да лови рибу. За време тих подводних експедиција његово длакаво тело сребрнасто се прелива због ваздуха који се задржава на ситним длачицама.

Европски водени паук Argyroneta acquatica гради на дну мора купласту мрежу коју најпре јаким нитима причвршћује за подводно биље, а затим у неколико наврата одлази на површину да би на длакама „донео“ ваздух који му је, као и свим осталим пауцима, неопходан за живот јер дише неком врстом трахеја, такозваним душњачким плућима. У овој подводној мрежи од мехурића ваздуха ствара се ваздушно звоно у којем паук живи излазећи повремено да улови понеку животињу.

У НОВОЈ КОЖИ

Длакави птичији паук Aviculariа из Јужне Америке радо се, као што му и име каже, храни птицама. Представници његове врсте достижу дужину од 10 сантиметара са распоном ногу преко 25 сантиметара. Најчешће жртве лепљиве мреже овог „џина“ су сићушни колибри, али у њој често, поред инсеката, завршавају и кишне глисте, мишеви и мањи гуштери.

Једна врста птичијих паукова живи на дрвећу, други праве склоништа на земљи, у јамама које облажу дебелим наслагама паучине од којих се ретко одвајају чекајући да нека неопрезна жртва сама ушета у њих.

Паукови који живе на дрвећу праве мреже у удубљењима стабала и на најнижим гранама. Изванредно су брзи, а од својих мањих рођака са земље разликују се и по томе што, уместо шест, имају само четири цевчице за предење мреже. Чељусти ових паукова крећу се горе-доле уместо с леве на десну страну, као што је случај код осталих. Необични су и по томе што с времена на време, слично гмизавцима, одбацују стару кожу и замењују је новом. Осим тога, птичији пауци дуговечнији су од свих осталих бескичмењака. Неки примерци из зоолошких вртова доживели су и 30 година.

Њихово црвенкасто, оштро крзно помешано је на стомаку са финијим длачицама које им служе као оружје. Чим се нађе у некој опасности, овај паук задњим ножицама загребе по стомаку. Тако се ослобађају ситне длачице стварајући облачић који пецка и гуши непријатеља.

Иако је њихова домовина Јужна Америка, дешава се да понеки птичији паук са товарима банана отпутује и негде на север и изазове панику. Разлога за страх у ствари нема, јер је отров ове врсте паука опасан колико и убод осе.

М. И.

ИГО У БЛАТУ

Један од највећих вајара деветнаестог века био је, свакако, Огист Роден. Аутор „Пољупца“, „Мислиоца“ и других познатих дела, уметник чудесне осећајности, Роден је с великим успехом овековечио и великана француске књижевности Виктора Игоа. Ево како је настало то дело.

Вајар је управо завршавао импозантну статуу великог писца у глини. Усправљеног на врху једне хриди, Игоа су увеселавале музе. Желећи да представи јавности своје најновије дело, вајар је следећег јутра позвао у атеље групу новинара. На несрећу, заборавио је да претходне ноћи затвори мали прозор: страшна олуја с кишом направила је од великог дела безобличну масу. Стена се срушила на морска божанства, а Виктор Иго купао се у мору блата!

Роден гурну врата, пропусти своје госте и остаде запањен пред неочекиваним призором. Очајан, поче да чупа браду! Међутим, похвале су већ стизале:

— Дивно! Невиђено! Оригинално! — говорили су новинари.

— Каква симболика! Из језера блата уздиже се Виктор Иго. Заиста, генијална ствар! Хтели сте, дакле, да представите трулеж једне епохе где само надахнуће узвишеног песника може да исплива чисто и племенито! — закључи један од њих.

— Заиста тако мислите? — упита вајар бојажљиво.

— Наравно! То је дело над делима! И још нешто: не дирајте ништа више!

Т. П.



КРАСТАВАЦ ОД 12 ПАЛАЦА

Палац је једна од најстаријих мера за дужину, врло је познат и под именом цол. Као мера за дужину палац је употребљаван у разним крајевима света, а сматра се да је због тога што је најшири изабран баш овај прст човекове руке. У ретким случајевима као мера за дужину узимана је и дужина палца.

Верује се да је код нас најстарији помен палца, као мере за дужину, један списак у коме су наведене све заплењене ствари грофа Петра Зрињског у Чаковцу. Тамо стоји да је неки коњски прибор био широк „два до три палца“.

Палац се помиње и у народним песмама. У једној, Марко на језеру напаја свога коња, па тек онда он гаси жеђ: „Коњ се напи три палца одмакну, Марко гутну шест палца одмакну“. У једној народној причи помиње се породиља која „роди сина колик' палац“.

Палац као мера за дужину помиње се и у многим списима везаним за свакидашњи живот. Тако календар „Бошњак“ из 1892. године препоручује да се при сејању шећерне репе свако зрно семена „треба загрнути ситном земљом од два до три палца“. А Сава Текелија је у својој „Аутобиографији“ забележио да је „видео краставаца којих има 12 до 14 палаца“.



Битка код Павије



1

МОЋ СЕ СТИЧЕ ОД-МАЛЕНА — Карло је био шестогодишњи дечак а још није ни постао Пети кад је од оца Филипа Лепог наследио Бургундију. Десет година касније постао је и „прави" владар: сео је на престо Шпаније и завладао не само овом великом земљом већ и свим њеним поседима у Америци и Италији. Требало је да прођу три године да би Карло избио у први план европске политичке сцене, захваљујући добрим делом и свом деди Максимилијану од кога је наследио аустријске земље. Исте те 1519. године изабран је и за немачког краља а уз ову титулу је ишла и царска власт. Никада се до тада у Европи толико земаља и моћи није стекло у једној јединој руци која се, вођена амбициозним духом, пружила и према ономе што још није било њено. Пре свега Француској и неким италијанским градовима који су се налазили под њеном влашћу.



2

КА ИСТОМ ЦИЉУ — Земљом која је стајала на путу остварења Карлових планова о универзалном католичком царству владао је у то време Франсоа I. И он је, као и шпански краљ, млад ступио на престо: имао је само 21 годину кад је понео француску круну. Био је још по нечему сличан Карлу. Амбициозни планови мотали су се и по њего-



4

РАЧУН БЕЗ КРЧМАРА — Једне ноћи, неочекивано, посада Павије отворила је капије града, разбила француску стражу и избила у поље. Изненађени Французи брзо су успели да се приберу и баце на непријатеља. Било је то неочекивано за њихове нападаче: они су рачунали на фактор изненађења. Одбијајући напад, Французи су се раштркали пољем. Иницијатива је сад прешла у њихове руке тим више што су располагали артиљеријом која је направила прави масакр међу Шпанцима који су почели да се повлаче. У једном тренутку чак је и Франсоа ускочио у битку: не размишљајући много, бацио се на коња и кренуо на непријатеља. За њим је кренула и група племића која је дотле суздржано пратила ток догађаја. Схвативши да ће, ако даље прихвате борбу, „извући дебљи крај", Шпанци су одлучили да се повуку у град.



5

ФРАНСОА СЕ ПРЕВАРИО — Ни после ове ноћне акције Шпанаца Франсоа није одустао од намере да глађу присили посаду Павије да се преда. Штавише, толико је био сигуран у победу да је у јануару 1425. године део својих снага послао према Напуљу. Није прошло много времена и то се показало као грешка. У међувремену је Шарл Бур-

...В НЕСТРПЕЉИВОСТ КРАЉА



вој глави. Тек што је узео у руке краљевско жезло, склопио је савез с Млетачком Републиком, спустио се у Италију и са својом војском 1524. године умарширао у Милано. Победоносни поход наставио је 25. новембра исте године када су његове јединице опселе Павију. Град на реци Тичино бранило је 5000 ландскнехта (немачке најамничке пешадије), 400 шпанских пешака и исто толико коњаника под командом Шпанца Антониа де Лиеве. Француских војника било је четири пута више.



3

НАЈАМНИЦИ ПРОТИВ НАЈАМНИКА — И војска Франсоа I имала је у својим редовима 5000 ландскнехта, само што су се ови називали „Црним брадама". Снагу француског краља није представљало само бројније људство већ и боље наоружање — располагао је и са 55 топова. Битка за Павију почела је тиме што су се Французи распоредили по парку Ђертоза у којем се налазио ловачки дворац Мирабело. Парк је иначе заузимао прилично велик простор: имао је 5 и по километара у обиму и био опасан каменим зидом високим 3 метра. Сада је још требало пробити бедеме Павије. У напад је прва кренула артиљерија. За њом су кренули пешаци. Један за другим, Французи су извели 13 јуриша и свих 13 било је одбијено. Овај неуспех у самом почетку није обесхрабио Франсоа I: уверен да ће Шпанци „изгубити живце", решио је да чека.



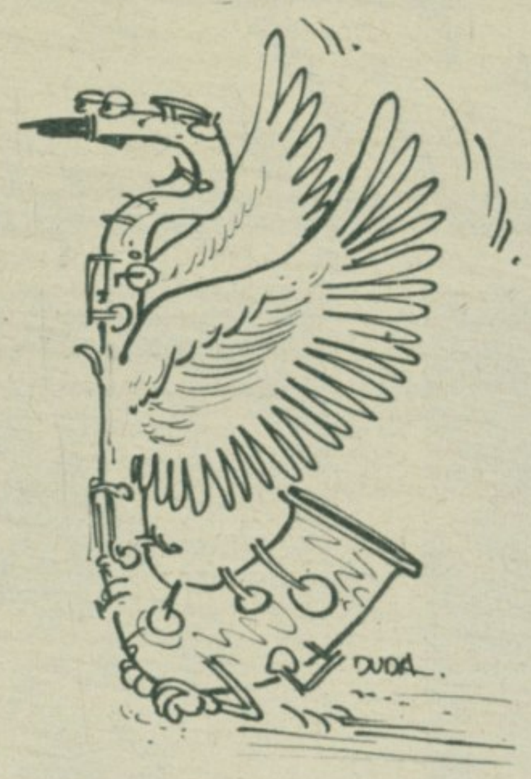
бонски прикупио прилично велике снаге, око 19 хиљада људи, и 3. фебруара стигао испред Павије. Војску је распоредио између парка Ђертозе и Тичина. Оставивши слабије снаге у парку, Франсоа је са главнином кренуо ка пристиглом непријатељу. Неколицина генерала саветовала му је да дигне опсаду и заузме повољнији положај ван домашаја града. Краљ их није послушао. Не губећи време, Карлова војска се кроз источни зид пробила у парк, напала непријатеља и успела да се споји са посадом града.



6

НОЋ ОЛУЈЕ — Олујна ноћ између 23. и 24. фебруара била је као поручена за војску шпанског краља. Користећи се њоме, она је успела да се приближи парку а да Французи то не примете. У зору су били већ у дворцу Мирабело. Било је то довољно да Франсоа одлучи да битку прими у парку. У три колоне кренула је његова војска ка непријатељу. Потпомогнута коњицом и артиљеријом, успела је да разбије заштитницу „карлиста". Око 10 сати пре подне Франсоа је већ помислио да је успео да победи па је и у напад кренуо и са оклопницима. То се, међутим, показало као одлучујућа грешка: тиме је онемогућио своју артиљерију. Искористивши његову неопрезност, браниоци су прешли у жесток противнапад и успели да разбију Французе. Десет хиљада људи пало је у бици код Павије а француски краљ је заробљен.

ХИТ-СТРАНА









ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ДА ЛИ СУ ДРУГОВИ НАЕЛЕКТРИСАНИ

ARE »FRIENDS« ELECTRIC

Пева: Гари Њумен

It's cold outside
And the paint's peeling off of
My walls
There's man outside
In a long coat, grey hat, smoking
A cigarette
Now the light fades out
And I wonder what I'm doing in a
Room like this
There's knock on the door
And just for a second I thought
I rememberd you

So now I'm alone
Now I can think for myself
About little deals
And Su's

And things that I just don't
Understand
Like a white lie that night

Or a sly touch at times
I don't think it meant anything
To you

So I open the door
It's the »friend« that I left in the
Hallway

»Please sit down«
A candle lit shadow on a wall
Near the bed

You know I hate to ask
But are »friends« electric?
Only mine's broken down
And now I've no one to love

So I find out your reason

For the phone calls and smiles
And it hurts
And I'm lonely
And I should never have tried
And I missed you tonight

So it's time to leave
You see it meant everything to me

ГАРИ ЊУМЕН (GARY NUMAN)

Већина рок-музичара воли да свира снажан, брз рок-ен-рол којим могу изврсно да забаве своју публику. Међутим, ГАРИ ЊУМЕН не спада у ову категорију. Већи део концерта он је готово непомичан. У свом црном оделу и са тамно нашминканим очима делује више као робот, него као популарна рок-звезда. Док је на сцени, Гари за своје следбенике не показује велико интересовање. У стању је да за време концерта ниједном не погледа публику.

Музичку каријеру Гари је започео већ са 16 година. Тада је написао своје прве композиције. Морао је ипак да сачека неколико година до потписивања свог првог професионалног уговора. Гаријеви родитељи су имали потпуно разумевање за сина и чак му помагали да оствари своје жеље. Отац је сада његов менаџер, а мајка је задужена за сценску гардеробу. Многи сматрају да је Гаријев спољашњи изглед само унапред смишљен рекламни трик. То, међутим, није тачно јер Гари је и приватно изузетно повучен и заиста га је тешко видети насмејаног.

Кад је снимио своју прву плочу „Подземна војска“ (»Tubeway Army«), која је носила назив по његовој тадашњој групи, Гари није ни слутио да ће после извесног времена постати један од најпопуларнијих музичара Енглеске. Са другом плочом „Реплике“ (»Replices«) почео је Гаријев продор у саму музичку елиту. Сингл „Да ли су другови наелектрисани“ (»Are Friends Electric«) скинут са друге плоче, доспева на прво место популарности, а и његови албуми почињу да се продају у великим тиражима. Сингл „Кола“ (»Cars«) само је учврстио Гаријеве позиције, исто као и недавно издат сингл „Комплекс“ (»Complex«).

После неуспеха прве плоче, оригинална постава састава ТЈУБВЕЈ АРМИ се распала. За своју данашњу групу, Гари користи искључиво искусне студијске музичаре.

РИНГО СТАР

Обично почетком године на страницама многих музичких часописа могу се прочитати информације о новом окупљању чувених ливерпулских „чупаваца“ БИТЛСА. Видети и чути Битлсе уживо, жеља је бројних поклоника поп-музике. Тако смо прочитали и вест како ће се половином маја, на једном добротворном концерту, заједно наћи Џон, Џорџ, Пол и Ринго. Убрзо је ова информација демантована, а



заљубљеницима групе можемо нешто више рећи о тренутним плановима једног од најпопуларнијих „буба“, бубњара **Ринга Стара.**

Ринго Стар ће се појавити у главној улози филмске комедије „Пећински човек“ чије је снимање недавно почело у Мексику. Ову комедију режирао је Карл Готлиб. „Ринго Стар већ има довољно глумачког искуства, а и специфичан израз лица, па сам га због тога ангажовао за носиоца једне од главних улога у мом филму“, изјавио је редитељ „Пећинског човека“. Рингу ће ово бити шести филм, три је снимио заједно са осталим члановима састава Битлси. За своју глуму углавном је добијао повољне критике и то је један од разлога што је протеклих неколико година више времена посветио филмској, а не музичкој уметности.



ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ БИЈЕЉИНЕ

У Бијељини тренутно делује рок-група ЛАПСУС. Имала је већ запажених наступа иако је основана пре само три месеца. Учествовала је на гитаријади у Броцу поред НЕБОДЕРА и ЈУТРА. Углавном свирају своје композиције, али и песме познатих домаћих и страних рок-састава.

Чланови групе су: ЖЕЉКО МИРКОВИЋ (ритам-гитара), ДРАГАН ПЕРИЋ (бас), МИОДРАГ ПЕРИЋ (соло-гитара и вокал) и СИНИША ПАЈЧИЋ (бубњеви).

Надира Демировић
Тифе Липничевић 101
75320 Бијељина
(хонорар 150 дин)

Цврчак и мрави

Група ЦВРЧАК И МРАВИ једна је од најстаријих у Југославији. Основана је новембра 1967. године у Новом Саду. После тражења свог стила и измена у саставу, од 1970. године група наступа као трио. Њени чланови су: **Бранко Пражић** (бубњеви, вокал и композитор), **Војин Тишма** (гитара) и **Александар Пражић** (бас и вокал).

У почетку група је углавном изводила композиције страних састава. Данашњи репертоар састоји се од песама које је компоновао Бранко Пражић. За све време група је имала безброј наступа широм Југославије. Ипак, најзначајнији наступи су учешће на БУМ фестивалима у Љубљани 1974, у Загребу 1975, у Новом Саду 1977. године. Као представници РТВ Нови Сад учествовали су на вечери рок-музике на фестивалу „Опатија 78". До сада су издали два самостална сингла, а последњи, са композицијама „Да се носиш купићу ти хаљу" и „Ако нећеш ти, хоће друге три", управо се налази у продаји. Поред тога, на неколико заједничких ЛП плоча налазе се композиције групе ЦВРЧАК И МРАВИ.

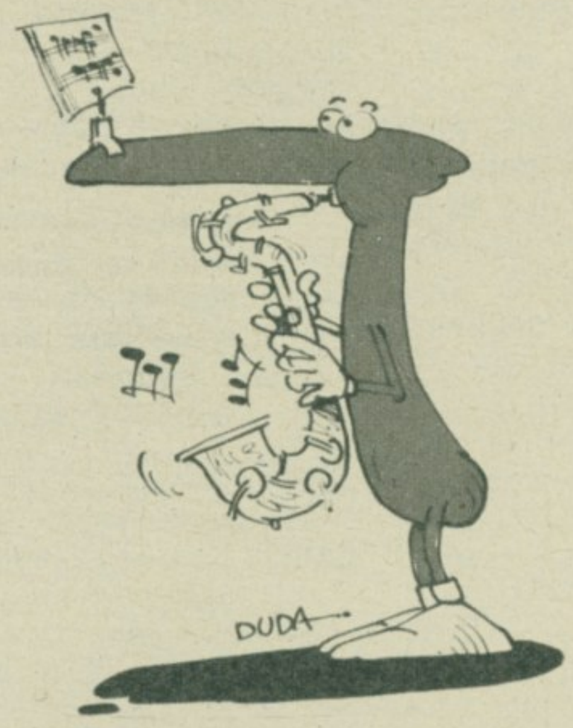
Што се тиче даљих планова састава, ускоро треба да се појави још један сингл који би, заједно



с претходним, представљао најаву албума. Чланови групе верују да би тек албумом успели да заокруже дугогодишњи музички рад и да би публика широм Југославије тек тада стекла комплетну слику о саставу.

ШУЗ (SHOES)

Крајем прошле године за рекордно кратко време једна плоча је одушевила публику Енглеске и Америке. Реч је о албуму „Садашње време" (»Present Tense«) који је издала, до тада потпуно анонимна група ШУЗ. Овај састав основан је још 1971. године, а постава од четири члана задржала се до данас. Две године после оснивања, чланови групе су одлучили да у сопственој режији сниме своју прву ЛП плочу. Назив ЛП-ија „Ципеле од црне пластике" (»Black Vinyl Shoes«) био је познат само онима који су долазили на концерте. Тек када је плочу издала продуцентска кућа Sire 1978. године, нешто се више чуло о овом



саставу. На њихово велико разочарање, бројни продуценти па чак и поједини музички критичари, оценили су звук састава као „звук без будућности".

Ипак, овом америчком саставу из Илиноја срећа се најзад осмехнула. Сасвим случајно, на једном њиховом концерту нашао се менаџер дискографске куће Electra и одмах им понудио снимање албума у Енглеској. Без размишљања, момци су прихватили предлог и са познатим продуцентом Мајком Стоуном реализовали једну од најзанимљивијих плоча године. Изузетно мелодична, хармонски беспрекорна музика плени слушаоце динамичном и необичном садржином. Албум »Present Tense« шампион је у изузетно великом тиражу и још се налази на топ-листама.

Група је сврстана у највећу наду ове године, па се од ње очекује још нових и квалитетних плоча.

БЕРЗА ПЛОЧА

Желела бих да купим ЛП плоче Здравка Чолића: „Ти и ја" и „Ако приђеш ближе".
Стана Златановић,
село Грамаће,
18513 Лепеница

Продајем добро очуване ЛП плоче Stevie Wondera. Цена по договору.
Горан Продановић,
Булевар АЕНОЈ-а 70,
11000 Београд

НОВА ПЛОЧА

DEMONI FIRE

Група DEMONI FIRE један је од ретких домаћих састава са интернационалним искуством. По повратку у земљу састав је много више обећавао него што је успео и да оства-



ри. Група је недавно издала малу плочу на којој су се нашле две мелодије: „Шарена мачка" и „Кад приђем, тад се освети".

НАША КАРИКАТУРА



СУПЕРТРЕМП (SUPERTRAMP)



МЕРИ ВИЛСОН (MARY WILSON)

Нашој дискографској публици име МЕРИ ВИЛСОН још много не говори. Много је познатија као чланица популарног трија СЈУПРИМС у којем је певала и Дајана Рос. Мери се, као и њена много славнија колегиница, одлучила на самосталну каријеру и после првих концерата схватила да је њена одлука била исправна.

Мери Вилсон пева већ пуних десет година, мада је увек била у сенци познатије Дајане Рос. На свом првом албуму једноставно названом „Мери Вилсон", представила нам се као један изузетан и надахнут музичар. О својој солистичкој каријери Мери каже: „После распада групе нашла сам се у веома чудној ситуацији. Имала сам велику жељу да певам, али никако нисам могла да добијем шансу. Одлучила сам се на солистичке турнеје по клубовима у Сан Франциску у нади да ће ми неко понудити самосталан уговор. То је учинила продуцентска кућа Tamla Motown и мислим да се није покајала."

По објављеној плочи Мери је кренула на турнеју по Енглеској која је продужена због изузетног пријема код публике и потрајаће све до краја марта.

ЖИВОТ
И СМРТ
У ПОТОКУ

КРАТКО СВАДБЕНО

У бистрој води планинских потока постоји читаво мало царство разноврсних биљака и животиња. На жалост нене од најлепших врста — вилин коњиц водени цвет и пролетњак — највећи део живота проводе у стадијуму ларве која не изгледа нимало привлачно. Када дође време, ларва се преображава у лепог инсекта танких, разнобојних крила, чији је век, зачудо, веома кратак. Док је ларва провела под водом једну, две или чак пуне три године, одрасли инсекти живе само неколико дана, а понекад свега неколико часова. У том кратком периоду већина уопште и не узима храну, а сва њихова активност усредсређена је на продужење врсте.

У сумрак када се заврши разиграни свадбени лет, инсекти чија танка и слабашна крила више нису у стању да их одрже у ваздуху, падају у воду, а површина потока за тренутак добије изглед ливаде посуте разнобојним цветовима.

Инсекти представљају веома укусну храну за многе рибе које живе у потоку. Неке чак и искачу из воде да би плен ухватиле још у лету. Али, лов се некада и трагично заврши. Водомар, велики непријатељ риба брзо реагује и на најмање таласање воде

И у овој средини потврђује се неписани закон природе да у борби за опстанак побеђују само најјачи и најспособнији.







ВЕСЕЉЕ



1

ВОДЕНИ ПАЦОВ — Разликује се од свог копненог сродника само дужом, гушћом длаком и краћим репом. Живи на обали потока и река и због тога се убраја у полуводене животиње. У потрагу за храном креће обично у сумрак, а ручак му се састоји од сочног речног биља које понекад заслади шкољком или пужем.

2

ВОДОМАР — Најлакше се препознаје по чегртавом гласу и стрмоглавом обрушавању у воду. Овој птици која се настањује у близини потока, река и језера главну исхрану представља рибље месо. Позната је као вешт и веома прецизан ловац. Када уочи плен, као стрела се стрмоглави у воду и ретко изрони а да јој се у широком кљуну не нађе добар залогај.

3

ПОТОЧНИ ГРЕГОРАЦ — То је мала, веома лепа риба чија дужина ретко прелази 6 cm. Велика је прождрљивица и не штеди ниједан плен који може да прогута. Храни се мољцима, инсектима и лептирима који падају на површину воде, икром, малим рибицама, па чак и сопственим подмлатком. За одбрану од непријатеља служе јој оштре бодље испред леђног пераја која ипак не могу да јој помогну ако се на њу устреми опасни водомар.

4

ПУЖ — ЛУТАЛИЦА — По дну потока клизи широким, равним стопалом. Храни се подводним биљем, а пошто му је месо веома укусно, представља примамљив плен за многе грабљиве становнике потока. Од непријатеља се брани веома вешто. Кад год му прети опасност, једноставно нестане у својој љуштури.

5

ОБАЛСКИ РАЧИЋИ — Познатији под именом козице, достигну дужину и до 7 cm. Живе укопани у песку, а из скровишта излазе само ноћу, када крећу у потрагу за храном. Пошто се хране мртвим, трулим материјама, њихово присуство у потоку најбољи је знак да вода није загађена.

6

РЕЧНИ РАК — Већи део дана проводи скривен у корењу дрвећа или испод камења на самој обали. Што се хране тиче, није пробирљив. Привлаче га шкољке, пужеви, ларве инсеката, па чак и мртве рибе. Живи ракови су црн кастозелене боје, али на сунцу, или кад се скувају, поцрвене. Неки могу да достигну и тежину од 4 и по килограма.

7

ВИЛИН КОЊИЦ — То је најлепши и најбржи инсекат који у лету достиже брзину и до 90 km/h. Иако су му крила врло танка, у ваздуху је прави акробата, а крупне, избуљене очи омогућавају му да и на великој раздаљини лако уочи плен. Храни се највише комарцима и мушицама.

8

ВОДЕНИ ЦВЕТ — Биљојед који се у стадијуму ларве храни живим биљкама или биљним отпацима. Када се преобрази у инсекта, добија мала, троугласта, веома нежна крила и престаје да узима храну. Иако животни век ових инсеката траје свега неколико сати, само мали број успе да полети на сво је свадбено весеље. Већина одмах по изласку из воде постаје плен различитих грабљивица из воде или ваздуха.

9

ПРОЛЕТЊАЦИ — Инсекти чијим је ларвама за развитак потребна чиста, провидна вода. Осетљиве су и на најмање смањење кисеоника, па је њихово присуство, као и у случају козица, поуздан знак да вода није загађена. Одрасли пролетњаци имају веома упадљиве и лепе боје. Велики су прождрљивци — хране се биљкама и животињама и имају веома развијен апарат за грицкање.

10

ВОДЕНИ МОЉАЦ — Убраја се у најбоље архитекте воденог царства. Кућице у којима живе ларве сагрђене су од камења, песка, лишћа и гранчица са дна потока и понекад имају облик правог замка. Неке врсте изванредно „плету“ мреже за хватање плена. Хране се трулим биљним и животињским материјама, али и живим ситним рачићима и воденим инсектима.

11

ПИЈАВИЦА — Тамномаслинасте боје, танко тело дугачко јој је и до 15 cm. Живи приљубљена за друге водене животиње чијом се крвљу храни. Жртву не убија јер јој је један оброк крви довољан за неколико недеља. Ова опасна животињица осетљива је на све вибрације у води и веома вешто „нањуши“ сваки плен. Познато је да напада и сисаре, укључујући и човека.

12

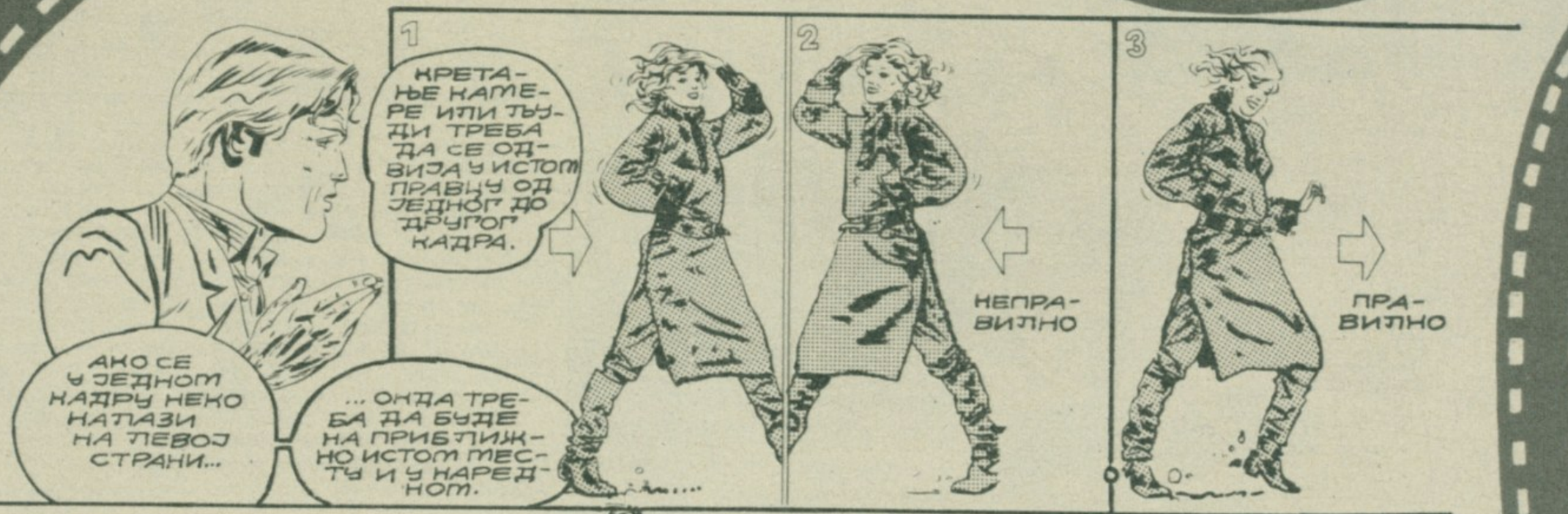
ДАГЊЕ — Живе допола укопане у песак. Крећу се помоћу дугачког стопала које пружају из љуштуре само када су сигурне да у близини нема непријатеља. Помоћу њега се причвршћују за стене, а понекад и једна за другу, градећи наслаге високе и по десетак сантиметара. Хране се микроскопски малим биљкама, па у усној шупљини немају развијен апарат за ситњење хране. Неке врсте гаје се због изванредно укусног меса.

9

КАКО СЕ ТО РАДИ

СНИМИТЕ ФИЛМ

ШТО ПРИРОДНИЈЕ КРЕТАЊЕ



АУТОМАТСКО ЗАТАМЊЕЊЕ И ОДТАМЊЕЊЕ



КОНТРОЛА ЕКСПОЗИЦИЈЕ



СНИМАЊЕ ПРОТИВ СВЕТЛОСТИ



А ПОДЕКСПОНИРАНО	ОТВОРИТЕ БЛЕНДУ ЗА ЈЕДАН ПОДЕОК. НПР: СА Р/В НА f/5.6.
В ПРЕЕКСПОНИРАНО	ЗАТВОРИТЕ БЛЕНДУ ЗА ЈЕДАН ПОДЕОК. НПР: СА f/11 НА f/16

БАШ ЈЕ БУКВАР КЊИГА ФИНА, ОД ДАВНИНА, ОД ДАВНИНА

НАЈНОВИЈА КЊИГА НАМЕЊЕНА ДЕЦИ ОД 4 ДО 8 ГОДИНА

Децо! Родитељи! Васпитачи!

Погледајте! Прочитајте!
Има у „Буквару“ прича шаљивих, „стварних“, „нестварних“...
Има поезије о мамама, татама, секама, батама, војницима, домовини...
Има песмица за допуњавање, разбрајалица, прича у сликама и азбука је ту, и химна буквару.
И још нешто врло важно!
Књига је награђена годишњом наградом Удружења издавача и књижара Југославије у групи уџбеничке литературе.
Овај буквар замислио је и написао Божидар Тимотијевић, у најлепше слике претворио га је Никола Масниковић (за илустрацију и опрему добио је награду), а књигу је издао „Вук Караџић“, Београд.



П. З. 29. 2. 80.

Издавачка радна организација
„ВУК КАРАЏИЋ“
Београд, Краљевића Марка бр. 9

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво купујем књигу БАШ ЈЕ БУКВАР КЊИГА ФИНА, ОД ДАВНИНА, ОД ДАВНИНА по цени од 220 динара
ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, плаћање поштару приликом пријема књиге

Презиме и име .....

.....

Поштански број и место становања .....

.....

Улица и број ....

Потпис купца .....

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

АРТУР КЛАРК

ПРОЛАЗНОСТ

Сви бродови које је до сада виђао одлазили су са Земље, али се ниједан више није спустио на велики космодром. Нико му није објаснио због чега је то тако.

Шума, која се спустила готово до руба обале, лагано се у даљини успињала уз обронке ниских, маглovитих брежуљака. Поред воде, песак је био храпав и измешан са мноштвом делића сломљених шкољки. Осека је за собом оставила дуге трагове морског корова који је прекривао целу обалу. Киша, која би само ретко престајала да пада, закратко се преселила негде на копно, али велике, љутите капи већ су поново почеле да испуњавају сићушна удубљења у песку.

Било је топло и спарно, зато што се рат између сунца и кише никада није окончавао. Магле би се само покаткад разишле, а онда би се разговетно појавила брда, надносећи се над равницом. Брежуљци су заклапали полулук око залива, идући линијом обале. На великој удаљености, преко њих би се у ретким тренуцима назро зид планина које су се непрекидно криле у облацима. Растиње је свуда бујало, омекшавајући обрисе тла, што је стварало утисак да се брда благо претапају једна у друга. Само се на једном месту могла видети гола, необрасла стена, настајање брда, тако да се у дужини од отприлике једне миље линија неба оштро стрмоглављивала надоле, повивши се према мору попут сломљеног крила.

Крећући се напетом опрезношћу дивље животиње, дете се помолило кроз растиње на ивици шуме. За тренутак је оклевало, а онда, када се уверило да му не прети никаква опасност, лагано је закорачило на обалу.

Далеко од племена

Било је наго, снажно грађено, а замршена црна коса падала му је на рамена. Иако је имало грубе црте лица, по томе се не би разликовало од цивилизованих људи, очи би биле те које би га издале. Оне, додуше, нису изгледале као животиње, јер је у њиховој дубини постојало нешто што животиње никада неће упознати. Па ипак, био је то само наговештај. За ово дете, као уосталом и за целу његову расу, светлост разума још се налазила у праскозорју. Само га је незнатна разлика делила од дивљине у којој је расло.

Племе још никада није боравило на овом подручју а оно је било прво које је крочило ногом на ову усамљену обалу. Чак и да је поседовало моћ говора, не би умело да објасни шта га је нагнало да напусти познате опасности шуме и да се суочи са непознатим, па дакле и неупоредиво већим опасностима овог новог елемента. Лагано је пошло према ивици воде, непрекидно се осврћући за собом у правцу шуме. Истовремено, на равној површини песка, први пут у читавој историји, остали су утиснути трагови стопала који ће једнога дана представљати сасвим обичну ствар...

И раније је наилазило на воду, али она је увек била ограђена и омеђена копном. Сада се пружала пред њим унедоглед, док му је шум таласа непрекидно испуњавао уши.

Са безвременим стрпљењем дивљака стајало је на влажном песку са кога се вода управо повукла; затим је полако кренуло за таласом, корак по корак. Када му је водени фронт поново дошао до стопала уз благу плиму енергије, за тренутак је устукнуло према шуми. Међутим, нешто га је ипак неодољиво мамило према рубу мора и оно је коначно остало на обали, док му се сенка издуживала преко песка, а прохладни вечерњи лахор почео да се подиже унаоколо.

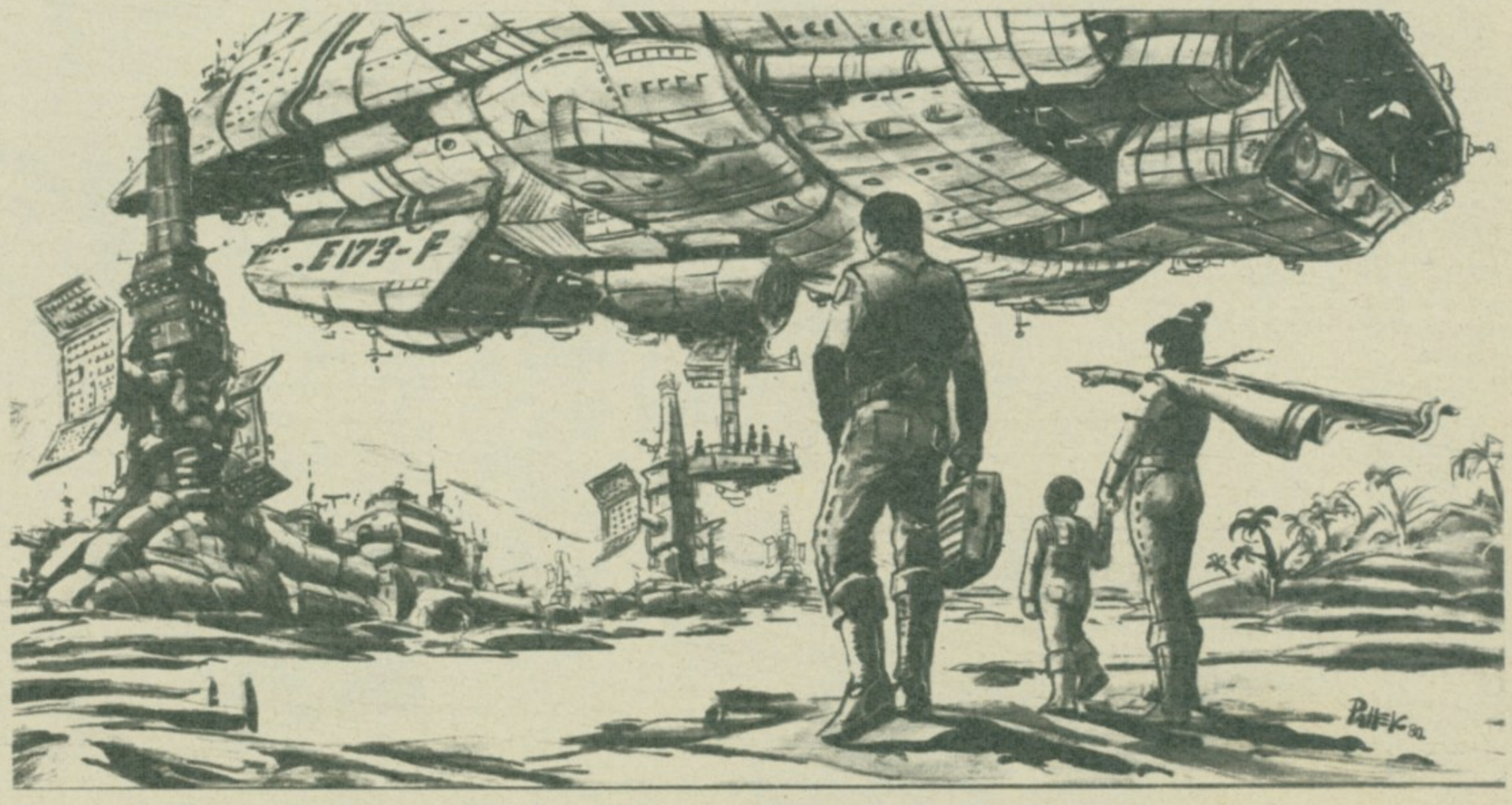
Можда му се у уму зачела замисао о чудесности мора, као и наговештај онога што ће велика вода једном значити човеку. Иако су први богови његовог народа још лежали у далекој будућности, осетило је како му се у души разлеже пригушен титрај страхопоштовања и обожавања. Постало му је јасно да се налази пред нечим што је било далеко моћније од свих снага и сила са којима се раније сусрело.

Плима се лагано враћала. Негде дубоко у шуми огласио се вук, а онда је све поново утонуло у тишину. Међутим, само тренутак касније почели су да се подижу шумови ноћи, што је значило да је време да крене.

Под ниским месецом, два дуга низа трагова стајала су неко време укрштена на песку све док их долазећи талас плиме није обрисао. Али у вековима који су лежали у будућности они ће се поново појавити, хиљадама и милионима пута...

Дете које се играло око камених базена није знало ништа о шуми која је некада господарила овим подручјем. Од ње није остао никакав траг. Ништа постојанија од магли које се често спуштају са брежуљака и она га је закратко прекривала, да би потом заувек ишчезла. На њено место дошли су комплекси поља као плод хиљадугодишњих стрпљивих напора. И тако је опсена трајности остала, иако се све променило, изузев линије брда која су се и даље оцртавала спрам неба. Песак на обали сада је био ситнији и мекши, а копно се толико подигло да нови таласи одавно више нису могли да досегну место до кога су допирали стари.

Иза кеја и шеталишта мали град спавао је у златном сунчевом дану. Ту и тамо, људи су се одмарали на обали, натапани топлином и уљуљкивани шумом таласа.



Куле у песку

Далеко у заливу, бео и златан спрам воде, велики брод се полако кретао морем. Дечак је могао да чује пригушен и далек звук његових мотора, као и да разабере сићушне фигуре како се крећу по палуби. За дете — и не само за њега — била је то чудесна и прелепа ствар. Знало је његов назив и земљу према којој је пловио, али није имало појма да је бластави брод био последњи и највећи у својој врсти. Једва је уочило, готово изгубљен у сјају сунца, танак и бели траг паре који као да је исписивао по ваздуху злехуду судбину поносног и лепог џина.

Од велике лађе убрзо је остала само тамна мрља на обзорју и дечак се вратио прекинутој игри — неуморном зидању кула на песку. На западу, сунце је већ отпочело своје дуго спуштање, али до вечери је било још далеко. Коначно, и она је пала, а са њом се поново подигла плима. На позив мајке, дете је покупило играчке и кренуло за родитељима према копну, уморно и задовољно. Бацило је само један поглед на пешчана здања у чију је градњу уложило толико труда. Знало је да их више неће видети и без туге их је препустило све ближим таласима. Већ ће се вратити сутра, и још много пута у будућности која као да се пружала убескрај.

Било је одвећ мало да би схватило како то сутра не мора увек да дође, не само за њега, већ и за цео свет...

Сада су се и брда променила, истрошена и умањена под бременом година. Па ипак, нису све промене биле дело Природе; једне ноћи у давно заборављеној прошлости нешто је нечујно склизнуло са звезда и градић је ишчезао у вртложној пламеној кугли. То се, међутим, догодило тако давно, да више није изазивало ни тугу ни сажаљење. Као пад древне Троје или пропаст Помпеје, и овај догађај представљао је део неповратне прошлости која више никога није могла да гане.

На изломљеној линији неба налазила се дугачка метална грађевина са комплексом огледала која су се окретала и блештала на сунцу. Нико из ранијих раздобља не би могао да докучи њену сврху. Била је подједнако бесмислена као што би нека опсерваторија или радио-станица изгледала древном човеку. Она, међутим, није била ниједно од тога.

До поднева Бран се играо међу празним удубљењима која су ос-

тала када је наступила осека. Био је готово сасвим сам, пошто је машина која га је надзирала са копна чинила то сасвим неупадљиво. Само до пре неколико дана овде је било још деце која су се играла уз плаве воде залива. Бран би се понекад запитао куда су она нестала, али како је по природи био склон осамљивању, то му није задавало много брига. Изгубљен у својим сновима, волео је да буде препуштен самоме себи.

Али... нисам још завршио!

Током последњих неколико часова мрежом водених путева повезао је мали базен. Мисли су му се налазиле веома далеко од Земље, како просторно тако и временски. Око њега се сада простирао мекани црвени песак једног другог света. Био је Карденис принц инжењера који се бори да спасе свој народ од пустиње која се незадрживо ширила. Пред Брановим очима пружало се јалово лице Марса. Знао је причу о његовој другој агонији и о помоћи са Земље која је стигла одвећ касно.

Све до далеког обзорја море је било празно, без иједног брода, као некада давно. Само закратко, негде на почетку времена, човек је био победник у не дугом рагу против океана света. Сада је изгледало да је протекао само један тренутак између појаве првих кануа и проласка последњег великог Мегатеријанца мора. Бран чак није ни подигао поглед према небу када је чудовишна сенка склизнула преко обале. Сребрни цинови дизали су се преко брда у бескрајном низу већ месецима, тако да им он више није поклањао много пажње. Читавог живота гледао је велике бродове како се успињу кроз небо Земље на путу ка далеким световима. Често их је виђао како се враћају са дугих путовања и како се опуштају кроз облаке крију̂ћи у себи незамисливе тајне.

Понекад се запитао зашто више нема ових повратника. Сви бродови које је до сада виђао одлазили су са Земље, али више се ниједан није спустио на велики космодром са оне стране брда. Нико му није објаснио због чега је то тако. Научио је да не говори о томе, пошто је видео да његова питања изазивају тугу.

Преко песка разлегао се благи глас робота: Бране — зачуле су се речи које су имале боју мајчиног гласа. — Бране, време је да пођеш.

Дете је подигло поглед, док му је лице изражавало збуњеност и неверицу. Није му било јасно шта се догађа. Сунце се још налазило високо, а од плиме није било ни помена. Па ипак, отац и мајка већ су се приближавали обалом.

Корачали су брзо, као да су имали мало времена. Отац би покаткад подигао поглед према небу, али би одмах спустио главу, као да је знао да горе нема шта да очекује. Међутим, само тренутак касније поново би погледао увис.

Тврдоглаво и љутито, Бран је непомично стајао у заливу међу својим каналима и језерима. Мајка је била необично ћутљива, али га је, отац узео за руку и благо рекао: — Мораш поћи са нама, Бране. Време је да кренемо.

Дете је зловољно показало према обали. — Али, још је рано. Нисам још завршио.

У очевом одговору није било ни трага љутње, већ само призвук туге. — Има много ствари, Бране, које сада неће бити завршене.

И даље не схватајући, дечак се окренуо према мајци. — Могу ли бар сутра да се вратим?

Са осећањем узнемирења и чуђења, Бран је угледао како се мајчине очи изненада испуњавају сузама. У том тренутку постало му је јасно да се више никада неће играти на песку уз азурну воду; никада више неће осетити како му сићушни таласи запљускују стопала. Одвећ је касно открио море, а сада већ мора да га напусти заувек. Негде из будућности забрујао је први танушан наговештај дугог изгнанства које га је чекало; осетио је како му се у души начас нешто заледило...

Није се осврнуо док су у тишини ишли преко песка који им је шкрипао под ногама. Овај тренутак неће му ишчилети из сећања читав живот, али сада је био одвећ пометен да би учинио било шта друго осим да слепо закорачи у будућност коју није могао да разуме.

Таласи долазе

Три обличја полако су се смањивала у даљини све док нису сасвим ишчезла. Прошло је много времена пре но што се изнад брда подигао један сребрни облак и лагано кренуо преко мора. У благом луку, као да оклева да напусти овај свет, последњи велики брод успињао се према обзорју, а затим ишчезао у ништавност иза руба Земље.

У смирај дана вратила се плима. Као да се унутра још налазе њени творци, ниска метална грађевина изнад брда почела је да пламти светлошћу. У близини зенита, једна звезда није сачекала да сунце зађе, већ је упалила своје огњеве још у полумраку. Убрзо потом, њени садрузи, којих је сада било знатно више него у почетку човекове историје, придружили су јој се на великом своду. Земља се сада налазила близу средишта васељене, тако да је читаво подручје неба постало непрекидни извор светлости.

Међутим, успињући се из мора у два дуга, закривљена огранка, нешто чудовишно и црно почело је да заклања звезде и да распростире сенку по целом свету. Пипци Тамне Маглине већ су додиривали границе Сунчевог система...

На истоку, велики жути месец уздизао се изнад таласа. Иако је човек поравнао његове планине и снабдео га водом и ваздухом, Месечев изглед није се променио од почетка времена; он је и даље био господар плима и осека. Преко ситног песка фронт пене лагано је напредовао, преплављујући мале канале и бришући трагове стопала.

У висини неба, светла на необичном металном здању изненада су замрла, а ротирајућа огледала престала су да одблескују месечину. Негде дубоко са копна допро је заслепљујући сјај велике експлозије, а затим још један, и још један, премда овога пута нешто слабији.

Тле је за тренутак задрхтало, али никакав звук није пореметио утихлу самоћу пусте обале. Под уједначеним сјајем ниског месеца и испод циновског свода звезда обала је мирно чекала крај. Поново је била сама као у почетку. Једино ће још закратко таласи запљускивати њен златни песак.

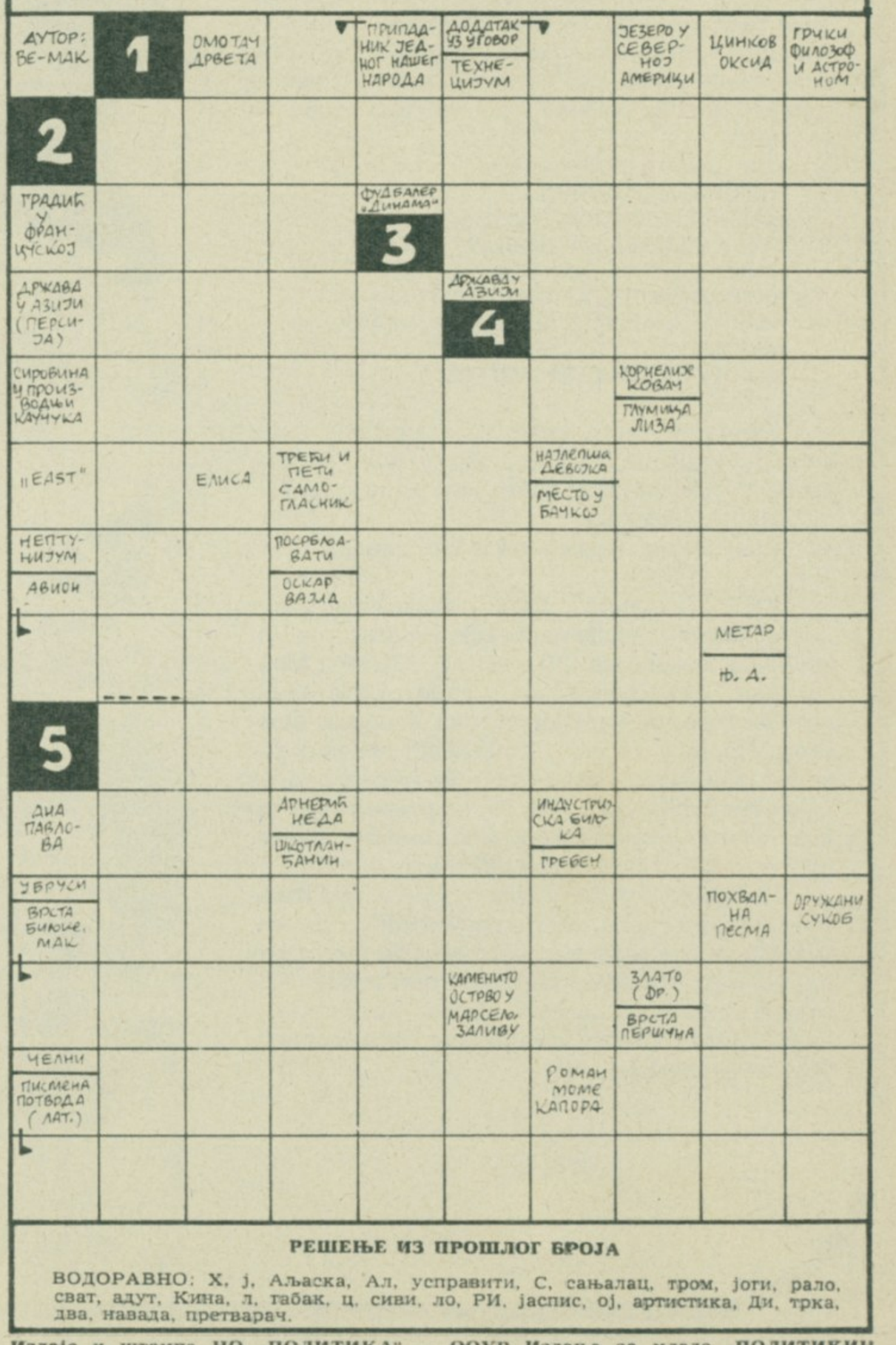
Јер, човек је дошао и прошао...



укрштене речи

МИРКО БОЖИЋ

Добитник многих књижевних награда и активан учесник народноослободилачког рата Мирко Божић се као писац превасходно формирао у револуцији. Његова проза одликује се јасноћом приповедања, језик је свеж и богат и до изражаја долази колорит Далматинске загоре. Аутор романа (наслове уписати испод **бројева 1, 3 и 4**) Божић пише и драме (две од њих уписати поред **бројева 2 и 5**). Поред осталог, аутор је и сценарија за филм „Девојка и храст".



РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Х, ј, Аљаска, Ал, усправити, С, сањалац, тром, јоги, рало, сват, адут, Кина, л, табак, ц, сиви, ло, РИ, јаспис, ој, артистика, Ди, трка, два, навада, претварач.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претпата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"



ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА



Већ више од пола века најславнији лик Волта Дизнија представља омиљеног јунака младих и старих у читавом свету...

У Југославији, бројне генерације читалаца такође су деценијама пратиле узбудљиве пустоловине неустрашивог Дизнијевог јунака, али су у сећању највише остале авантуре кроз које је Мики пролазио тридесетих година, у златно доба своје младости...

То је, уједно, када је Мики Маус у питању, и најкреативније раздобље Дизнијевог стваралаштва, када је његов гениј дошао до највећег изражаја...

Најлепше епизоде из Микијеве каријере биће сада, први пут на нашем језику, сабране у јединственој књизи, која ће у издању „Југославије" изићи у јуну 1980. године. Књига „Златне године Микија Мауса" обухватиће следеће епизоде:

ПЛУТОНОВА ВЕЛИКА ТРКА
МИКИ ИЗДАЈЕ НОВИНЕ
НАСЛЕДСТВО ГОСПОЂИЦЕ БЕЛКЕ
МИКИ И ШИЉА НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ
МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК
МИКИ И ШИЉА ЛОВЦИ НА КИТОВЕ
МИКИ И КРАДЉИВАЦ ФОТО-АПАРАТА
МИКИЈЕВ ГОСТ ЧЕТВРТКО
МИКИ У ЗАЧАРАНОМ ХОТЕЛУ

Књига ће имати преко триста страна, формата 34 x 23 цм, са корицама у боји, и биће штампана **ћирилицом** и **латиницом** на најфинијој бездрвној хартији.

Претплатна цена књиге је 300 динара.

ИРО „Просвета", ООУР Издавачки завод „Југославија" такође најављује излазак, као заједничко издање са „Форумом" (ООУР „Маркетпринт") из Новог Сада, у великој серији од петнаест књига, чувеног стрипа Херолда Фостера „Принц Валијант". У петнаест великих томова биће сабран целокупан Фостеров рад на „Принцу Валијанту", који се, на изванредно задовољство љубитеља стрипа широм света, протегао на готово четири деценије.

Први том добићете одмах, други том излази у априлу а трећи том до краја 1980. године и могу се, преко издавача, наручити по претплатној цени од 600 динара. Сваки том имаће 120 страна, формата 25 x 35 цм, са корицама у боји, и штампаће се латиницом на најфинијој бездрвној хартији.

у издању
ИРО „Просвета",
ООУР Издавачки
завод „Југославија"
и НИШРО „Форум"
(ООУР „Маркетпринт"
— Нови Сад)



ИСТИНСКИ ПРАЗНИК ЗА СВЕ ЉУБИТЕЉЕ СТРИПА!

prosveta prosveta prosveta prosveta prosveta

Непотребно прецртати
ПЗ 29. II 1980.

..... (Место и датум)

..... (Име, име оца и презиме)

Издавачка радна организација „Просвета"
11001 **Београд**, Добрачина 30
поштански фах 555, телефон 631-651

..... (Занимање, назив и телефон радне организације, ако је претплатник у радном односу)

Претплаћујем се на:
1. **Златне године Микија Мауса** (ћирилица — латиница) 300.—
2. Прва три тома стрипа **„Принц Валијант"** 600.—

..... (Број поште, место, адреса и телефон у стану)

Обавезујем се овај износ исплатити:

а) **Одмах**, у року од 8 дана по пријему „Просветине" уплатнице са 5% попуста;

б) ..... једнаких месечних рата (најмања рата 150 динара, највише 6 рата), почев од наредног месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете".

..... (Својеручни потпис, бр. л.к. СУП)

У случају спора надлежан је V општински суд у Београду.

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ" УПЛАТНИЦЕ!



У ПРЕРИЈАМА КАЊОНИМА И ПУСТИЊАМА ДИВЉЕГ ЗАПАДА
ЖИВЕ ВАШИ ЈУНАЦИ ЧИЈЕ СУ ПУСТОЛОВИНЕ ОПИСАНЕ
У КОМПЛЕТУ КЊИГА

КАРЛ МАЈА

ОЛД ШУРЕХЕНД I и II
БЛАГО У СРЕБРНОМ ЈЕЗЕРУ
САБЛАСТ ЉАНА ЕСТАХАДА
СИН ЛОВЦА НА МЕДВЕДЕ

Луксузна опрема на 1500 страница са сликаном заштитном кутијом.
Цена комплета 1000,00 динара,
а купци поузећем, који нам пошаљу наруџбеницу добијају књиге по цени од **800,00 динара.**



НАРУЏБЕНИЦА П. Забавник
Издавачко предузеће „Аугуст Цесарец", 41000 Загреб, Браће Орешки 18.

Овим неопозиво наручујем комплет књига Карл Маја
а) поузећем — уз попуст од 20% (значи платићу поштару 800,00 динара)
б) на отплату — по пуној цени у највише пет рата

Име и презиме.....

Тачна адреса .....

Место и број поште .....

..... МП .....
Назив радне организације (за купце на отплату) Својеручни потпис

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ КЛУБА

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Сваког месеца награђујемо 1.000 чланова ексклузивним наградама — PEZ фигурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У ФЕБРУАРУ ЈЕ: ПЕЗ АСТРОНАУТ

Награђене бројеве PEZ чланских карата, објавићемо 7. МАРТА у „Забавнику".
ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!
Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и попуњен купон на адресу:
PEZ КЛУБ, 61111 ЉУБЉАНА, п. п. 8



Kolinska



Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК



Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПОКЛОН ВОЈНИЦИМА

Празник наше Армије, 22. децембар, не славе само јединице ЈНА. У њему учествују и школе. О једној од њих, ОШ „Живадин Апостоловић" из Трстеника, управо вам и пишем. Пионири ове школе сваке године за Дан армије припреме поклоне за војнике из касарне „Карпош" у Куманову. Ове године било је то 300 извезених марамица, грб и застава СФРЈ израђени техником таписерије, цртежи и друго. У име пионирског одреда „Живадин Апостоловић" на прослави децембра прошле године војнике је поздравила ученица Весна Јелић. Поред ње, гости на приредби били су и наставници и помоћник директора школе.

Истовремено се прослава Дана армије одржавала и у школи „Живадин Апостоловић" у Трстенику. Њој је присуствовала група војника из касарне „Карпош" заједно са помоћником команданта за политички рад Павлом Милошевићем. По повратку у Куманово рекао је да је био изненађен колико су труда и озбиљности ученици и просветни радници трстеничке школе уложили да би припремили пригодан програм. Не мање пријатно сазнање било је да се у овој школи много улаже на популарисању и упознавању војничког позива чиме се, од малих ногу, стварају свесни браниоци наше земље.

Иначе, иницијатива за зближавање трстеничке школе и кумановске касарне потекла је од некадашњег команданта „Карпоша" Животе Панића. Он је већ одавно отишао на нову дужност али пријатељски сусрети које је он подстакао не прекидају своју традицију.

Милош Милић,
Куманово

Уз ово лепо писмо наш читалац нам је послао и фотографију са радне акције ученика школе „Живадин Апостоловић".

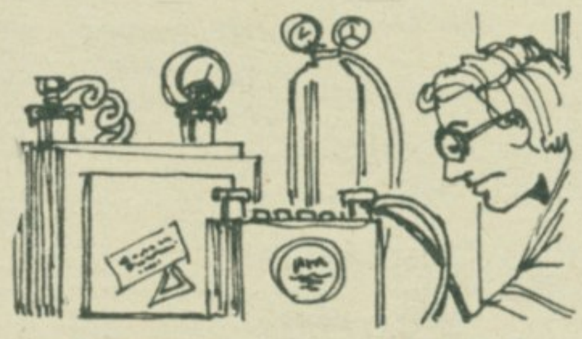


САМО ЗА ВЕЛИКЕ

Желео бих да ми одговориш колики треба да буду напон и јачина струје да би се извршила електролиза 20 литара воде за минут. Да ли би том струјом могао да се напуни оловни акумулатор, или без икаквих оштећења?

Свето Вуковић,
Маршала Тита 17,
Житиште

Електролиза воде обично се врши из алкалних раствора са електродама од гвожђа или никла. Електролиза 20 литара воде помоћу обичне лабораторијске апаратуре не може да се изврши за само минут. Тако нешто изводљиво је углавном у — фабрикама. Колика је волтажа и ампеража потребна за ову операцију може да се израчуна на основу Фарадејевог закона електролизе. Струјом потребном за вршење овакве електролизе могу да се пуне само већи акумулатори. Мањи, рецимо аутомобилски, вероватно би били оштећени.

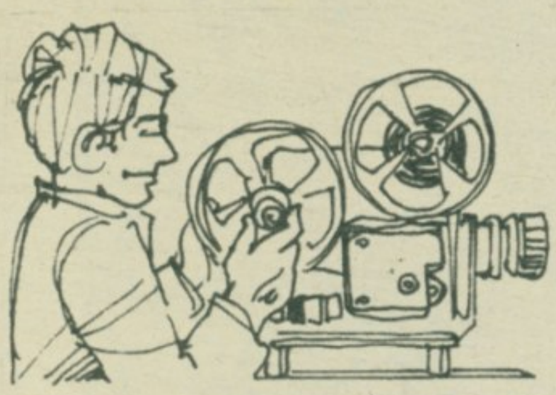


МОРНАР, И ТО ОБИЧАН!

Надам се да ћеш моћи да одговориш и на моје питање које није нимало тешко: желео бих да постанем морнар и то обичан али — не знам како?

Зоран Филиповић,
Приштина

Твоје питање је заиста лако а лако је и постати морнар. Потребно је само да имаш пуних 18 година и поморску књижицу. Међутим, да би њу добио мораш да се обратиш некој од поморских амбуланти, оне су искључиво „надлежне" за издавање овог документа, а има их у готово свим већим местима на нашој обали. Навешћемо ти само нека од њих: Бар, Котор, Задар, Пула, Ријека, Пиран, Копар. Са том књижицом обрати се било којој од поморских агенција, има их 15—16. Навешћемо ти адресу само две и то: „Сплошне пловбе" у Пирану која се налази у Жупанчичевој улици 24 и „Југолиније" из Ријеке, Обала југословенске морнарице 16. Без обзира којој се од поморских агенција обратиш, не заборави да поред адресе напишеш и да је писмо упућено кадровском одсеку!



ТЕОДОРА ЗА ГЛУМИЦЕ

Интересује ме како се зове награда за најбољу женску улогу на Филмским сусретима у Нишу? Желео бих и да знам како се звао филм за који је Душан Вукотић добио Оскара?

Krzysztof Kmiecik,
Dzierzynskiego 69/52
Woj. Tarnow
Poljska

На филмским сусретима у Нишу сваке године се најбољој глумици додељује награда — „Теодора". Што се тиче Душана Вукотића, он је Оскара добио за свој филм „Сурогат".

СВИ ХОЋЕ У ВАСИОНУ!

Жељела бих да знам да ли наша земља учествује у васионским летовима и да ли је лансирала неке сателите. Интересује ме и да ли још нека земља у Европи, осим СССР-а, има свој васионски програм?

Читатељка из Фојнице

Наша земља до сада није учествовала у васионским летовима нити је лансирала иједан сателит. Међутим, потребно је истаћи да су нека достигнућа наших научника била коришћена у оквиру истраживања двеју, доскора једних васионских сила. Исто тако, познато је да неколицина наших стручњака раде као сарадници у појединим свемирским центрима.

Што се тиче европских земаља ниједна, осим Совјетског Савеза нема сопствени васионски програм, али зато неколико њих има — заједнички. Крајем прошле године, тачније 25. децембра, из свемирског центра у Куру (Француска Гвајана) лансирана је прва западноевропска ракета „Аријана". Она је не само заједнички плод науке, већ и капитала 10 западноевропских земаља са пресудним учешћем Француске. Рад на пројекту ове ракете трајао је пуних 6 година и коштао је око четири и по милијарде француских франака. Лансирање „Аријане" је од значаја и због тога што треба да покаже да је Западна Европа својим научно-технолошким капацитетима у стању да се придружи васионским суперсилама. Очекује се да ће у следећој години „Аријана" изнети у орбиту Земље телекомуникационе, телевизијске и метеоролошке сателите.

Сем западноевропских земаља, у васионским програмима учествују и неке државе средње и источне Европе. Реч је, пре свега, о Пољској, Мађарској, Демократској Републици Немачкој и Бугарској које су, у оквиру сарадње са Совјетским Савезом, већ слале своје космонауте на пут око Земље или се за то припремају.



ЗАХВАЛНИ ЂАК

Када је биологија почела да се изучава и ко је био први биолог?

Милан Рашић,
Светозарево

Појам биологије у науку је први увео Тревиранус који је живео од 1776—1837. године. Међутим, прва опсежнија знања о живим бићима могу да се нађу много раније, још у античким временима. Започео их је грчки филозоф Аристотел (384—322. године пре нове ере) који је изучио и описао више од 500 животиња. Њему припада и „част" првог научног класификатора животиња. Занимљиво је да је трошкове Аристотеловог бављења науком једно време сносио његов ђак — Александар Македонски.



ЗАВИСИ ОД БЕРЗЕ

Молим те објасни ми колико је сума од 1 L stg и чији је то новац?

Весна Костић,
Дурмиторска 29 а
Скопље

Новац који те интересује у оптицају је у Великој Британији и зове се фунта. Вредност фунте, као уосталом и других монета, ни је увек иста: некад је већа а некад мања, зависно од потражње, односно понуде на светској берзи. Тако је њена вредност 15. јануара била 42,85 нових динара.



КАО ТАКВЕ НЕ ПОСТОЈЕ

Моја другарица и ја играле смо се занимљиве географије. Кад смо биле код слова „ђ“ она је почела да тврди да постоји држава Ђерманија а ја да не. Исто тако она тврди и да постоји животиња која личи на гуштера а зове се ђубре. Да ли је у праву? **Марија,**
Нови Београд

За државу за коју твоја другарица тврди да се зове Ђерманија употребљава се назив — Немачка. Што се тиче животиње по имену „ђубре“ она не постоји.

ЈАХАЊЕ НА ТАЛАСИМА

Негде сам случајно прочитала реч „серфинг“ али не знам шта она значи?
Ана Симић,
Нови Сад

Енглеска реч surfing (чита се серфинг): значи: ударање галаса о морску обалу, заплускивање таласа. То би био буквални превод Али, кад ту реч пронађеш у нашим новинама онда се она односи на спорт који стиче све већу популарност — јахање на таласима

Серфинг је као спорт лансиран крајем педесетих година. Међутим, „пронађен“ је много раније: о овој познатој и омиљеној забави становника Полинезије први пут је писао енглески истраживач Џемс Кук, наравно у свом дневнику, још 1778. године. Са полинежанских острва, где се јахање на таласима и даље негује и представља туристичку атракцију, серфинг је продро у друге поморске земље: Мексико, Индију, Шри Ланку, Перу Шпанију, Француску, Португалију. Почетком шездесетих година у Сједињеним Америчким Државама основана су многа спортска удружења серфинга, организована такмичења и постављени уређаји за — вештачке таласе. Прво светско првенство одржано је 1926. године у Аустралији.

За јахање на таласима потребна је даска одређене дужине и тежине, и — талас. Не било какав, већ велики и пособно „обликован“ Ни морско дно није без значаја: оно мора да буде пешчано и да од обале ка пучини опада постепено и једнолично.

Техника јахања састоји се у томе да такмичар мора стојећи да дочека талас на месту где почињу да се ломе његове кресте. Тренутак пре него што га расипна креста захвати, он треба да чучне и предњи крај даске потисне надоле, да кресте не би прешла преко њеног задњег дела. Кад одмах потом кресте уздигне задњи део даске, такмичар треба да се на време окрене удесно, леву ногу помакне наниже, а десну чавише. Преношењем тежине тела унапред или уназад, даска у једном тренутку доспева у не нарочито стабилан положај па треба доста вештине да се избегне такозвани заокретни моменат који се завршава падом у воду.

Серфинг код нас нема баш светлу будућност: разлог је и Јадранско море које, обзиром да припада типу затворених и мирних мора, онемогућава упражњавање овог, у свету све популарнијег спорта.



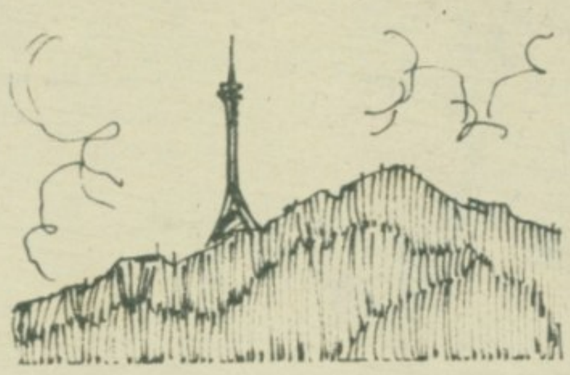
КАКО ПОСТАТИ МИШИЋАВ?

Интересује ме где бих могао набавити књиге о развијању мишића и тијела? **Синиша Поповић,**
В. Пиркића 3/14,
Зворник

Претпостављамо да си књиге које желиш да купиш већ потражио у књижарама свог града. Ако их тамо нема, покушај у „Спортској књизи“ у Београду, Македонска 11.

НЕБУ ПОД ОБЛАКЕ

Често у дневној штампи прочитам да је негде у свету подигнута зграда, брана, мост који су већи од оних што су до тада држали „рекорд“. Знам која је зграда највиша у свету и који је



мост најдужи. Међутим, не знам која је грађевина највиша у Југославији, па те молим да ми одговориш на то питање?

Зоран Поповић,
Обилићева 6
Неготин

Највећа грађевина у нашој земљи је торањ на Авали, планини која се налази у непосредној близини Београда. Висок је 202 метра!

БРОД ЈЕ ВЕЋИ

Желела бих да знам да ли је већи Славонски Брод или Сремска Митровица, односно који од ова два града има више становника?

Биљана Стојнић,
Вељка Петровића 15
Сремска Митровица

Судећи по подацима које смо нашли у Малој енциклопедији Просвете (издање 1978. године) већи је



Славонски Брод. Он има тачно 6 хиљада и 719 становника више од Сремске Митровице. Да ли се тај однос у међувремену изменио то ти не можемо са сигурношћу рећи.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За две стране салвете дајем једну разгледницу свога места, а за постер Оливије Џутн Џон десет салвета. **Дивна Стевановић, 12000 Пожаревац, Жагубичка 39**

• • •

За пет јапанских салвета и осам салвета са дечјим фигурама дајем седам Забавника, разгледницу свога града и две лепе маркице. За постер групе „Леб и сол“ тражим осам јапанских салвета и осам са дечјом фигуром. **Лидија Милосављевић, 91000 Скопље, Шекспирова 9, II/1**

• • •

За сваки постер „Сребрних крила“, „Мирзиног јата“ или Здравка Чолића нудим десет салвета. **Биљана Беадер — Житнић, 59320 Дрниш**



За разгледницу твог краја шаљем разгледницу свог. **Александар Туцовић, 31000 Титово Ужице, Шумадијска 54**

• • •

Ко ми пошаље две хемијске оловке добија папирнате лутке, салвете и разгледнице. **Светлана Новоселац, 21243 Ковиљ, Д. Вицкова 5**

• • •

Дајем једну маркицу за три разгледнице. **Љубица Миладинов, 23300 Кикинда, Ђуре Јакшића 38**

• • •

Двема читатељкама или читаоцима Забавника који ми се први јаве разгледницом свога града, шаљем по комплет од 10 значака. **Зоран Цакић, 16230 Лебане, Дванаеста 15**



Купујем стрип „Алан Форд“ од броја 1 до броја 80. У обзир долази и размена за значке, маркице, наљепнице, постере и стари новац. **Шефкет Туралић, 74260 Тешањ, Маршала Тита 7/IV**

• • •

Поседујем велики број стрипова из Забавника и желела бих да се мењам. За један Забавник нудим пет салвета или две значке **Јелена Цигланић, 18000 Ниш, Зетска 6/70**

• • •

Ко ми пошаље разгледницу свога града добиће од мене разгледницу Ријеке **Бојан Кукуљон, 51218 Јелење, Мартиново Село 31**

ПРЕКРАТИТЕ ВРЕМЕ РЕШАВАЈУЋИ ЕНИГМЕ У ЕНИГМАТСКОМ ЛИСТУ ПОЛИТИКА Мозаик

ПОЛИТИКА Мозаик

WALT DISNEY

МИКИ

РОБНА КУЋА

РАСПРОДАЈА КАНТИ ЗА СМЕЋЕ

РАСПРОДАЈА КАНТИ ЗА СМЕЋЕ

АУТО-БУСКА СТАНИЦА

ГСП

ЖАЛБЕ

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved